Vào Cõi Bác Xưa

Nguyễn Huy Hoàng - Trần Hậu
(Tuyển chọn)

PUBLISHER
NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Vào Cõi Bác Xưa

Nguyễn Huy Hoàng - Trần Hậu

(Tuyển chọn)

Vào Cõi Bác Xưa

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Lời Nhà xuất bản

Ngày 05/6/1911, người thanh niên yêu nước Nguyễn Tất Thành đã từ cảng Nhà Rồng (Sài Gòn) rời Tổ quốc ra đi trên con tàu Amiral Latouche Tréville, bắt đầu cuộc hành trình 30 năm tìm con đường giải phóng dân tộc, giải phóng đất nước. Sau này, khi trả lời phỏng vấn báo nước ngoài, Bác khẳng định rằng, "*Tôi ra đi vì muốn tự do cho đồng bào tôi, độc lập cho Tổ quốc tôi, đấy là tất cả những điều tôi muốn, đấy là tất cả những điều tôi hiểu*".

Người cho biết thêm rằng: "*Vào trạc tuổi mười ba, lần đầu tiên tôi được nghe những từ Tự do - Bình đẳng - Bác ái. Đối với chúng tôi, người da trắng nào cũng là người Pháp. Người Pháp đã nói thế và từ thuở ấy, tôi muốn làm quen với nền văn minh Pháp, muốn tìm xem những gì ẩn giấu đằng sau những từ ấy*".

Trong những thập kỷ đầu tiên của thế kỷ XX, nhiều nhà yêu nước Việt Nam với một ý chí mãnh liệt, cũng xuất dương tìm đường cứu nước, tìm một hướng đi để giải phóng dân tộc, đưa nhân dân thoát khỏi ách xâm lược của thực dân Pháp. Nhưng cuộc hành trình tìm đường cứu nước của Bác Hồ đã tìm ra hướng đi đúng đắn, làm thay đổi số phận của cả dân tộc Việt Nam.

Năm 2023, thực hiện nhiệm vụ của "Chương trình Sách quốc gia năm 2023" do Lãnh đạo Bộ Thông tin và Truyền thông giao, Nhà xuất bản Thông tin và Truyền thông cho ra mắt tuyển tập thơ "**VÀO CÕI BÁC XƯA**" (Phiên bản sách điện tử), tập hợp những

tác phẩm của các nhà thơ đương đại Việt Nam và nước ngoài viết về Bác Hồ trong suốt hơn 75 năm qua, kể từ Cách mạng mùa thu Tháng Tám năm 1945 cho đến nay.

Có lẽ, không một dân tộc nào trên thế giới có được một khối lượng tác phẩm văn thơ đồ sộ, hình thành nên một mảng văn học viết về lãnh tụ, cụ thể là Chủ tịch Hồ Chí Minh, như ở Việt Nam. Có hàng ngàn nhà thơ đủ mọi lứa tuổi, nghề nghiệp, khắp mọi vùng miền cả nước; chuyên nghiệp và không chuyên nghiệp, đều viết về Bác. Những bài thơ viết về Bác đều thể hiện "muôn vàn tình thân yêu" dành cho vị Cha già kính yêu của dân tộc; ca ngợi công đức cao vọng của Người đối với non sông, đất nước với một tình cảm chân thành nhất.

Mà không chỉ ở Việt Nam, rất nhiều nhà thơ, nhà hoạt động xã hội của nhiều nước trên thế giới đã trân trọng viết về Bác với lòng tôn kính và yêu mến sâu sắc, xuất phát từ một lẽ đơn giản:

Bởi vì ca ngợi Người, Chủ tịch Hồ Chí Minh,
Nhà thơ Hồ Chí Minh
Người nông dân Việt Nam trong sáng: Hồ Chí Minh,
là ca ngợi đất nước Việt Nam tươi đẹp và đau thương.
Ca ngợi nước Việt Nam mà dáng dấp
không còn là một chiếc đòn tre gánh mỗi đầu mỗi thúng.
Mà là một hình dáng quang vinh của cửa ngõ có một không hai
để đi vào thế giới tương lai.

(Félix Pita Rodríguez - Cuba)

Tuyển tập thơ này gồm hai phần: thơ của các tác giả Việt Nam và thơ các tác giả quốc tế, bao gồm 115 nhà thơ và 141 bài thơ chọn lọc. Nhà xuất bản Thông tin và Truyền thông trân trọng cảm

ơn các tác giả trong và ngoài nước đã có bài đóng góp vào tuyển tập thơ đặc biệt này. Tuyển tập thơ "**VÀO CÕI BÁC XƯA**" thể hiện sự biết ơn của nhân dân Việt Nam đối với vị lãnh tụ vĩ đại, là sự gửi gắm tình cảm sâu nặng của nhiều thế hệ "*yêu Bác, lòng ta trong sáng hơn*".

Trân trọng giới thiệu cùng độc giả!

NHÀ XUẤT BẢN
THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Hồ Chí Minh
tên Người là cả một niềm thơ

Nếu như trong văn học Xô viết và văn học Việt Nam thế kỷ XX, có bộ phận được gọi là Văn học chiến tranh, bao gồm những tác phẩm viết về cuộc chiến tranh giữ nước vĩ đại; thì riêng trong văn học Việt Nam, có thể khẳng định rằng, có một mảng những tác phẩm văn học viết về đề tài Chủ tịch Hồ Chí Minh. Cho đến nay, chưa có một thống kê tương đối đầy đủ nào về những tác giả và những tác phẩm viết về Chủ tịch Hồ Chí Minh, nhưng chắc chắn đó là một con số rất lớn.

Trong bài "Thơ của Bác", nhà thơ Vũ Cao viết: "*Người là quê hương, là tình yêu đất nước - Người lại là thơ mang biết mấy tâm hồn*", có nghĩa là Hồ Chủ tịch đã hóa thân thành hình ảnh của non sông và trở thành đề tài của văn học nghệ thuật.

Bài thơ đầu tiên về Bác Hồ là bài "Hồ Chí Minh" của Tố Hữu, được viết vào ngày 26/8/1945, trước ngày Bác Hồ đọc bản "Tuyên ngôn Độc lập" một tuần lễ. Và khi viết bài thơ này, Tố Hữu chưa một lần được gặp Bác, chỉ hình dung ra vị lãnh tụ Việt Nam là một chiến sĩ can trường của một đoàn quân anh dũng theo trí tưởng tượng của một nhà thơ trẻ đầy nhiệt huyết:

Hồ Chí Minh

Người đã quyết

Mặc phong ba, giá tuyết

Mặc gươm súng, xiềng gông

Làm tên quân cảm tử đi tiên phong

Đánh trăm trận, thề trăm phen quyết thắng!
Bao thất bại dẫu xát lòng cay đắng
Hồn vẫn tươi vui, thơm ngát tình đời
Bước trường chinh dầu mỏi gối khan hơi
Tim gang thép vẫn bừng bừng lửa chiến
Cờ đã phất, phải gương cao quyết tiến!
Người xông lên
Và cả đoàn quân, thừa huyết khí thanh niên
Rập bước tiến bên người Cha anh dũng…

Phải sáu năm sau, khi được gặp gỡ, tiếp xúc nhiều với Bác trong rừng sâu của chiến khu Việt Bắc, có lẽ lúc đó, Tố Hữu mới "ngộ" ra được, mới cảm nhận được sự vĩ đại thực sự nằm trong sự bình dị, mộc mạc đời thường của Bác:

Giọng của Người không phải sấm trên cao
Thấm từng tiếng, ấm vào lòng mong ước
… Bác Hồ đó, chiếc áo nâu giản dị
Màu quê hương bền bỉ đậm đà…

(Sáng tháng Năm - 1951)

Tố Hữu là người viết nhiều và viết rất hay về Bác; với hàng loạt những bài thơ của mình, nhà thơ đã thể hiện nên bức chân dung hoàn chỉnh về Chủ tịch Hồ Chí Minh, giống như một nhà nhiếp ảnh, nó được phản chiếu từ nhiều góc độ, qua nhiều lớp, vỉa thời gian.

Các nhà thơ khác như Xuân Diệu, Huy Cận, Nguyễn Đình Thi, Minh Huệ, Văn Thảo Nguyên, Xuân Miễn… ngay từ trong kháng chiến chống Pháp đã có nhiều bài thơ viết về Bác rất xúc động. Thơ của họ không thần thánh hóa hình tượng của Bác, mà

ngược lại, hình ảnh của Bác được phản ánh và cảm nhận qua cuộc sống thường nhật, trong sinh hoạt hàng ngày. Tầm vóc tư tưởng và sự thanh cao của Người được toát ra từ phong thái ung dung, bình dị; một trí tuệ sắc sảo và một tình cảm ấm áp, nhân tình.

Những năm sau hòa bình lập lại, mỗi dịp sinh nhật Bác, hoặc vào những ngày lễ lớn của dân tộc, nhiều bài thơ viết về Bác lại được đăng tải trên các báo và các tạp chí văn học miền Bắc.

Nhưng số lượng những bài thơ viết về Bác xuất hiện nhiều nhất là sau khi Bác qua đời ngày 02/9/1969. Đây là dịp để không chỉ các nhà văn, nhà thơ mà mọi người dân Việt Nam được thể hiện tấm lòng và tình cảm của mình trước anh linh của Người bằng những vần thơ viết tự đáy lòng. Trong những ngày đầu thu đau buồn đó, hộp thư của các tòa soạn báo đầy ắp những sáng tác của các nhà thơ chuyên nghiệp và không chuyên nghiệp từ khắp mọi miền Tổ quốc gửi đến. Nhìn vào thời điểm sáng tác của hàng ngàn bài thơ được đăng tải, chúng ta thấy hầu hết đều được viết ngay sau ngày Bác ra đi. Các báo, tạp chí Trung ương và địa phương, bất kể về văn học nghệ thuật hay ấn phẩm chuyên ngành, dù số nào cũng cho đăng tới hàng chục bài thơ về Bác, nhưng vẫn không thể đáp ứng được nhu cầu của độc giả.

Mặc dù không có một chủ trương hay một chỉ thị nào, nhưng Tòa soạn các báo đều ưu tiên in thơ của những tác giả miền Nam, từ nơi tuyến đầu Tổ quốc gửi ra, như Thu Bồn, Viễn Phương, Thanh Hải, Nguyễn Khoa Điềm… Những bài thơ đó dường như đã nói hộ tình cảm chung hướng về Bác, về miền Bắc thân yêu của hàng triệu đồng bào miền Nam ruột thịt:

Bạn từ bãi biển Hiron

Bạn còn đến kịp để hôn Bác Hồ

Mà con trông đợi Bác vô
Ngắm phương Bắc, nhớ Thủ đô quặn lòng.

(Thu Bồn)

Đồng thời, các bài thơ của các nhà thơ nước ngoài như Amrita Pritam (Ấn Độ), Félix Pita Rodríguez (Cuba), Pavel Antokolsky (Liên Xô), Tiêu Tam (Trung Quốc), Hollo Andras (Hungary), Víctor Jara (Chile)… từ những nơi cách xa tới nửa vòng trái đất, gửi về Hà Nội, cũng được các dịch giả gấp rút dịch và cho in kịp thời trên các tờ báo lớn và các tạp chí văn học nghệ thuật.

Trong các thể loại văn học nghệ thuật, bên cạnh âm nhạc, thơ là thể loại dễ dàng biểu đạt tình cảm nhất, bởi nó là tiếng lòng, xuất phát từ những rung động riêng tư. Tác giả của hàng ngàn bài thơ về Bác thuộc mọi lứa tuổi, mọi thành phần công tác trong xã hội, có người là nhà thơ chuyên nghiệp có bề dày hàng chục năm sáng tác; nhưng cũng có người là chiến sĩ trên chiến trường gian khổ; là công nhân đứng máy; là nông dân cày bừa trên đồng ruộng; thậm chí có người là bà con dân tộc chỉ quen đốt nương, cuốc rẫy… không quen cầm bút.

Các bài thơ cũng rất phong phú và đa dạng về mặt loại thể: thơ tự do, thơ đường luật, thơ lục bát, thơ tứ tuyệt… Điểm thống nhất xuyên suốt qua dải rừng thơ trùng điệp viết về Bác là những tình cảm công dân chân thành, dung dị, được viết ra, ngân lên thành vần điệu.

Trong nhiều năm qua, các nhà xuất bản Văn Học, Phụ Nữ, Thanh Niên, Kim Đồng… đã xuất bản một số tập thơ về Bác nhân dịp các ngày đại lễ. Từ khi internet xuất hiện, nhiều trang web, blog, facebook của tập thể và cá nhân đã lựa chọn, cho đăng theo sở thích của mình những bài thơ hay về Bác của các tác giả

yêu mến và những nhà thơ tên tuổi. Điển hình là các trang: "Thi viện", "Người Xứ Nghệ", "Những bài thơ hay về Bác", "Bác của chúng ta"…

Tên của tập thơ "VÀO CÕI BÁC XƯA" được trích từ một câu thơ trong trường ca "THEO CHÂN BÁC" của nhà thơ Tố Hữu, nó vừa mang tính cụ thể vừa bao hàm ý nghĩa tượng trưng. Những người biên soạn đãi tìm trong khối quặng tư liệu phong phú nối qua hai thế kỷ, để lọc ra 141 bài thơ tiêu biểu viết về một con người vĩ đại dù đã đi vào cõi vĩnh hằng, vẫn sống mãi với non sông, đất nước.

Trong số hàng ngàn bài thơ viết về Bác, có rất nhiều bài hay, sâu sắc, giàu chất trí tuệ; nhưng cũng có nhiều bài tuy rất chân thành, xúc động về mặt tình cảm; nhưng hãy còn quá giản đơn, thô mộc về mặt nghệ thuật. Đôi khi, có những câu thơ, lời thơ rất đắt lại nằm lẫn trong một bài tự sự dài mang tính kể lể.

Những người tuyển chọn "VÀO CÕI BÁC XƯA" cố gắng vượt qua nếp quen thường nhật, là chỉ chọn bài của những nhà thơ nổi danh, không chú ý hoặc bỏ qua những tác giả mới xuất hiện, chưa có tên tuổi. Tiêu chí của tập sách này là phải chọn ra những bài thơ hay, ấn tượng, có ý nghĩa nhất trong khối lượng đồ sộ những bài thơ hiện có viết về Bác. Vì thế, chúng tôi thận trọng lựa ra những bài vừa đảm bảo tiêu chí nội dung tư tưởng, đồng thời không xem nhẹ yếu tố nghệ thuật.

Đại đa số những tuyển thơ về Bác đều in vào thời chưa có internet, nên những người tuyển chọn thường phải dành nhiều thời gian sưu tập trong các thư viện lớn, sao chép và đánh máy lại. Có những bài có các dị bản khác nhau, những đoạn, những khổ và những từ đã qua mấy lần chỉnh sửa, lại phải tìm về đúng bản đáng tin cậy nhất. Thậm chí một số bài thơ, sau này được những người

yêu thơ đưa lên mạng mang tên và bút danh khác, lại phải tra cứu nguồn sơ khởi.

Do dung lượng sách có hạn, nên thường chúng tôi chỉ có thể chọn mỗi tác giả một hoặc hai bài; tuy nhiên, những tác giả có bề dày tác phẩm viết về Bác được coi là kinh điển như Chế Lan Viên, Tố Hữu; hoặc những nhà thơ viết nhiều về Bác như Trần Đăng Khoa, Hải Như, Nguyễn Hưng Hải… thì sau khi cân đối, tuyển tập vẫn dành số lượng bài nhiều hơn.

Rất tiếc, mặc dù đã dày công sưu tầm, nhưng những người tuyển chọn đã không tìm thấy thơ của một số tác giả đã từng viết, từng xuất hiện trên một vài số báo văn học mấy chục năm về trước.

Riêng phần thơ của các tác giả nước ngoài, việc chọn lựa chủ yếu dựa vào tập "*Tên Người là cả một niềm thơ*" (Nxb Thanh Niên, 1974), cộng với một số tác phẩm mới được dịch, được công bố gần đây trên internet.

Tuyển thơ chia làm hai phần: thơ của các tác giả trong nước và thơ của các tác giả nước ngoài. Để tiện theo dõi, theo nếp quen thường được mặc định, phần Mục lục "VÀO CÕI BÁC XƯA" xếp họ, tên và bút danh tác giả theo thứ tự ABC, không xếp theo thời gian sáng tác.

Phần danh mục tiểu sử tác giả, chúng tôi cố gắng truy cập tương đối đầy đủ qua các nguồn dữ liệu đáng tin cậy; tuy nhiên, một số tác giả vì không có những trích lục rõ ràng, nên chúng tôi chỉ mạo muội đưa tên tuổi.

Tuyển tập thơ "VÀO CÕI BÁC XƯA" được Nhà xuất bản Thông tin và Truyền thông kịp thời cho ra mắt bạn đọc nhân sự kiện trọng đại kỷ niệm 110 năm ngày Bác Hồ ra đi tìm đường cứu nước. Đây cũng là một dịp độc giả chúng ta qua những trang thơ,

hành hương về CÕI BÁC XƯA, bày tỏ lòng thành kính đối với một nhà yêu nước kiệt xuất, đã dâng trọn cuộc đời mình cho cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc. Hàng trăm bài thơ như muôn vàn sợi tơ vàng đã dệt nên bức chân dung chân thực, hùng vĩ của Người, với những giá trị cao đẹp nhất trong truyền thống giữ nước và dựng nước của dân tộc suốt hàng ngàn năm lịch sử.

Viết về Bác, nghĩ về Bác chúng ta đều tìm thấy ở Người một chỗ dựa tinh thần trước nỗi khổ đau, hay trong dông bão cuộc đời; giúp chúng ta tự tin hơn ở bản thân mình để vượt qua mọi thử thách, tìm thấy không gian mát lành của sự sống, như nhà thơ Việt Phương cảm nhận: "*Đến bên Người ta thở dễ dàng hơn*".

Đề tài về Bác Hồ có thể nói là nguồn mạch vô tận của nền văn học chúng ta, không chỉ riêng thơ, mà cả văn xuôi, âm nhạc, hội họa và kiến trúc. Hy vọng sau tuyển tập "VÀO CÕI BÁC XƯA", những hợp tuyển thơ, văn trong tương lai sẽ bổ sung thêm nhiều tác phẩm có giá trị của những tác giả mới, làm phong phú thêm cho mảng văn học viết về Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại.

Những người tuyển chọn

Phần 1
CÁC NHÀ THƠ VIỆT NAM VIẾT VỀ BÁC HỒ

Anh Chi

Bác

Mỗi buổi sáng, nhìn lòng ta, ta thấy Bác
Nước mắt giàn, ta cảm hết ơn sâu
(Chế Lan Viên)

I

Những trang sử xưa cho con yêu chân thật
Nhân nghĩa của cha ông
Những trang sử xưa cho con tự hào hết mức
Hùng khí non sông
Trong những ngày đầu tưởng đời mình sẽ thiếu Bác
Con tìm về những điều đã gặp
Trong trang sách xưa
Con lại được có Bác! Bác Hồ.

Từ Hùng Vương tính đi
Dài lắm, nhiều khi con chưa đủ hiểu
Những điều cha ông gửi lại cho đời sau
Hôm nay bỗng vào gần với nhau
Những yêu thương, những đau khổ,
Những mốc thời gian ghi vinh quang
Thành giản đơn
Cho hôm nay con gặp cả
Ở ngay trong lòng mình
Cùng lúc nhìn vào thấy vầng trán Bác!

II

Thật sự lớn rồi con biết lo toan nhiều việc
Công việc của con như là biết nói;
Hạt gạo thành rồi nói về một nắng hai sương
Quả ngọt quả ngon nói về mồ hôi, thời vụ
Nhà máy lớn lên trong mùa gian khổ

Rạo rực những tiếng tương lai
Đường mới mở ra không nói về chiều dài
Nói về đích của mình là tiền tuyến...
Con trở về những điều con hằng nghe xao xuyến
Thấy tất cả cùng nói một nỗi: miền Nam!

*

Hạt gạo, quả ngon là tiếng yêu thương,
Nhà máy là tiếng của niềm chia sẻ,
Con đường là tiếng thân gần hơn cả
Tiếng thiết tha đưa mình tới chốn mình đi
Con nghe, con nghe... để được thấy Bác, Bác Hồ!
(Bác hay nói miền Nam trong tim Bác)
Ôi trong ấy, trong tất cả ấy lại là nhịp tim của Bác
Cái công việc con làm, công việc con yêu!

III

Thật sự lớn rồi con biết gọi Bác
Cho quân thù phải sợ con.
Dù chúng thù ghét con, chúng còn phải hiểu
Bác trong lòng con là khó mấy cũng làm
Bác trong lòng con là gian nan nào cũng vượt
Bác trong lòng con là dù phải là đốt cháy cả Trường Sơn
Cũng phải giết hết giặc!

*

Bác ở trong lòng con rồi, rất thật
Quân thù nhìn con điên cuồng thù ghét
Con thấy lòng mình hiền minh,
Quân thù tấn công con độc ác
Con vẫn lớn lên chân chất dịu dàng
Bác ở trong lòng con rồi! Tóc Bác như bông
Tóc Bác như một vầng nhân nghĩa.

IV

Còn phải thống nhất Bắc - Nam
Mới dồn cả sức làm cho non sông to đẹp
Nhưng có Bác trong lòng
Ôi! Tim con, tim con cứ đập đập dồn
Như thể sắp đến nơi hò hẹn!
Con sẽ gặp những điều đẹp hơn hôm nay mộng tưởng
Con cũng không e thẹn rụt rè,
Những cái con gặp con quý hơn hôm nay con nghĩ ra
Con cũng tự nhiên mà đón lấy.
Bởi hôm nay con biết bảo mình
Ngày mai đấy!

Khi quanh con tất cả vẫn hôm nay vậy
Nhìn cây xanh kẻ vô tư có thể hiểu là bình yên
Nhìn bình minh kẻ xa lạ có khi nghĩ đến màu máu
Nhưng con hiểu hôm nay là chiến đấu
Hôm nay là hy sinh.
Và tim con cứ đập dập dồn
Biết chắc ngày mai đang gần lại!
Xúc động lớn và sâu xa đến vậy
Lại ngay tự lòng con
Nơi có ánh mắt như sao của Bác!

17/5/1971

Anh Ngọc

Năm nay thăm vườn Bác

Biết rằng xuân đã sang mùa
Đất nâu vườn Bác hương vừa bén chân
Đường xoài[1] lắc rắc mưa xuân
Mưa hay nắng trắng trong ngần lá thưa
Gió đông lay động tàu dừa
Nhà sàn thấp thoáng đơn sơ mái rèm
Gặp vòm đại thụ Trường Sơn
Nhớ cây mắc võng chiến trường thân quen
Phải cành hoa dại không tên
Đường xa hoa vẫn nở bên chiến hào
Chưa cầm lộc biếc cành cao
Giọt sương ấm đã rụng vào bàn tay
Về thăm vườn Bác xuân này
Bước chân sum họp in đầy lối đi.

Ngày bầu cử Quốc hội cả nước, 25/4/1976

---

[1] Một con đường trong Phủ Chủ tịch

Anh Thơ

Nỗi nhớ chúng con mang xanh theo thời gian

Mang nỗi đau vắng Bác, một năm ròng
Con đã đi cùng khắp núi sông
Từ những con đường đầu tiên đón Bác
Gai cỏ còn ôm vết đi chưa nhạt.

Một buổi chiều biên giới rưng rưng...
Nhìn dãy núi cao, lên khắp đỉnh rừng
Con nhớ đến những đồng bào Pác-Bó
Bỏ bản năm nào, một đêm mưa gió
Lưng cõng mẹ già, vai súng, vai con

Để đến bây giờ - điện sáng đầu non
Rồi đến bản hái hoa người dân áo rách
Hoa thị nổi tròn như thêu như khắc
Siêu thuốc năm xưa, chữa bệnh Bác vẫn còn
Tấm phản Bác nằm, giờ ấm mái nhà son.

Con lại lên đỉnh đèo Pi-a-oóc
Nơi hai đội giải-phóng quân Nam, Bắc
Gặp nhau giữa sương tuyết năm nào
Giờ là cả một nông trường xanh thắm mùa rau.

Con tới cả cây đa Tân Trào năm trước
Cây đã thành rừng xum xuê bao gốc
Từ đỉnh Khau Nưa, lên núi Nà Lừa
Lán Bác không còn, những cột đứng đơm hoa
Đập nước dâng cao, chìm rừng phách đỏ.

Ôi những lòng hồ thương nhớ
Những mương mang tình Bác tưới đồng khô
Những đồi cây sống lại tự bao giờ
Bác Hồ ơi, mới một năm vắng Bác.

Thái Bình đã vật nhau với đất
Gặt lúa xuân về hàng muối tấn vàng kho
Hợp tác xã Nam Cường lấn biển năm xưa
Nơi đón Bác, đất còn mặn muối
Giờ đã thành đường dừa, bờ cam, bụi chuối.

Nỗi nhớ chúng con mang xanh theo thời gian!

Hà Nội, đầu tháng 9 /1970

Bảo Định Giang

Hát nữa đi em

Tiếng hát của em
Bài ca dâng Bác
Lời ngàn thu non nước còn ghi
Dặn dò nhớ buổi ra đi
Quyết tâm đánh Mỹ, quyết xây cuộc đời
Xin thề trước Bác
Bác ơi!
Mây mù quét sạch cho vui lòng Người,
Miền Nam nhớ Bác không nguôi
Một lời *ân hận*[1] muôn đời xót đau!
Miền Nam vẫn thấy Bác vào
Càng cao nghĩa nước, càng sâu tình Người!

---

[1] Lời trong bức điện chia buồn của Ủy ban Trung ương Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam, ngày Bác từ trần.

Tiếng hát của em:
Làm theo lời Bác
Tình thiêng liêng Nam Bắc một nhà
Đàn con từ độ vắng Cha
Thương yêu đùm bọc ruột rà nào hơn.
Một thước vải một bát cơm
Rách nhường nhau mặc, đói nhường nhau ăn.
Cuộc đời chưa hết khó khăn
Chung vai gánh vác, há phần riêng ai.
Núi sông đẹp mặt hôm nay
Bốn nghìn năm chẳng một ngày rời nhau!
Đường dài đi tới mai sau
Lời thơ của Bác một câu nhớ đời:
"... Còn non, còn nước, còn người..."

Bằng Việt

Lương tâm

Kính dâng Bác những ngày tháng Chín

Tôi yêu từ truyền thuyết thuở sinh ra
Chuyện đời Bác - đọc nhiều trang lịch sử
Bác đi suốt đời tôi, qua tuổi nhỏ
Chưa bao giờ tôi nghĩ Bác già thêm.

Chúng ta đi hầu hết tuổi thanh niên
Bao chiến thắng nôn nao lồng ngực trẻ
Trái tim nóng như chưa từng nóng thế
Khát vọng nào chẳng Bác dắt dìu cho?

Những phút lo toan, ta nhớ Bác Hồ
Lại có sức cân bằng trong mạch máu
Những gay cấn trong cuộc đời chiến đấu
Vượt qua rồi, nhìn Bác nhẹ lòng hơn.

Ôi những cánh đồng bom phá trụi trơn
Rừng nguyên thủy đen thui màu hóa học
Dốc dựng đứng, mở đường lên cực nhọc
Đá tai mèo đâm muốn nát da chân.

Ngỡ chừng qua nghìn cây số hành quân
Tim sắt lại trước mọi điều gian khổ!
Nhưng không đâu! Hồn như mùa gió trở
Một trời sao trẻ lắm, lại lên ngôi.
Và Bác Hồ, đôi mắt thật yêu đời
Thao thức đến, ru cho từng cháu ngủ.

Kỷ niệm cứ trào dâng trong nhịp thở
Sắc nắng Ba Đình mới lạ lùng sao
Theo Bác, cùng ta tới mỗi chiến hào
Chia sẻ hết làm ta yên tĩnh nhất
Ta vất vả, nhưng niềm tin rất thật
Bác mỉm cười, râu tóc trắng như bông!

Ôi nét Bác cười, hồn hậu, thủy chung
Nụ cười ấy, bao giờ ta hiểu hết?
Sau tất cả mọi vui buồn, sống chết
Nét cười càng lắng đọng mãi trong ta.

Đất nước, bao miền ta đã đi qua
Qua tuổi lớn, qua cuộc đời đổi khác
Duy chỉ có tấm lòng ta với Bác
Vẫn tươi ròng, như buổi mới ngây thơ...

Tháng 8, 9/1969

Bế Kiến Quốc

Hoa Bióoc cà biên giới mùa xuân 1941

Mùa xuân, rừng sớm dày sương
Càng đi càng thấy hương thơm rõ dần
Đâu đây biên giới đã gần
Tiếng chim. Dòng suối trong ngần. Hàng cây...

"- Nước mình, thưa Bác, từ đây..."
Bỗng rung chiếc gậy trong tay Bác cầm...

Nước mình suốt mấy mươi năm
Trong mơ Bác vẫn về thăm những lần...
Bác dừng chân, Bác dừng chân
Bióoc cà hoa trắng nở gần thơm xa
Yêu thương lòng Bác bao la
Mà yêu thương nhất - vẫn hoa đất này.

- Thôi ta đi!
Buổi sương dày
Con đường hoa trắng nở đầy hai bên
Bao năm, hoa ấy ai nhìn
Thơm tho, ai biết thơm trên cõi đời!
Bác nhìn những khóm hoa tươi
Hái hoa Bác tặng mỗi người một bông...

... Mùa xuân ấy, buổi dày sương
Bác về. Đất nước là phương mặt trời
Hương bay thơm bước chân Người
Nắng lên rồi, với cuộc đời, với hoa!

Mùa xuân 1970

Bùi Công Minh

Nơi Bác ở là một nhà sàn

Một điều giản dị ấy thôi:
Nơi Bác ở là một ngôi nhà sàn

Hỡi ai đi khắp thế gian
Gặp bao thành quách huy hoàng nguy nga
Nhớ về nơi Bác chúng ta
Góc vườn nho nhỏ, ngôi nhà đơn sơ
Nơi đây có một hồn thơ
Có người vạch lối ước mơ bao người
Nơi đây có một cuộc đời
Ai qua cũng muốn hát lời ngợi ca
Ngôn từ dẫu mấy văn hoa
Cũng bất lực trước ngôi nhà này thôi
Cũng đành nói mộc một lời:
Nơi Bác ở là một ngôi nhà sàn.

Ở đâu Bác chẳng dừng chân
Bình minh mặt biển, hoàng hôn chân trời
Bao câu chúc tụng chào mời
Bao nhiêu cung điện đền đài Bác qua
Phút giây Bác trở lại nhà
Hàng cây bến nước gốc đa nghẹn lời
Bởi điều giản dị ấy thôi:
Nơi Bác ở là một ngôi nhà sàn.

Non sông rồi sẽ đàng hoàng
Lời Người căn dặn ân cần xiết bao
Nắng mưa mái rạ, đồng bào
Trái tim Bác thấu nỗi đau muôn người
Riêng mình Bác, chỉ thế thôi:
Nơi Bác ở là một ngôi nhà sàn.

Bùi Quang Thanh

Ca khúc tháng Năm

Từ tháng Năm xa xôi
Bác ra đời giữa lòng đất nước
Tiếng võng tre giọng mẹ đầy nước mắt
Tổ quốc ngập chìm trong thương đau.
Ôi những tháng Năm khản tiếng ve sầu
Như tiếng kêu dưới gót giày xâm lược
Trưa nồng sặc sụa mùi lũ giặc
Bông sen Tháp Mười nghẽn màu trắng trong.
Cả ba miền máu chảy thành sông
Dân tộc ta rũ bùn lầy đứng dậy
Vị lãnh tụ sinh tháng Năm ngày ấy
Đọc tuyên ngôn giữa nắng cháy Ba Đình
Bốn ngàn năm đất nước lại hồi sinh
Việt Nam - Hồ Chí Minh
Tổ quốc sáng ngời lá cờ đỏ và ngôi sao vàng năm cánh

Kháng chiến chín năm thần thánh
Những đoàn tàu Nam tiến hối hả hành quân
Chạy suốt thời gian, chạy suốt không gian
Tháng Năm rộn ràng tiếng súng
Tháng Năm ngập tràn chiến thắng
Tháng Năm sinh nhật Bác Hồ
Tháng Năm rừng Việt Bắc đỏ rợp bóng cờ
Nước Lô Giang đen bầm máu giặc
Tháng Năm - Pơ Lang thắm rừng Tây Nguyên bất khuất
Sen Tháp Mười thơm ngát bài thơ
Tháng Năm lúa chín vàng bờ
Phượng đỏ những mái trường kháng chiến
Chín năm rồi, tháng Năm lại đến
Điện Biên - tin đại thắng vọng về
Giặc Pháp cúi đầu trước mũi lưỡi lê

Trưa tháng Năm nắng về sắc ngọt...
Đất nước tạm thời chia cắt
Dòng Hiền Lương nén chặt niềm đau
Mây tháng Năm dừng lại đầu cầu
Đăm đắm nhìn về trong nớ
Dãy Trường Sơn chúng toan chia hai nửa
Bằng súng và bằng bom?
Bộ đội lại hành quân vào Nam
Những cán bộ của chín năm đánh Pháp
Chân chưa mỏi dù đầu hai thứ tóc
Nửa bạc nhớ ruộng vườn - nửa xanh nhớ miền Nam
Những chiến sĩ tân binh trẻ măng
Ba lô no tròn nắng
Ngâm thơ Bác giữa chừng trận đánh
Ru võng làm thơ đêm rừng già

Tháng Năm trăng tròn nâng nỗi nhớ bay xa
Hai mốt xuân về đất vẫn nở hoa
Hai mốt năm cả nước là mặt trận
Lời Bác gọi sau mỗi lần chiến thắng
Trên từng chặng đường xác thù đầy vơi
"Thần sấm", "Con ma", "Pháo đài bay"... rơi
Lửa sáng đường xe ra phía trước
Đất hóa chiến công - biển hồng sóng nhạc
Giải phóng miền Nam
Đã qua rồi những tháng Năm gian nan
Cha anh ta nhịn ăn mà đánh giặc
Mũi chông tre chống lại nòng đại bác
Tấm lưng trần cản đường xích xe tăng
Giữa mùa xuân 1975
Đại quân ta từ bốn bề Tổ quốc
Tiến về Sài Gòn quân đi dậy đất

Những binh đoàn vinh quang
Sài Gòn ơi, bao năm trời ta nhớ ta thương
Mẹ em ta sống giữa bầy giặc dữ
Lưỡi lê Mỹ xỉa vào từng góc phố
Trời đô thành ngập ngụa cờ ba que
Sài Gòn ơi khi mỗi tháng Năm về
Thành phố lại nhắc thầm tên Bác
Thương Sài Gòn hăm mốt năm trời khao khát
Thắng lợi rồi được đón Bác vào thăm.
Ta về Sài Gòn đầu tháng Năm
Khi sen Tháp Mười nở hồng mặt nước
Lưỡi lê ta cắm vào tim lũ giặc
Sài Gòn đỏ rực cờ và hoa…

Thành phố Hồ Chí Minh, ngày 15/5/1975

Chế Lan Viên

Ta nhận ta vào phẩm chất của Người

Bác nằm đấy chỗ Ba Đình khai sáng nước
Người nghỉ yên nơi Người đã bắt đầu
Xưa Bác về một bộ áo quần nâu
Nay giản dị ra đi màu sắc trắng.
Ngọn suối của một đời trong sáng
Nay kết tinh thành khối thủy tinh trong
Ta đi qua như qua xứ tinh thần
Nín tiếng khóc để lòng ta hiểu Bác.
Trăm hình ấy đâu mới là Bác nhất?
Người thủy thủ vượt xong những trùng dương
sóng bạc ngất trời
Nay về nằm nghỉ trên võng thiên thu bên bể Loài Người
Trong giấc ngủ còn nghe bể thở.
Người thợ ảnh của loài người cùng khổ
Không nỡ chụp con người trong những dáng cô đơn
Đã mở non sông, đã mở tâm hồn
Chụp xong ảnh, bây giờ Bác nghỉ.

Của trăm chiến trường, đây người chiến sĩ
Từng xông pha bão tuyết châu Âu đến tù ngục phương Đông
Một viên gạch hồng, một trái tim hồng
Một chân lý hồng, một ngọn cờ hồng làm sức mạnh.
Nay nằm nghỉ giữa hai chừng trận đánh
Và vầng trăng đâu đó đến thăm Người
Thăm nhà thơ từng để lại cho đời
Những tứ tuyệt có trăng vàng soi tỏ
Nghiêng xuống nghiên soi, trăng dòm cửa sổ
Trên đèo đi chiến dịch lại vầng trăng
Thơ vừa xong, đời sắp sửa rằm
Trung thu ấy là quà Người cho các cháu.
Ôi bao giờ nhân loại cười như trẻ thơ hồn hậu
Với tất cả chúng ta, Bác là một người ông
Râu như bông mà tóc trắng như bông
Màu tinh khiết một đời đạm bạc
Đây cũng là nhà hiền triết hiểu chỗ đến chỗ đi sự vật
Người về nơi phải về, Người rất ung dung.
Người trồng cây suốt một đời trồng
Chỗ Người khổ công gieo, ta sẽ hái
Nhân loại biếc màu xanh Người để lại
Trong thế giới bạo tàn này, Người là những bóng cây xanh.

Trong thế giới bạo tàn này,
Người cũng là vị tướng Hồ Chí Minh
Lòng yêu đời là một thanh kiếm sắc
Không thể nhân danh tình thương
vứt vũ khí vào bể Đông nước mắt
Trận tuyến miền Nam là trận tuyến của Người
Bác nằm đây mắt dõi đến chân trời
Bác đã nhìn thế suốt một phần tư thế kỷ
Những trận đánh và ngọn cờ chân lý
Giữa sự vật ngả nghiêng và nhân thế đổi dời.

Bác nằm kia như một sự kết tinh
Trăm cuộc sống. Cuộc sống nào cũng đẹp
Bác nằm đấy như cái gì nối tiếp
Giữa núi sông với núi sông, con người lại con người
Bác nằm kia, tinh khiết tuyệt vời
Như vật chất hóa tinh thần. Bát ngát
Người lọc hết bụi trần và thể xác.

Ta đi qua, đau khổ, trước di hài
Sợ lòng ta còn quá nhiều lời
Nhiều gợn cặn buồn vui nhỏ nhặt
Quá nhiều bóng đêm, quá nhiều màu sắc
Ta rách xé trong riêng tây, mà Người cao cả anh hùng
Người trong veo mà ta chưa giản dị được trong lòng
Nay là lúc con đi qua trong tình thương của Bác
Qua xứ tinh thần nơi gạn lọc
Qua khí hậu thanh cao, ngọn lửa tuyệt vời
Nhận vào ta phẩm chất của Người
Ngỡ như cả tâm hồn ta đổi khác
Đã lớn dậy theo Người và Tổ quốc
Mắt dào lệ thương đau nhưng lòng đã mỉm cười.

1971

Bể và Người

I

Ai nói hết những đại dương trong đời của Bác
Những bể cuồng, tàu đến buông neo
Những bể lặng, đón vầng dương mọc,
Tuổi thanh xuân, Người nghe những thủy triều

Ngôi nhà sàn giữa vườn hoa mộc
Khi sao lên có dáng con tàu
Bác lên boong trắng ngời râu tóc
Gió trong vườn vỗ sóng lao xao.

Đi khắp năm châu về đậu bến sông Hồng
Nghe trăm giọng, giọng làng Sen, Bác nhớ.
Tự nơi đây, mắt Bác dõi vô cùng
Với bốn bể của đời, không cách trở

Ôi, rời đất mẹ, đất chôn rau năm đó
Kẻ đối thủ đầu tiên là bão tố,
Bể đau thương, sâu thẳm, bể oai hùng
Phải đủ sức đủ lòng cân xứng nó.

Làm gì có đảo thần tiên đảo ngọc xứ san hô
Sóng, sóng, sóng và trùng dương mặn chát,
Tổ quốc ơi, trăm sóng đẩy xa bờ
Đời thủy thủ, không nữ thủy thần nào đến hát.

Đêm mê nhìn ánh lửa trên đảo xa nhấp nháy
Tắt, sáng giữa muôn trùng. Nhân loại đấy!
Sáng dậy chào vầng dương trồi lên trên sóng mỗi ngày,
Vần "Thắng" vút lên cao từ độ ấy.

Người Chủ tịch nước mai sau, giờ phụ bếp
Ý lớn đến cùng anh giữa dây xích, cột buồm
Khi bách bộ trên sàn tàu nhỏ hẹp
Đã đến cùng anh chưa, câu đầu tiên của bản Tuyên ngôn?

Đã có chưa mô hình của những Điện Biên,
Khi vầng trán vĩ nhân soi bể biếc,
Thời đại sẽ làm thơ về Người. Người chẳng biết
Còn mơ những trận đánh tương lai, qua tiếng sóng rền

Xưa Phật ra đi bốn ô cuộc đời nghe vị đắng cay,
Hải triều âm xé lòng người cứu thế,
Nay trăm tiếng nói màu da, nghìn kiếp sống đọa đày
Bác đã gặp giữa thủy triều người, nhân loại bể.

Bác nghe bể và tìm ra quy luật,
Bể lặng im nuôi dông bão bất thần,
Hưng vong thế vẫn mỗi ngày hồi phục
Bể nghìn đời mà mãi mãi thanh tân...

Bể không nghỉ, không ngừng ở thế tấn công
Những điều ấy tìm ra trong sách Mác
Mười năm thủy thủ đưa Người vào Đại học Phương Đông
Biện chứng đã vỡ lòng trong bão táp.

II

Con tàu Việt Nam qua nghìn trận phong ba
Về đến đích, ngót nửa vòng thế kỷ
Cái nhà sàn ở lẫn trong hoa,
Vẫn không ngớt lắng triều nghe nhịp bể.

Bác nằm đây, lòng động đến trăm nơi
Sóng nào rách châu Phi, sóng nào đau châu Á,
Mỗi con sóng đau thương trên bể loài người,
Đều chấn động trái tim Người Thủy Thủ.

Ôi những hôm mắt Bác sáng lạ lùng.
Đèn trên nhà sàn suốt đêm sáng lửa,
Có phải lúc Bể đăm chiêu Người. Người thấy Nó,
Ấy lúc mở đầu những trận tấn công.

Bể làm Bác ít lời và bình dị các câu thơ,
Nửa chừng bỗng thấy Bác yên lặng, Người nghe nó đấy.
Ngỡ như mở một hướng tấn quân, khép một thế cờ
Người cũng nghĩ đến những bể rộng trời xa Người đã thấy.

Việt Nam vứt xuống thềm lục địa này ba tên đế quốc
Ngôi nhà sàn nằm yên trong hoa mộc hoa ngâu
Nhưng kìa, trên mặt bể chỗ Bác đi qua, sóng còn thao thức
Như lan mãi, lan xa theo vệt sóng Con Tàu.

1976

Di chúc của Người...

(trích)

Bác bình yên viết Di chúc ngay giữa ngày sinh nhật
Khi non sông đang chúc thọ Người
Dẫu ra đi cũng là ngày gieo hạt
Giấu niềm đau dưới một ngày vui.

Di chúc không viết lên đá, khắc lên vàng chói lọi
Mà trên bản tin hằng ngày, lật lại,
Sau bản tin một hôm, Người ký thác chuyện muôn đời.
Người không muốn lúc ra đi làm ta đột ngột
Bảo cái sinh cái tử cũng thường thôi.

Câu thơ Đỗ Phủ "*cổ lai hi",* Người sẽ nhắc
Bác chẳng muốn ta cau vầng trán nhìn quy luật
Bác không nói tuổi già, Bác bảo tám mươi xuân!
Lời văn trong suốt, trong veo như nước mắt,
Cái nỗi đau đã lọc đến trong ngần.

Ôi, muôn vàn tình thương yêu tỏa ra từ lúc ấy
Muôn vàn tình thương yêu tràn lên khắp núi sông
Ngỡ như trên nghìn đỉnh non cao, vạn dòng nước chảy
Có tình thương của Bác bao trùm.

Người sắp xa nhân dân từng yêu suốt một đời
Xa miền Nam nửa thế kỷ rồi chẳng gặp
Xa các cháu nhi đồng, mùa hoa Tổ quốc
Gần Mác, Lênin, nhưng sắp chia tay đồng chí đấy rồi!

Di chúc Người viết cho ta, đâu phải vì Người
Bác sợ khi Bác đi rồi, ta sẽ lạnh
Sợ ta đau, sợ rồi ta lơ đễnh,
Sợ ta quên... Người gửi lại một niềm tin
Còn như Người, Người đã hóa hương sen,
Trở về cái làng Sen muôn thuở
Mắt rưng lệ, ta đọc Di chúc Người từng câu từng chữ
Ngỡ như trước mắt, trên cao đâu đó, Bác nhìn.

19/3/1976

Đọc văn Người

Bác chẳng để cho ta nghìn quyển sách
Hồn thơ ấy ít ham thơ. Ham độc lập
Thay vì nghìn trang giấy bao la, Bác để tấm lòng
Một màu lộc, màu cây xanh mát mắt
Một Điện Biên. Một thành đồng Tổ quốc
Giữa đục của đời, một ngọn suối trong.

Những trang văn lỗi lạc tung hoành Bác viết ở châu Âu,
Khi cầm đến nắm đất của quê hương, Người xếp lại
Với dân tộc ít lời. Người ít nói
Thấy nhiều trời bể non sông, giờ phải nói chi nhiều!
Giàu từ ngữ văn chương mà chi, khi Tổ quốc nghèo
Bác viết cho người mù chữ nghe và hiểu được
Không gì quý hơn Tự do, Độc lập

Bác muốn nhân dân cầm trên tay không nặng lắm tuổi tên Người.
Người ký X. Y. Z. C. B. như dân ký Lúa, Xoài
Người không muốn trang sách hóa thần, nhân dân quỳ để đọc
Dẫu tuyệt bút thi thư cũng con đẻ của đời.

Người dẹp đi các ngọn đèn dư, các ánh sáng thừa
Những phản quang hồi quang làm đời lóa mắt
Bác không thích các mùi hương lõa lồ gay gắt
Người tắt đi các tiếng ồn và lí sự chua ngoa
Bác dạy ta "*lai vô ảnh, khứ vô hình*"
Đến rất nhẹ và ra đi rất nhẹ
Ta lẫn Bác với bầu trời và giọt lệ
Với hương mộc trong đêm và lộc nõn trên nhành
Ngọn suối reo! Nghe như tiếng Bác cười
Và ta đi giữa NON SÔNG và TRANG VIẾT của Người.

Người đi tìm hình của nước

Đất nước đẹp vô cùng. Nhưng Bác phải ra đi
Cho tôi làm sóng dưới con tàu đưa tiễn Bác!
Khi bờ bãi dần lui, làng xóm khuất,
Bốn phía nhìn không một bóng hàng tre.

Đêm xa nước đầu tiên, ai nỡ ngủ?
Sóng vỗ dưới thân tàu đâu phải sóng quê hương!
Trời từ đây chẳng xanh màu xứ sở,
Xa nước rồi, càng hiểu nước đau thương!

Lũ chúng ta ngủ trong giường chiếu hẹp
Giấc mơ con đè nát cuộc đời con!
Hạnh phúc đựng trong một tà áo đẹp!
Một mái nhà yên rủ bóng xuống tâm hồn.

Trăm cơn mơ không chống nổi một đêm dày
Ta lại mặc cho mưa tuôn và gió thổi
Lòng ta thành con rối
Cho cuộc đời giật dây!

Quanh hồ Gươm không ai bàn chuyện vua Lê
Lòng ta đã thành rêu phong chuyện cũ
Hiểu sao hết những tấm lòng lãnh tụ
Tìm đường đi cho dân tộc theo đi.

Hiểu sao hết *"Người đi tìm hình của Nước"*
Không phải hình một bài thơ đá tạc nên người
Một góc quê hương, nửa đời quen thuộc,
Hay một đấng vô hình sương khói xa xôi...

Mà hình đất nước hoặc còn hoặc mất
Sắc vàng nghìn xưa, sắc đỏ tương lai
Thế đi đứng của toàn dân tộc
Một cách vin hoa cho hai mươi lăm triệu con người.

Có nhớ chăng, hỡi gió rét thành Ba Lê?
Một viên gạch hồng, Bác chống lại cả một mùa băng giá
Và sương mù thành Luân Đôn, ngươi có nhớ
Giọt mồ hôi Người nhỏ giữa đêm khuya?

Đời bồi tàu lênh đênh theo sóng bể
Người đi hỏi khắp bóng cờ châu Mỹ, châu Phi,
Những đất tự do, những trời nô lệ,
Những con đường cách mạng đang tìm đi.

Đêm mơ nước, ngày thấy hình của nước
Cây cỏ trong chiêm bao xanh sắc biếc quê nhà
Ăn một miếng ngon cũng đắng lòng vì Tổ quốc
Chẳng yên lòng khi ngắm một nhành hoa.

Ngày mai dân ta sẽ sống sao đây?
Sông Hồng chảy về đâu? Và lịch sử?
Bao giờ dải Trường Sơn bừng giấc ngủ
Cánh tay thần Phù Đổng sẽ vươn mây?

Rồi cờ sẽ ra sao? Tiếng hát sẽ ra sao?
Nụ cười sẽ ra sao?
Ơi, độc lập!
Xanh biết mấy là trời xanh Tổ quốc
Khi tự do về chói ở trên đầu.

Kìa mặt trời Nga bừng chói ở phương Đông
Cây cay đắng đã ra mùa quả ngọt
Người cay đắng đã chia phần hạnh phúc
Sao vàng bay theo liềm búa công nông.

Luận cương đến với Bác Hồ. Và Người đã khóc
Lệ Bác Hồ rơi trên chữ Lênin.
Bốn bức tường im nghe Bác lật từng trang sách gấp
Tưởng bên ngoài, đất nước đợi mong tin.

Bác reo lên một mình như nói cùng dân tộc
"*Cơm áo là đây! Hạnh phúc đây rồi*!"
Hình của Đảng lồng trong hình của Nước.
Phút khóc đầu tiên là phút Bác Hồ cười,

Bác thấy:
dân ta bưng bát cơm mồ hôi nước mắt
Ruộng theo trâu về lại với người cày
Mỏ thiếc, hầm than, rừng vàng, biển bạc...
Không còn người bỏ xác bên đường ray.

Giặc đuổi xong rồi. Trời xanh thành tiếng hát
Điện theo trăng vào phòng ngủ công nhân
Những kẻ quê mùa đã thành trí thức
Tăm tối cần lao nay hóa những anh hùng.

Nước Việt Nam nghìn năm Đinh, Lý, Trần, Lê
Thành nước Việt nhân dân trong mát suối
Mái rạ nghìn năm hồng thay sắc ngói
Những đời thường cũng có bóng hoa che.

Ôi! Đường đến với Lênin là đường về Tổ quốc
Tuyết Matxcơva sáng ấy lạnh trăm lần
Trong tuyết trắng như đọng nhiều nước mắt
Lênin mất rồi! Nhưng Bác chẳng dừng chân.

Luận cương của Lênin theo Người về quê Việt
Biên giới còn xa. Nhưng Bác thấy đã đến rồi
Kìa! Bóng Bác đang hôn lên hòn đất
Lắng nghe trong màu hồng, hình đất nước phôi thai.

1960

Người thay đổi đời tôi,
Người thay đổi thơ tôi!

Những năm ấy tôi đi giữa lòng Hà Nội
Không hay trong xà lim anh Hoàng Văn Thụ đang nằm
Không biết anh Trần Đăng Ninh bị cùm tay mỗi tối
Không hay trên biên thùy Bác đã đặt chân.

Tôi đến Nha Trang ngắm trời bể đẹp
Có hay đâu hang Pác Bó gió lùa
Giường lãnh tụ là hai hàng đá ghép
Mảnh áo chàm Bác mặc quá đơn sơ.

Đất nước sắp đổi thay rồi mà tôi chẳng biết
Người thay đổi đời ta về kia mà ta vẫn không hay.
Tôi vẫn khép phòng văn hì hục viết
Nắng trôi đi oan uổng biết bao ngày.

Chớ bao giờ quên nỗi chua cay của một thời thơ ấy
Tổ quốc trong lòng ta mà có cũng như không
Nhân dân ở quanh ta mà ta chẳng thấy
Thơ xuôi tay như nước chảy xuôi dòng!

Ta làm con nai lạc giữa rừng thu
Làm hổ sa cơ giận vườn bách thảo
Làm bóng ma Hời sờ soạng đêm mơ
Làm tất cả! Chỉ trừ không đổ máu!

Nở trắng hoa kim anh trên biên giới, Bác về
Xa nước ba mươi năm, một câu Kiều, Người vẫn nhớ
Mái tóc Bác đã phai màu quá nửa
Lòng son ngời như buổi mới ra đi.

Người đánh thức hồn dân tộc đã về kia. Ta nghe bừng tỉnh dậy
Câu quan họ, xẩm xoan xưa vứt ngã ba đường
Điệu lục bát và màu nâu nơi ruộng rẫy
Bức tranh làng Hồ và cô Tố nữ dáng quê hương.

Người đánh thức tương lai đã về kia, Bác hôn lên hòn đất
Nghe trong tay trở dậy những thành đồng
Nghe thay đổi cả vóc hình Tổ quốc
Chừng Điện Biên rực lửa đã nằm trong.

Tôi ở đâu? Đi đâu? Tôi đã làm gì?
Đời thấp thoáng sau những trang sách Phật
Đất nước đau dưới gót bầy ngựa Nhật
Lạc giữa sao trời tôi vẫn còn mê...

Chưa có gì dính líu giữa thơ tôi và truyền đơn Bác viết
Tôi không biết khi Bác đau phải ăn một nắm lá rừng
Trong nước mắt thơ tôi, tôi chưa ngờ chất thép
Chưa thấy trong máu mình sắp cuộn máu nhân dân.

Ôi giữa lòng ta Bác đến tự hồi nào?
Bác vĩ đại mà chẳng làm ai kinh ngạc
Một buổi sáng, nhìn lòng ta, ta thấy Bác
Nước mắt giàn, ta cảm hết ơn sâu.

Ấy là khi ta có thể nhảy vào đồn mà không sợ lửa
Ăn một miếng khoai bùi ta cảm thấy là ngon
Khi riêng tây, ta thấy mình xấu hổ
Khi nhìn đời, mỗi lá mỗi tơ non.

Khi uống ngụm nước trong, lưỡi ta không còn
đắng chất thị thành
Đời tươi mát như ao sen mùa hạ
Anh em bốn bên mà ta ở giữa
Có được trái cây thơm, ta biết quý cả mùa lành.

Khi ta muốn thơ ta thành hầm chông giết giặc
Thành một nhành hoa, mát mắt cho đời
Khi mỗi bước đi lên của lòng ta đều thấm tình giai cấp
Ta biết trong ta Bác đã đến rồi.

Chính Hữu

Rừng cây của Bác

Ngày Bác mất
Trong màu xanh
Rừng cây của Bác
Tiếng con chim hót
Đau như giọt lệ long lanh

Đừng khóc!

Rừng cây của Bác
Là lời Di chúc
Bác để lại
lúc ra đi
Vĩnh viễn xanh rì
Đất nước.

Rừng cây ấm áp
Trồng từ vô tận, mọc đến vô cùng
"*Muôn vàn tình thân yêu*"
Đúc thành bóng mát
Tấm lòng hiền từ của Bác
Đã trở thành Tổ quốc mênh mông.

10/9/1969

Chử Văn Hòa

Tháng Năm nhớ Bác

Mùa hè đến, tháng Năm nhớ Bác
Cây phượng hồng xào xạc ngoài sân
Hè về rộn tiếng ve ngân
Bằng lăng hoa tím tần ngần nhớ ai.

Thủ đô buổi sớm mai đẹp lắm
Nắng Ba Đình tô thắm màu cờ
Người cho con những ước mơ
Ân tình của Bác từng giờ đậm sâu.

Con nhớ mãi những câu Bác nói
Nghĩa đồng bào soi rọi non sông
Cùng nhau chung một chữ đồng
Tự do độc lập quyết không xa rời.

Có Đảng, Bác chân trời rộng mở
Với đức tin nằm ở lòng dân
Khó khăn vất vả trăm lần
Khơi nguồn sức mạnh khi cần đứng lên.

Bác đã dạy xây nền dân tộc
Phải chăm cho thân gốc vững bền
Ai ơi hãy nhớ đừng quên
Việt Nam hùng mạnh đi lên xứng tầm.

Duy Thảo

Bên hồ sen nhớ Bác

Khu vườn này xưa ấm tình mái lá
Hương sen đưa thanh thản sớm mai hè
Những khóm chuối quây quần vươn nõn lá
Mát lối đường, đón đợi Bác vào quê.

Năm mươi năm đi tìm đường cứu nước
Vọng lời ru, chạnh nhớ tiếng mẹ hiền
Ngày trở lại, thương quê nghèo Hà Tĩnh
Bác vào thăm trước lúc ghé Kim Liên.

Ôi tình nghĩa Người bao la biển cả
Gác riêng tư, lo việc lớn cho đời
Thương dân đói, Bác thăm già hỏi trẻ
Chạnh niềm xưa, Bác nhắc bệnh đầu voi.

Tới hội trường, Bác đi xe "hai bánh"
Về nghỉ trưa, bộ quần áo nâu sồng
Ra cầu ao, Bác che đầu quạt lá
Mặt hồ vui sóng gợn tỏa mênh mông...

Năm mươi năm, nay hồ xây bán nguyệt
Hương sen còn phảng phất lối vườn Tiên
Lời Bác dạy sáng trên dòng bia đá:
"*Hãy làm cho Hà Tĩnh nổi bật lên*".

Dạ thưa Bác, vâng lời Người bảo
Dân đã vui trước biến đổi quê nhà
Lòng yêu Bác hòa chung lòng yêu Đảng
Đảng vĩnh tồn trong đổi thịt, thay da.

Trong ngon dẻo bát cơm thơm giống mới
Điện tỏa đi xóa ngăn cách sang hèn
Trong trang sách mở tầm cao trí tuệ
Trong lòng người biết phải trái, trắng đen.

Dân với Đảng như cành liền với cội
Đảng với dân như sông gắn thượng nguồn
Lời Bác dạy: Nhớ lấy dân làm gốc
Phải đâu là để tô thiếp vàng son.

Xin ai chớ mượn điều nhân danh Đảng
Nhân danh Dân kiếm lợi lộc cho mình
Đem chức tước vào thị trường mua bán
Lấy uy quyền ra đánh đổi niềm tin...

Khu vườn này, ao sen xưa còn đó
Chiếc cầu giờ ván bắc dáng y nguyên
Ngắm ảnh Bác nhắc chúng con lời hứa:
Phải "*Làm cho Hà Tĩnh nổi bật lên*".

Thành Sen, 1999

Đào Nam Sơn

Thăm Pác Bó

Về thăm Pác Bó cuối đông
Thung trơ gốc rạ sương lồng đỉnh non
Lối gầy in những dấu son
Chông chênh bàn đá vẫn còn y nguyên
Suối trong như mới đánh phèn
Thung thăng cá lội rong mềm quấn vây
Nước nguồn từng vốc mát say
Ngỡ như quên hết tháng ngày ưu tư
Dốc cao bước thực bước mơ
Hang vừa hiện tưởng Bác Hồ bước ra
Đâu cần gác tía nguy nga
Trái tim thắp sáng sơn hà từ đây
Nén nhang cháy đỏ trên tay
Chứng cho con nhận đất này làm quê.

Đặng Hiển

Giảng thơ Bác

Ba mươi năm con giảng thơ Người
Có những chữ những lời chưa hiểu hết
Ôi con biết lòng con cạn hẹp
Trước mênh mông trời bể, trái tim Người

Một bầu trời biết mấy dáng mây trôi
Hoa đã kể với Người bao tâm trạng
Sao với nước, trăng với người là bạn
Một trời thu chia sẻ mấy buồn vui

Người hồn nhiên sao con lại nghẹn lời
Người giản dị con e mình kiêu hãnh
Người tinh tế con lo mình thô kệch
Chỉ lòng con dâng trọn trước thơ Người

Nên dẫu vụng về con vẫn thấy lòng vui
Nhìn ánh mắt của đàn em rực sáng
Con thấy mình bay trong lời thơ giảng
Hồn thơ của Người nâng dắt con bay

Ba mươi năm giảng thơ,
Ba mươi năm con học thơ Người.

1990

Đỗ Trung Lai

Về nhà Bác ở làng Sen

Có một cái gì nhẹ nhõm đến trong ta
Sau cánh cổng khép hờ tre trúc ấy
Thế này thôi mà thành huyền thoại
Chiều nghiêng. Ráng đỏ. Động rèm.

Bao nhiêu người đã yêu làng Sen
Nhà Bác đó, dựng trên nền đất cũ
Không có nỗi cô đơn của ngôi nhà vắng chủ
Bước hành hương gió thổi dọc miền Trung.

Như thấy lại Người thời thơ ấu xa xăm
Đêm mất nước trẻ con không ngủ nổi
Bên võng, mẫu thân ngồi dệt vải
Đọc thơ, thân phụ thức bên song.

Mẹ chưa biết vải đêm nay mẹ dệt
Có một ngày Người phát để may cờ
Những điều ước bị cuộc đời săn đuổi
Mẹ vỗ vào những tiếng thoi đưa.

Cha chưa biết thơ đêm nay cha thắp
Tỏa sáng rồi còn để lại tàn tro
Chưa biết mai sau thơ Người làm nên lửa
Thứ lửa cháy rồi, thì để lại Tự Do.

Huyền thoại mà sao thân thiết lạ
Ổi chín treo vàng bên lối đi
Ba gian nhà lá trong bóng lá
Cánh võng đay chùng một nét quê.

Sông suối dẫu rằng xa cách mấy
Ai muốn về nhà, xin đến đây!

Giang Nam

Con viết bài thơ dâng Bác

Vui sao giữa những ngày gian khổ
Bác bỗng về đây với chúng con
Tờ báo mới thơm mùi mực mới
Đến với con qua lớp lớp Trường Sơn.

Con nhìn Bác nghẹn ngào không chớp mắt
Bác Hồ đây, Cha của chúng con đây!
Bác vẫn khỏe hồng hào, trông rắn chắc
Hơn thuở đầu tiên Bác đứng giữa lễ đài!

Con nghe nói năm xưa Bác ra mặt trận
Cũng ruột nghé gạo đầy, cũng ống muối, ba lô
Giữa Hà Nội tươi vui đẹp màu áo, sắc cờ
Bác vẫn giản đơn như cuộc đời bộ đội
Vẫn đôi dép cao su bốn mùa không thay đổi
Vẫn bộ đồ ka ki quen thuộc, bạc màu

Mẹ hiền ơi! Từng hạt thóc, cọng rau
Nuôi con lớn thuở nước non còn nô lệ
Mẹ biết đâu ngày nay con có Mẹ
Yêu thương con hơn máu mủ ruột rà
Mẹ không còn, nhưng con mẹ đẻ ra
Đã lớn lên do tay Người dìu dắt
Con nhớ như in từng lời của Bác
Tiếng nói quê hương trong tiếng nói một người!
Con đếm được từng nhịp tim Bác đập
Dù giữa hai miền còn giới tuyến ngăn đôi
Trong xà lim trước lưỡi lê, máy chém
Hàng vạn chúng con đã thấy Bác bên mình
An ủi, vỗ về tiếp sức đấu tranh
Dù đến cuối cuộc đời chưa gặp Bác
Đồng chí Cống, đồng chí Thuần, đồng chí Xuân Thu
Và muôn ngàn anh chị khác
Trước giờ chết, hiên ngang không khuất phục
Vẫn hô to: "*Hồ Chủ tịch muôn năm!*".

Có những con em chưa thấy Bác bao giờ
Trong giấc ngủ vẫn mơ chòm râu bạc
Vẫn níu áo chú cô hỏi thăm ngày thống nhất
Vẫn làm dấu từng ngày trên bìa sách của ba
(Ba ở ngoài kia chắc đã gặp Bác Hồ
Nhất định ngày mai ba sẽ cùng về với Bác)

Ngày mai, tan lũ quân thù đế quốc
Chúng con về quanh Bác, Bác ơi!
Băng bó đau thương, xây dựng lại cuộc đời
Như muôn mạch máu li ti trở về tim vĩ đại
Con sẽ hôn những bàn tay thân ái
Gục đầu lên gối Bác, khóc như xưa
Thuở đầu tiên nghe tiếng nói Bác Hồ
Bác là tất cả trong lòng con, nửa nước!

1961

Hải Như

Chúng cháu canh giấc Bác ngủ, Bác Hồ ơi...

"Trăng vào cửa sổ đòi thơ"
Bác vừa chợp mắt, xin chờ trăng ơi!

Chúng ta hãy bước nhẹ chân, nhẹ nữa
Trăng trăng ơi, hãy yên lặng cúi đầu...
Trọn cuộc đời Bác có ngủ yên đâu
Nay Bác ngủ, chúng ta canh giấc ngủ.

Hỡi ai đó, không được rời đội ngũ
Theo hàng hai, đi lặng lẽ tiến dần
Đừng khóc oà, hãy rón rén bàn chân
Bước nhẹ nữa. Bác Hồ vừa chợp mắt
Bác nằm đó, bộ ka-ki Bác mặc
Chưa kịp thay, Người vừa ngả lưng nằm.
Nếu ta đoán không lầm; Bác mới đi thăm
Một xóm thợ, xem nơi ăn chốn nghỉ...

Nhưng không phải - vì khi ta ngắm kỹ
Trên má Bác Hồ còn in dấu chiếc hôn
Các cháu nhi đồng lớp học đầu thôn
Được Bác ghé thăm, Bác cho bá cổ...

Hỡi ai đó, cắn chặt môi, hãy cố
Đừng để cho tiếng nấc động tai Người.
Bác Hồ vừa chợp mắt ngủ đó thôi
Trước giường Bác, ta nghẹn ngào đứng ngắm
Mái tóc Bác lẫn với mầu gối trắng
Râu Bác thưa cũng bạc trắng một mầu,
Ta muốn làm con nhỏ vuốt chòm râu
Từng sợi bạc dãi dầu sương, nắng, gió.
Đôi dép lốp như cùng ta kể rõ
Người quên Người, dành hết thảy cho ta!
Từ có Bác Hồ, thêm rạng rỡ ông cha
Tên của Bác đẹp thắm trang lịch sử.
Ta đứng lặng trước giấc Người yên ngủ!
Chúng ta hãy bước nhẹ chân, nhẹ nữa
Trăng trăng ơi, hãy yên lặng cúi đầu...
Trọn cuộc đời Bác có ngủ yên đâu
Nay Bác ngủ, chúng ta canh giấc ngủ.

Hỡi ai đó, đừng gục đầu ủ rũ
Bác dặn ta: nhớ Bác phải vươn mình
Giường Bác nằm chiếu sáng giữa trăng thanh,
Chiếc giường một suốt đời, ta nhớ mãi...
Cạnh nách Bác, đồng chí đi bên ơi, có phải
Ta nhìn như chiếc quạt Bác hay dùng
Chiếc quạt quê nhà, Bác vẫn giắt lưng!
Cùng với khúc ca dao ngọt ngào, Bác thuộc.
Bên gối Bác còn ấm lời non nước
Ánh hào quang sông núi tụ trên mình
Bác chan hoà như biển lớn mông mênh
Hồn dân tộc kết tinh hồn thời đại...

Hỡi ai đó, như trẻ thơ khóc mãi
Hãy lau khô đừng để lệ chảy tràn
Bác không muốn ta chìm trong biển lệ khóc than
Trước khi ngủ, Bác dặn dò tha thiết
Vầng trán Bác in giấc mơ tuyệt đẹp!
Hãy đọc trong mi mắt khép: nụ cười,
Bác Hồ nằm, tay không để buông xuôi
Đặt trước ngực như khi Người dạo mát.
Ôi ta nhớ hai bàn tay của Bác
Vỗ nhịp cho cả nước hát *Kết đoàn*.

Ngày mai đây khi giải phóng miền Nam
Cả nước hát, vắng bàn tay Bác vỗ...
Ta đứng lặng trước giấc Người yên ngủ!
Chúng ta hãy bước nhẹ chân, nhẹ nữa
Trăng trăng ơi, hãy yên lặng cúi đầu...
Trọn cuộc đời Bác có ngủ yên đâu
Nay Bác ngủ, chúng ta canh giấc ngủ.

Hỡi ai đó, từ Cà Mau về đủ
Tạm dừng bên nhường bước bạn bè xa
Hỏi có ai giàu hơn Bác Hồ ta
Người chợp mắt, cả năm châu cùng đến
Trên giường Bác, chúng tôi không thắp nến
Đã có trăng sao ôm ấp quanh Người
Bác yêu trăng như yêu một con người
Trong thơ Bác, trăng với hoa là bạn
Giao thừa tới từ nay đâu tiếng Bác
Chúc đồng bào chiến sĩ, giọng ngân vang
Giọng của Bác Hồ làm ấm cả không gian
Nghìn thế hệ mai đây còn ấp ủ...

Hỡi ai đó, xiết chặt thêm đội ngũ
Người vẫy ta kia, môi Bác mỉm cười
Bác giữa Ba Đình rực rỡ nắng tươi
Trong tim óc chúng ta, Người vẫn sống
Bác dẫu ngủ, kẻ thù đừng hy vọng
Ánh sáng Hồ Chí Minh mãi mãi soi đời
Bác thức tỉnh ta: giữ lấy kiếp người
Ta thức tỉnh, nguyện bên Người vĩnh viễn
Xin Bác ngủ giữa dòng đời lưu luyến
Với Mác Lênin, giấc ngủ nghìn đời
Chúng cháu canh giấc Bác ngủ, Bác Hồ ơi...

Chiều ngày 8 /9 /1969

Xin Bác cứ tập bài quyền buổi sáng

Xin Bác cứ tập bài quyền buổi sáng
Như mọi ngày trời mới rạng vầng đông
Và xem như không có cháu vào thăm
Cháu xin phép dạo quanh vườn đây đó.

Ta sẽ đến thăm ngôi nhà Bác ở
Thăm vườn cây còn ấm mãi hơi Người
Thăm bụi hoa nhài, nhớ Bác khôn nguôi
Hoa vườn Bác, Bác tự tay chăm chút
Bác không nhắc, ta quên hoa râm bụt
Bởi trong ta, còn cỏ nội hoa hèn
Đời sẽ nghèo nếu trong bước đi lên
Ta quên hết sắc hương ta đã có
Hương dẫu thoảng cũng khiến đời giàu có
Biết ơn Người chủ nghĩa Mác sinh ra
Đẹp thế đó nâng niu từng cây cỏ...

Ta sẽ đứng dừng bên cây vú sữa
Cây của miền Nam được Bác Hồ trồng
Ngay sát đầu nhà, để có thể bên song
Người - hôm sớm, ngắm vun cây, tưởng nhớ...
Ta chẳng thấy Bác trồng hoa chậu nhỏ
Có lẽ vì không muốn bó vào khuôn
Hai chữ thiên đường ta hiểu đúng hơn
Đâu phải chỉ những lâu đài cao ngất
Mà trước hết là tự do, độc lập
Cho mỗi cuộc đời, cho cả cỏ hoa!
Một con người chủ nghĩa Mác sinh ra
Đẹp thế đó, ôi linh hồn của Đảng...

Xin Bác cứ tập bài quyền buổi sáng
Như mọi ngày trời mới rạng vầng đông.
Và xem như không có cháu vào thăm
Cháu xin phép dạo quanh vườn đây đó...

Ta quen quá vì vẫn là lối ngõ
Của nghìn xưa, làng mạc cũ quê nhà
Chẳng có lâu đài lộng lẫy nguy nga
Ôi sau trước Bác Hồ ta không khác:
Đừng dệt nhé chuyện thần kỳ về Bác
Chữ thần kỳ Bác riêng tặng nhân dân
Đảng ta lập ra gian khổ muôn phần
Lập ra Đảng là một người giản dị
Người nguyện sống trọn cuộc đời chiến sĩ
Thăm vườn Người, ta cứ nghĩ vườn ta!
Một con người chủ nghĩa Mác sinh ra
Đẹp thế đó, giữ nếp nhà thanh bạch...

Trong vườn rộng, đâu chỗ người tiếp khách?
Đâu hồ sen? đâu những khóm hoa hồng?
Xưa, người dân khi đến trước sân rồng
Lưng cúi gập vì thấy mình bé lại
Ta đi giữa vườn Người, lòng thư thái.
Đầu ngẩng cao, nghe dưới gót sỏi cười
Ồ vui sao, ta thấy lớn bên Người
Như thấy lớn cạnh vua Hùng dựng nước
Nhưng Người khác những vua Hùng thuở trước
Sống cuộc đời y hệt cuộc đời ta
Một con người chủ nghĩa Mác sinh ra
Đẹp thế đó, ôi linh hồn của Đảng...

Xin Bác cứ tập bài quyền buổi sáng
Như mọi ngày trời mới rạng vầng đông.
Và xem như không có cháu vào thăm
Cháu xin phép dạo quanh vườn đây đó...

Ta muốn hỏi chim nào quanh trước ngõ
Phải chim xưa lánh nạn đến vườn Người
Chim nhớ Bác Hồ thờ thẫn - chim ơi
Lòng Người rộng hơn biển khơi, chưa hết...
Chim có thấy những canh khuya, ngừng viết
Trên chiếc ghế tre, im lặng Người ngồi
Đừng tưởng Bác Hồ chỉ có vui thôi
Có những lúc Bác Hồ buồn ghê gớm
Đấy là lúc: ta sai lầm to lớn
Quên mọi người, ta chỉ thấy mình ta!
Một con người chủ nghĩa Mác sinh ra
Đẹp thế đó, không dung mình sống nhỏ...

Ta sẽ đến thăm ngôi nhà Bác ở
Để lòng ta tưởng niệm biết ơn Người
Bác đã cho ta, Bác đã cho đời
Lẽ sống của ngày mai trên trái đất
Lẽ sống đẹp: không coi mình cao nhất
Mong kiếp người, ai cũng cất đầu cao
Có thể con người chiếm lĩnh các vì sao
Nhưng lẽ sống đến vườn Người mới thấy:
Xin Bác cứ tập bài quyền buổi ấy
Như mọi ngày trời mới rạng vầng đông
Nghìn năm sau, những thế hệ xa xăm
Đến vườn Bác, khỏe tâm hồn cộng sản...

Hằng Phương

Bài thơ dâng tặng Bác cam

Kính gửi Hồ Chủ tịch

Cam ngon Thanh Hóa vốn giòng
Kính dâng Chủ tịch tỏ lòng mến yêu
Đắng cay Cụ nếm đã nhiều
Ngọt bùi trời trả đủ điều từ đây
Cùng quốc dân hưởng những ngày
Tự do, hạnh phúc tràn đầy trời Nam
Anh hùng mở mặt giang san
Lưu danh thiên cổ, vẻ vang giống nòi.

Tháng Giêng Việt Nam dân chủ cộng hoà năm thứ hai
(2/1/1946)

Hoài Vũ

Kính dâng lên Bác

Sau ngày Quốc khánh, Bác bỗng đi xa
Miền Nam hái hoa, hoa chưa đến Bác
Tim ta ơi, có bao giờ đau thắt
Như sớm mai này, ta tết vòng hoa
Không phải đón Bác về, mà tiễn Bác đi xa!
Bác nhắm mắt rồi! - đài vang thống thiết
Mà giữa lòng ta, Bác chưa vĩnh biệt
Bác chỉ đi đâu, lâu lắm không về
"*Hỡi đồng bào, tôi nói có nghe...*"
Bác còn sống, còn nói với ta thân thiết!
Hãy khóc đi em, rồi lau nước mắt
Như Bác kính yêu, những ngày nước mất
Dồn khổ đau lên đôi cánh chim bằng
Bay bốn phương trời tìm lẽ sống cho dân

Bác chỉ khóc khi trở về hôn Đất
Sớm mai nay, ta khoác màu xanh nhất
Màu núi sông để tiễn Bác đi xa
Bởi ta hiểu những ngày nằm gai nếm mật
Vì màu này, tóc Bác đã điểm bạc
Cũng vì màu này ta đổ máu xương ra...
Ơi miền Nam, trên hai mươi năm trời đánh giặc
Có đêm ngày nào không nhìn ra phương Bắc
Có trái tim nào không ôm theo hình Bác
Mà trút căm hờn lên đầu súng, mũi chông
Mà trải yêu thương lên sông núi, ruộng đồng
Ơi miền Nam, một vòng hoa ta kết
Hoa chửa tròn vòng, và chưa đón Bác ta dâng
Cổng chào ta xây, gạch chưa lót hết
Nhưng đất Thành Đồng đang rầm rập cuộc ra quân
Sẽ có triệu vòng hoa, sau hàng triệu bước chân
Khi đất nước vấn vương tình nghĩa Bác
Là đất nước đã hiểu mình tròn vẹn nhất
Súng chắc tay, con cháu Bác lên đường
Sáng tiễn Bác đi, chiều tất cả ra chiến trường.

04/9/1969

Hoàng Hữu

Chúng tôi về bến tàu xưa ấy

Kính dâng Người,
ngày thành phố Hồ Chí Minh hoàn toàn giải phóng

Chúng tôi đi chiến dịch
Dép cao su nghiến nát bốt đồn
Chúng tôi đi qua cái chết, đạn bom
Qua máu đỏ của chính mình và đồng đội
Để sáng nay
Chúng tôi về Sài Gòn, Sài Gòn ơi, có phải?
Chân cứ rung lên nước mắt chói sao cờ
Trên bến tàu này... ngày ấy Bác ra đi[1].

Ơi, con sóng chưa một lần trở lại
Sáng mai này biết về bến xưa chăng?
Đã về chưa? Con sóng đã về chưa?
Hãy òa reo như lòng tôi chợt khóc
Sáu mươi tư năm. Người xa. Sài Gòn trong tim Bác
Trong lùm cây vú sữa Bác vun trồng.

---

[1] Bác Hồ xuống bến tàu Nhà Rồng làm phụ bếp cho tàu Đô đốc La-tút-xơ Tơ-rê-vin. Ngày 07/6/1911, tàu rời Sài Gòn đi Xinh-ga-po trên đường sang Pháp.

Sáu mươi tư năm chưa gặp lại thành đồng
Mà nhắc đến Người nghẹn ngào nước mắt
Nước mắt ngời lửa đòi độc lập
Giành tự do, thống nhất cờ bay.

Hãy về đây, con sóng hãy về đây
Cùng chúng tôi: cháu con Người về giải phóng
Phố dập dồn. Người tràn lên như sóng
Hết thảy rưng rưng khi ảnh Bác mỉm cười.

Dẫu đã xa, chẳng được gặp lại Người
Bác vẫn về với thành đồng Tổ quốc
Sài Gòn ơi! Bến Nhà Rồng hãy dựng lên tượng Bác
"Người-tìm-hình-của-nước" đã về đây!

Mang ý chí Người, chúng tôi đã về đây!
Súng trong tay với rợp trời cờ đỏ
Phút gặp bến tàu xưa, chúng tôi khóc òa như con trẻ
Trước tên Người
Thành phố Hồ Chí Minh.

Hoàng Long - Hoàng Lân

Bác Hồ - Người cho em tất cả

Cho ánh nắng ban mai,
Là những sớm binh minh
Cho những đêm trăng đẹp,
Là chị Hằng tươi xinh
Cây cho trái và cho hoa
Sông cho tôm và cho cá
Đồng ruộng cho bông lúa
Chim tặng lời reo ca
Anh bộ đội đến nhà,
Cho em lòng dũng cảm.
Cô giáo cho bài giảng,
Yêu xóm làng thiết tha.
Cùng em vượt đường xa xôi,
Là chiếc khăn quàng thắm tươi.
Cho em tất cả
Người mang cho em cuộc đời mới...
Tươi sáng đầy ước mơ.
Người cho em tất cả,
Là Bác Hồ Chí Minh.

Hoàng Tố Nguyên

Con vẫn nghe tiếng Bác, Bác Hồ ơi!

Thấy nước lũ sông Hồng đã rút
Cơn bão gần đổi hướng trong đêm
Mạ tái giá lại xanh đồng hợp tác
Con mừng thầm chắc Bác đã ngủ yên...

Con đâu hay sáng tháng Chín mồng Ba[1]
Mỗi tia nắng tuôn một dòng nước mắt
Hoa Quốc khánh bạn mừng còn thắm sắc
Đang nhòa trên bao mắt ám màu mưa!

Con đâu hay đã tắt mấy đêm rồi
Vầng ánh sáng trên bàn lãnh tụ
Trong xa cách miền Nam nhìn vẫn rõ
Ngọn đèn khuya hướng vận mệnh bao người!

---

[1] Ngày Bác Hồ mất, theo công bố ban đầu.

Con đâu hay Bác viết sẵn từ lâu
Những dòng chữ lạc quan mà đau xé
Để trao lại địa bàn và vũ khí
Cho hôm nay và cho cả mai sau!

Mưa chiều ơi, khóc Người xin cứ khóc
Đừng làm ướt cờ, ướt tóc các em
Cờ dính dải tang, các em vắng Bác
Nỗi đau này càng lắng, lại đau thêm!

Những dòng sông đã gặp những dòng sông
Đau thương lớn ập về cơn thác lũ
Chân bước khẽ e làm đau đại lộ
Tiếng khóc nén trong những tiếng nấc thầm.

Chúng con đi viếng Bác, Bác Hồ ơi!
Trái tim lớn đã đời đời yên nghỉ
Mà vầng trán vẫn còn nếp hằn lo nghĩ
Và tuyết sương còn đọng lớp da mồi.

Vẫn bộ ka ki thường ngày Bác mặc
Đôi tất sờn, đôi dép lốp ô tô
Vẫn Bác Hồ thuở Tuyên ngôn Độc lập
Nước đổi khác nhiều mà Bác vẫn như xưa.

Thuở chết đói hai triệu người, Bác về, dân ta có Nước
Tổ quốc ơi, công đức Bác vô ngần
Được vào miền Nam là điều Bác ao ước nhất
Đền đáp ơn dày: chỉ có tấm lòng dân!

Không! Không! Không! Chẳng bao giờ mất Bác
Giữa khối pha lê trong suốt
Tợ[1] cuộc đời mình, Bác tiếp tục nghĩ suy
Như hơn nửa thế kỷ rồi Bác dắt chúng con đi...

Những khoảng cách bớt dần trống rỗng
Như đất cỗi có cây Bác trồng tỏa bóng
Cột giăng hàng qua bao miệng vực sâu
Điện nối nguồn, dây cao thế đan nhau.

Bác ơi! Đời Bác muốn chẳng ai phải khóc
Nên Bác bao lần đã khóc miền Nam
Nước mắt Bác luyện quê con thành ngọc
Cả loài người nhận ngọc, gọi: Lương tâm!

Trí tuệ Bác kết quả vàng rực chín
Chim bay mang hạt đến mọi chân trời
Bác kính yêu lại hồi sinh nguyên vẹn
Mùa tiếp mùa nhân loại trẩy niềm vui.

9/1969

---

[1] (Phương ngữ, từ cũ) giống như cái rất điển hình nào đó (so sánh để nêu bật mức độ của một tính chất).

Hoàng Trung Thông

Đọc thơ Bác

Ngục tối, trái tim càng cháy lửa
Xích xiềng không khóa nổi lời ca
Trăm sông nghìn núi chân không ngã
Yêu nước, yêu người, yêu cỏ hoa.

Đọc lời thơ Bác, tâm hồn Bác
Một tấm gương trong chẳng bụi mờ
Bóng cây đại thụ trùm xanh mát
Cánh rộng chim bằng bay tự do.

Tự do! Gươm súng nào ngăn được
Biển rộng, sông dài, ý chí cao
Thân ở trong tù, lòng ở Nước
Bay quanh hồn mộng ánh vàng sao.

Khi lắng, chim rừng ca rộn núi
Khi nhìn khóm chuối ánh trăng soi
Lao lung vẫn giữ lòng thư thái
Nắm chắc trong tay cả cuộc đời.

Tôi đọc trăm bài, trăm ý đẹp
Ánh đèn tỏa rạng mái đầu xanh
Vần thơ của Bác, vần thơ thép
Mà vẫn mênh mông bát ngát tình.

5/1960

Huy Cận

Bác Hồ sống mãi với chúng con

Những ngày tháng giao thừa của vận mệnh nước non
Bác Hồ ở sở chỉ huy luôn luôn có mặt
Như lịch sử từng quen đã trăm lần có Bác
Bác Hồ, người trồng cây lớn nhất của Đời
Trồng cây mười năm, trăm năm Bác đã trồng người
Cây vững gốc rồi đến ngày chín quả
Bác Hồ vẫn ở đó với chúng ta chăm từng ngọn lá.
Trái tim Bác Hồ, trái chín lớn nhất của bốn nghìn năm
Trái chín đầy trong những trái chín của vườn người kim cổ
Bác Hồ là người trồng vườn, Bác lại là trái vườn chín đỏ,
Trái đúc tinh hoa nở mùa rộ Việt Nam

Bác Hồ ơi, mấy hôm nay, nghe lời Bác dặn
Hà Nội, Hải Phòng lại lưới lửa giăng trời và vững tâm sơ tán
Bác Hồ đã dặn ta cứ thế mà làm:
"*Đánh giặc Mỹ xong ta sẽ xây dựng đàng hoàng*
Và to đẹp Tổ quốc ta gấp mười trước nữa".
"Không có gì quý hơn độc lập, tự do". Khắp nước đều tuyến lửa
Mỗi chúng con nghe khẩu lệnh của Bác xông lên.
Hỏa lực của đất nước hôm nay từng do Bác nhóm nhen
Với đôi tay gầy ủ viên gạch sớm hôm những ngày giá lạnh
Bác Hồ đi với chúng con, với đôi chân trẻ của chúng con

Từ mái nhà của đất nước - trùng điệp dải Trường Sơn
Đến tận những thảm biển trong xanh,
quê con cá chuồn, luồng con cá nục,
Đi hết những bờ cát trắng tinh,
hành lang sáng ngời của Tổ quốc...
Việt Nam ơi, hành lang châu Á soi bóng Thái Bình Dương,
gió gọi sóng mời,
Hành lang ngã ba phương Đông lui tới những dòng đời
Nhưng nắm chặt tay ta giữa bão cuồng, sóng cả
Bác Hồ vẫn cầm lái, người thủy thủ lúc ra đi,
trải bản đồ thiên hạ
Đã đo kỹ càng tọa độ của vận mệnh quê nhà.
Chúng con nắm chắc địa bàn của Bác.
Từ chặng ngắn, đường xa

Cứ theo tay Bác chỉ mà đi, theo lời Bác dặn dò mà tiến.
"*Miền Nam ở trong trái tim tôi*". Sáng ngời hợp điểm.
Anh chị em ơi, suốt trong Nam ngoài Bắc
Mấy tuần nay trong lòng ta dội nỗi lòng nhớ Bác.
Mỗi thước đất giải phóng, mỗi mảnh miền Nam đổi thịt thay da
Đều nhắc nhở triệu lòng một tiếng thiết tha:
Bác! Bác muôn đời của non sông, Tổ quốc.
Mắt Bác Hồ cười dõi chúng con lên đường tiến bước.

5/1972

Huy Dung

Mãnh liệt yêu thương

Giữa hai cơn bệnh, nửa đêm về sáng
Dưới ánh đèn khuya
Tôi thấy sau vầng trán của Người
Lồng lộng, ngời ngời tình sâu lắng
của Người đối với miền Nam

Lúc đó tôi nào hay biết
Có Di chúc, sẵn ghi tha thiết mối tình:
"*Đồng bào Nam - Bắc nhất định*
Sẽ một nhà sum họp"
"*... Tro thì chia ba phần*
Vào ba hộp bằng sành
Một hộp cho miền Nam..."
Ôi, tim nhói đau ứa tràn nước mắt

Tĩnh mịch nhà sàn
Toàn dân lắng cung trầm giọng Bác:
"*Miền Nam luôn trong trái tim ta*"
Bác nhắc lại cả trước lúc đi xa...
Vằng vặc bầu trời sử xanh hiển hách
Vĩnh hằng giữa tâm khảm quê hương:
Hồ Chí Minh - đâu chỉ kiên cường khí phách
Cốt lõi là mãnh liệt yêu thương.

Hưởng Triều

Chỉ thị không lời

Ba giao thừa vắng nghe lời Bác
Mùa xuân không bù mất mát
Vẫn thiếu nhiều trong tiếng hát đầu năm
Thêm bước cách xa càng thấy Bác rất gần!

Một cái Tết
Mà chúng con đang dệt
Sợi tơ mây
Óng ánh mặt trời
Gió thời gian thôi thúc
Cánh đào tươi
Nhành mai vàng rực
Núi sông này trẻ lại tuổi đôi mươi
Buồn làm sao chẳng có mặt Người!

Bác không nói nữa
Mà chúng con từng bữa
Vẫn nghe
Lay động bờ tre
Trong bao la
Ánh mắt chan hòa
Chòm râu
Vầng trán
Giữa trưa, giữa đêm, bừng sáng
Còn nghe
Lẳng lặng
Người vui vì chiến thắng
Mà vui hơn vì đàn con trong trắng
Biết nhớ Người

Mãi mãi vâng theo chỉ thị không lời!

Giao thừa năm Nhâm Tý 1972

Hữu Thỉnh

Trăng Tân Trào

*(Trích trường ca "**Trăng Tân Trào**")*

Chương II

Linh hồn của Tự do
Thở dồn trong lán cỏ
Chí lớn thu giang sơn
Giấu mình trong tre nứa

Miệng đắng. Chân tay nhạt
Ác mộng nằm không yên
Chuồn chuồn đu cánh dại
Bướm khoe rặng cúc tần

Kệ sách giọt đèn khuya
Ao bèo mê đom đóm
Sương leo ngọn bồ quân
Lò rèn hơ tay cóng

Bao nhiêu năm xa nước
Thao thức mùi rơm phơi
Châu chấu theo về ngõ
Xập xòe rặng chè tươi

Nhớ cơn mưa ngày xưa
Đón đường giờ tan học
Cảm lạnh rét rung mền
Cha tìm thầy xem mạch

Mẹ rang cám, gói khăn
Miết hoài trên xương sống
Muốn thét lên vì bỏng
Chốc rồi mồ hôi ra

Bao năm mẹ đi xa
Nhớ hoài mùi cám nóng
Nhớ mắt người trĩu nặng
Nhà buồn. Cha tha hương

Đinh ninh ngày giỗ mẹ
Quê người không nén hương
Canh cánh lời cha dặn
Cạm bẫy phục ven đường

Bao nhiêu năm nhen nhóm
Sắp giành lại chính quyền
Bỗng đâu mang bệnh trọng
Rừng khuya vặn nhỏ đèn

*
* *

Linh hồn của Tự do
Thở dồn trong lán cỏ
Chí lớn thu giang sơn
Giấu mình trong tre nứa

Miệng đắng. Chân tay nhạt
Kiến bò ghê trong xương
Vừa hết cơn nóng lạnh
Lại dồn chuyện bốn phương

Muốn dân thay phận cỏ
Phải mang án tử hình
Hai lần trong ngục tối
Ngày dài trông đợi tin

Đấu trí trước quan tòa
Vượt qua bao cạm bẫy
Thoát ngục. Bước Tự do
Lại quây bao rượt đuổi

Ân nghĩa nặng đồng bào
Kẻ thù theo sát gót
Lặn lội khắp xứ người
Gom từng hồn máu Việt

Cứu mạng một vĩ nhân
Mẹ già không biết chữ
Che chở một thiên tài
Trắng trong hồn em nhỏ

Chạy giặc trên đất khách
Vượt đá sắc, gai dày
Đỉnh đèo, chân tứa máu
Rịt từng giọt đắng cay

Tất cả trông vào thân
Trông vào thân tất cả
Vô ảnh lúc cải tên
Thay hình khi đổi chỗ

Trải bao cuộc trở trời
Lội ngược dòng băng lạnh
Lặn tận đáy thăng trầm
Cố hương vằng vặc bến

Mùa thu Nga rất vàng
Không hay đời ngang trái
Tuyết những ngày chờ đợi
Thắt lòng người bôn ba

Tin nước thường nhận được
Càng thao thức trở về
Lặng lẽ giữa thành trì
Đắp dày thêm chữ nhẫn

Những năm sương vắt vai
Tựa vào hồn dân tộc
Muốn cho đất xanh cây
Phải bền lòng như nước

Khi thì nhẹ như hơi
Nhỏ to buông từng giọt
Từng bước trên trắng tuyết
Than lòng bùng ai hay?

Những năm sương vắt vai
Ức Trai về trong mộng
"Đời có yên có động
Bền gan đợi chữ Thời"

Một khẩu phần sinh viên
Một ngọn đèn thư viện
Bước xuống xe điện ngầm
Như thuyền về với biển

Những bàn tay dầu máy
Những mắt người nguyên khai
Thành quách nào sánh được
Truân chuyên muôn dặm dài

Người lập ra một Đảng
Hàng triệu người chung tên
"Kách mệnh" khêu ngọn đèn
Đường quanh không lạc bước

Hơi ấm giữa ngày đông
Bao tấm lòng đồng chí
Tuyết tan, trời xanh nguyên
Hiện dần ra chân lý

Dân tộc là nơi đi
Dân tộc là nơi đến
Trầm luân bao thác ghềnh
Sông mới tìm ra biển

Ai bỏ quên bến quê
Mái chèo neo xứ sở?
Ai nhạt nhòa duyên nợ
Mặn mòi tay trao tay?

Bác nguyên vẹn nước đầy
Qua bao phen sáng tối
Vời vợi một tầm nhìn
Lòng dân bao khắc khoải

Cách mạng là sống chết
Phải đâu chuyện thuộc bài
Cách mạng là được mất
Phải đâu chuyện khua môi

Chống với bao hiểm ác
Đến từ phía quân thù
Lội qua bao vực thẳm
Trên đường đến Tự do

Những nỗi đau nhân tình
Thấm gì nơi xứ sở
Tiếng gọi: mau trở về
Vò đêm nhàu giấc ngủ

Nhen lửa trên đất Xiêm
Lại vòng về nước Pháp
Đây rồi! Một sáng xuân
Đã hiện hình Tổ quốc!

Huỳnh Văn Nghệ

Hình ảnh Bác Hồ trong lòng Nam Bộ

Nhớ ngày sau kháng chiến
Giữa thành phố Sài Gòn
Một chiến sĩ bị thương
Lấy máu mình đang chảy
Tô lên tường năm chữ
"Thành phố Hồ Chí Minh"
Rồi mới đành lòng tắt thở
Cuộc kháng chiến bắt đầu từ đó
Sử Việt Nam, thêm một trang đỏ anh hùng.
"Thành phố Hồ Chí Minh"
Một lời thề thiêng liêng
Khắc sâu bằng chữ đỏ
Trong lòng người Nam Bộ
Như máu thắm trong tim.

Giặc phá hủy miếu đình
Đốt nhà thờ, trường học
Không làm sao đốt được
Hình ảnh Bác trong lòng dân
Hình ảnh Bác khắp nơi
Theo dân đi kháng chiến
Khắp bưng biền, rừng thẳm
Thờ bên ảnh đức Chúa Trời
Bên cạnh Phật Thích Ca
Trong ba lô chiến sĩ
Trong cặp vở học trò
Trong bức tranh họa sĩ
Trong vần điệu nhà thơ
Giữa cơ quan, đơn vị
Sao mắt Bắc sáng ngời
Truyền niềm tin, dũng khí.
Khẩu hiệu thành tiếng sét

Kết thúc những mít tinh
"Hồ Chí Minh muôn năm!"
Khẩu hiệu thành khúc hát
Mẹ ru con giữa rừng.

"Hồ Chủ tịch muôn năm!"
Quyết thành câu khai báo
Khi bị giặc khảo tra.
Cũng là lời trăng trối
Khi sắp sửa lìa đời.

Bao năm trời khói lửa
Chỉ mong có mặt ngày
Bác vào thăm Nam Bộ.
Nước reo vui Đồng Nai.

Vinh quang thay anh thợ sơn
Ngày giải phóng Sài Gòn
Trèo lên cổng thành phố
Tô vàng son năm chữ
"Thành phố Hồ Chí Minh".

Hà Nội, 19/02/1960

Kim Thạch

Như còn nghe hơi ấm của Người

Về đứng nơi đây bên lán Nà Lừa
"*Thủ đô gió ngàn*" núi rừng xanh thẳm[1]
Gian lều vắng ngập tình yêu đằm thắm
Như còn mang hơi ấm của Người.

Thuở trời đất còn chìm trong đêm tối
Giữa đại ngàn một đốm lửa sáng lên
Mấy ngàn năm kết tụ khí hùng thiêng
Tỏa sáng cả khắp non sông nguồn cội.
Chiếc "*bàn đá chông chênh*" bên bờ suối
Như còn dấu in bóng dáng của Người
Một chí lớn soi muôn đường vạn lối
Rạng ánh hồng chói lọi cõi trời Nam.
Về nơi đây, giữa rừng núi đại ngàn
Nghe lộng gió một tâm hồn thời đại
Tình yêu lớn trái tim Người sống mãi
Với thời gian trên khắp dải non sông.

Ngày về thăm "Thủ đô gió ngàn" - Tháng 5/2007

---

[1] Nơi Bác Hồ ở và làm việc tại ATK Việt Bắc.

Lâm Thị Mỹ Dạ

Bác là ca dao

Một đời trong sạch thanh cao
Người giản dị tựa ca dao nghìn đời
Chòm râu trắng, áo nâu tươi
Nụ cười như thể nụ cười ông tiên
Dép cao su trải trăm miền
Bác ơi, đời Bác triền miên nhọc nhằn
Bác hiền như một vầng trăng
Cho đời cháu sáng đêm rằm trời cao
Bác gần gũi tựa ca dao
Mẹ ru cháu ngủ trưa nào xa xôi
Ca dao là tiếng bao đời
Chuyền nhau như lửa thắp lời yêu thương
Lặn trong mỗi cuộc đời thường
Ca dao thơm thảo như hương bốn mùa

Dẫu rằng qua mấy nắng mưa
Vẫn nguyên vẹn tiếng ngày xưa ngọt ngào
Tình dân tộc - lời ca dao
Mà đất rộng, mà trời cao lạ lùng
Đêm nay thức dậy một vùng
Hương ca dao với thơm lừng hương cây
Cháu nghe tiếng của xưa - nay
Thủy chung, xa xót, nặng đầy, thanh cao
Bác gần gũi tựa ca dao
Tháng năm sống giữa xôn xao nước trời
Giữa đất đai, giữa hồn người
Nâng niu, gìn giữ chuyển dời cho nhau

Bác ơi, lòng cháu như cây
Nghe ca dao bỗng trĩu đầy quả thơm.

Lê Anh Xuân

Nguyễn Văn Trỗi

Khi Anh gọi Bác ba lần
Lòng anh như thấy được gần Bác thêm
Anh chưa được tận mắt nhìn
Nhưng hình ảnh Bác trong tim vẫn ngời
Cháu yêu Bác lắm, Bác ơi!
Những năm kháng chiến từ hồi còn thơ
Trung thu gặp Bác trong mơ
Kính yêu cháu hát: "Bác Hồ Chí Minh"...
Giờ đây trước phút tử hình
Cháu như thấy Bác đang nhìn cháu đây
Bác hôn cháu, Bác cầm tay
Cháu hôn lại Bác sáng nay ba lần
Muôn năm! Muôn năm! Muôn năm!
Triệu người đáp lại ầm ầm bốn phương
Tiếng hô gặp núi, núi vang
Gặp sông, sông hát, gặp rừng, rừng ca

Bác Hồ khi hiện vào ta
Như tên bật ná, thác sa khỏi ghềnh
Ôi ba tiếng Hồ Chí Minh!
Đã thành vũ khí, đã thành niềm tin
Đã thành lời hứa thiêng liêng
Lửa thiêu chẳng cháy, đá nghiền chẳng tan
Cổ gông cổ vẫn thét vang
Tay còng tay vẫy vẫn ngàn cánh tay
Bác là non nước, trời mây
Việt Nam có Bác mỗi ngày đẹp hơn
Còn cao hơn đỉnh Thái Sơn
Nghìn năm chung đúc tâm hồn ông cha
Điệu lục bát, khúc dân ca
Việt Nam là Bác, Bác là Việt Nam

"Việt Nam muôn năm!"
Việt Nam, Tổ quốc muôn năm
Nơi ta yêu quý muôn vàn của ta
Dù đây trường bắn Chí Hòa
Đất chân ta đứng vẫn là của ta
Sau lưng ta cả quê nhà
Nơi lưng ta tựa ấy là Trường Sơn
Là bờ ruộng, lối cỏ mòn
Đỏ tươi bông gạo, biếc rờn ngàn dâu
Là Thu Bồn mặt nước xao
Dòng sông tuổi nhỏ rì rào hát ca
Là hàng ớt đã ra hoa
Đám dưa trổ nụ, đám cà trổ bông
Là trưa tiếng mẹ ru nồng
Tiếng thoi lách cách bên nong dâu tằm

Là Việt Nam! Là Việt Nam!
Biển Đông một dải xanh lam cõi bờ
Việt Nam đất nhạc, đất thơ
Chân mây điểm trắng cánh cò quê hương
Đầm sen nở trắng, nở hường
Đêm trăng thơm dịu những đường sầu riêng
Việt Nam xứ sở thần tiên
Bốn mùa một sắc trời riêng đất này
Xóm làng, đồng ruộng, rừng cây
Non cao gió đựng, sông đầy nắng chan
Sum sê xoài biếc, cam vàng
Dừa nghiêng cau thẳng hàng hàng nắng soi
Có nơi đâu đẹp tuyệt vời
Như sông, như núi, như người Việt Nam

Đầu trời ngất đỉnh Hà Giang
Cà Mau cuối đất mỡ màng phù sa
Trường Sơn chí lớn ông cha
Cửu Long lòng mẹ bao la sóng trào
Mặt trời ánh sáng tự hào
Dáng đi cũng lấp lánh màu tự do
Bốn ngàn năm dựng cơ đồ
Vạn năm từ thuở ấu thơ loài người
Ôi Việt Nam! Việt Nam ơi!
Việt Nam, ta gọi tên Người thiết tha.

Lê Huy Mậu

Đất nước Bác Hồ, đất nước quang vinh

(Tặng con gái Lê Ly An)

Con còn bé dại con ơi
Con chưa hiểu thế nào là đất nước
Mai rồi lớn lên con sẽ học
Mai rồi lớn lên con sẽ đọc
Những bài thơ viết về đất nước
Có những bài thơ rồi sẽ nằm lòng
Con sẽ nhớ suốt đời không quên được

Đất nước
Khi lần đầu con mở đôi mắt bé con đen huyền trong suốt
Đất nước bấy giờ là gương mặt mẹ
Hao gầy và xanh xao sau kỳ sinh nở
Đất nước bấy giờ là ánh mắt cha
Là bầu trời trong mắt con nhỏ bé

Con mang ơn đất nước này từ sợi chỉ
Cô hộ sinh thắt rốn cho con
Con mang ơn đất nước này từ câu hát ầu ơ
Những cánh vạc cánh cò mẹ ru con thuở nhỏ

Con mang ơn những từ những ngữ
Đất nước trao con giao tiếp với mọi người
Chẳng thể nào nhớ hết được con ơi
Trong mắt con nhìn có đâu không là đất nước
Và trên mỗi bước đường con bước
Có đâu không là đất nước dưới chân con!

Con ơi!
Đất nước ta rộng dài
Mỗi vùng có một câu ca xứ sở
Như quê cha thượng nguồn sông Xứ Nghệ
Có câu hò lam lũ đồng quê
Có ngọn gió nồm đưa võng những bờ tre
Cha mẹ thương nhau qua câu hò ví dặm
Chưa thuộc đường cày, cha đi kháng chiến
Để lại dòng sông bên lở, bên bồi
Để lại câu hò khắc khoải xa xôi
Mẹ từng hát suốt dọc dài thương nhớ!

Nhớ nghe con!
Từng giây phút hòa bình
Từng tấc đất máu cha ông đã đổ
Hãy tự hào được sinh ra và lớn lên trên đất nước này con nhé
Đất nước Bác Hồ
Đất nước quang vinh!

12/1983

Liên Nam

Con mang cả trái tim Người

Mẹ ơi, nước mắt mẹ trào
Biển nào sánh kịp, sông nào đầy hơn
Bởi đời có áo có cơm
Có tương lai đó nhờ ơn Bác Hồ
Hai tay Bác dựng cơ đồ
Nước non rạng rỡ, bây giờ Bác đi
Chông gai Bác có sá gì
Vẫn đôi dép lốp trường kỳ hành quân.
Nghĩ nhiều trái đất mùa xuân
Tóc trên đầu Bác trắng ngần như mây.
Bốn phương trời tụ về đây
Để mang ánh sáng mà bay đi cùng

Con như trái chín thơm lừng
Bởi cây đã chịu muôn trùng gió mưa.
Thủy chung nào sánh cho vừa
Nghĩa tình nào sánh mà thưa với Người
Gian nan chỉ thấy Bác cười
Sướng vui chỉ thấy suốt đời Bác lo.
Con như sức nhỏ chiếc đò
Bác như sóng nước vỗ bờ nâng lên
Con như sức nhỏ cánh chim
Bác như gió nổi bồng thêm cao vời.
Trắng trong nhất ở trên đời
Yêu thương nhất mọi kiếp người yêu thương
Cuộc đời Bác đẹp như gương
Soi vào sáng rực tâm hồn ngày đêm.
Mẹ ơi, chín khúc ruột mềm
Đâu bằng những phút thiêng liêng lúc này
Miền Nam nhớ Bác xưa nay
Trái tim đã hóa cờ bay giữa trời.
Con mang cả trái tim Người
Đi vào trận đánh sáng ngời lòng tin.

Lữ Huy Nguyên

Nổi trống đồng non nước Việt Nam ơi!

(Trích)

Hành quân

"Đánh cho Mỹ cút, đánh cho ngụy nhào"
Tiếng xe xích rùng rùng sức bão
Cờ Mặt trận bay trên tháp pháo
Thơ Bác dồn thêm sức chiến xa.
Những tháng, năm heo hút giữa rừng già
Con đường nhỏ, chân người xen dấu hổ
Vệt khắc cây mở lối mòn bữa đó
Giờ thênh thang đại lộ Hồ Chí Minh.
Mới năm nào mắc võng giữa rừng xanh
Tiếng nai gọi còn làm ta ngơ ngác
Đang cơn sốt mở đài nghe thơ Bác:
"Xuân này hơn hẳn mấy xuân qua".

Bác Hồ ơi! Toàn thắng đã về ta
Kính dâng Bác một mùa sen lịch sử
Các mũi tiến công như cánh hoa tung nở
Hương tháng Năm thơm mát dạ Người.
Đã về ta toàn vẹn đất trời
Từ con sông năm nào đưa tiễn Bác
Các cỗ pháo gầm lên tấu nhạc
Nổi trống đồng!
Non nước Việt Nam ơi!

Trở về

Sau bao năm khắc nghiệt sống trên rừng
Vị môn thục còn đằm trong kỷ niệm
Đáy ba lô vẫn giữ gìn nếp võng
Sợi dây dù cuốn gọn giắt ngang lưng.
Sải bước chân đi giữa phố phường đông
Dòng đại lộ gợi nhớ màu con thác
Dưới chân ta đôi dép mòn vẹt gót
Niềm tự hào bao năm tháng gian lao.
Xe vút nhanh như từng trận mưa rào
Hanh hao nắng nhớ rừng trưa bóng rợp
Rừng săng lẻ, rừng lim, rừng khộp...
Những cánh rừng trên một nẻo Trường Sơn.

Trước quân thù lòng chất chứa hờn căm
Để bùng nổ niềm vui này trọn vẹn
Đi dép cao su, làm nên nghiệp lớn
Đôi dép này xưa Bác vẫn từng đi.
Thành phố mang tên Người, sau dằng dặc phân ly
Giờ đoàn tụ cuộc đời như trẻ lại
Sài Gòn ơi! Lòng vui khẽ gọi
Ta đã về sau những tháng, năm xa.
Ta đã về trong nhịp *"Tiến quân ca"*
Nơi Bác Hồ ra đi cho hôm nay ta đến
"Hòn ngọc Viễn Đông" sáng ngời bốn biển
Nổi trống đồng!
Non nước Việt Nam ơi!

1976

Lưu Quang Thuận

Bác Hồ nhắc nhở trồng cây

Đi về bóng mát đường trưa
Xoan lên tám thước nhãn vừa tới vai.
Trồng chen lấy ngắn nuôi dài:
Dứa quây với nhãn, chuối cài với xoan.
Vườn ươm mấy luống song hàng
Mới lên trám nhỏ mịn màng lá tơ.
Gặt mùa phơi thóc vừa khô
Lại nghe Bác Hồ nhắc nhở trồng cây.

Bác lo áo ấm cơm đầy
Chăm nom giấy bút cho bầy cháu thơ...
Biển sông lòng Bác bây giờ
Lại chăm đến gỗ làm kho, dựng trường.
Bác lo đến tủ đến giường,
Chuôi dao trước mắt, con đường mai sau.
Bác đi, tóc bạc điểm màu
Ngẩng trông tứ phía - đếm đầu cây xanh.
Bác khuyên gái giỏi trai lành
Chăm sao vàng gốc tươi nhành mỗi cây.

Mai kia đẵn xuống gỗ này
Song song cánh cửa đẹp tày lứa đôi;
Nhà cao cột sánh vai người
Thơm hương thớ gỗ tạc lời Bác khuyên.

13/01/1962

Lưu Trùng Dương

Giữa quê hương Bác

Nước sông Lam đêm ngày không cạn
Đỉnh non Hồng ngẩng trán ngày đêm
Vàng cam ngọt, đỏ mía mềm
Con đi... quê Bác còn in trong lòng
Con đi trăm núi ngàn sông
Trăm thương ngàn nhớ cánh đồng Kim Liên...

Con đã đến bên thềm nhà cũ
Nơi Bác từng thuở nhỏ vui chơi
Trông vườn cây lá xanh tươi
Tưởng nghe giọng nói, tiếng cười đâu đây
Chắc Bác đã sân này đếm bước
Nuôi trong hồn mơ ước lớn lao
- Núi Hồng ơi, núi rất cao

Lòng ta yêu núi còn cao hơn nhiều
Chắc buổi ấy chiều chiều tư lự
Bác hiểu dần nước khổ vì đâu
Bác nhìn cành trúc, ngọn cau
Không làm nô lệ, cúi đầu đau thương...

Tim con đập bên bàn Bác học
Chắc nơi này buổi trước đêm đêm
Bác thường đọc sách chong đèn
Đĩa dầu vơi, Bác rót thêm, lại đầy...
Và trên chiếc giường này Bác nghỉ
Trong giấc mơ tuổi trẻ diệu kỳ
Chắc là Bác thấy mình đi
Khắp năm châu một vùng quê trong hồn...

Con đã đọc bao dòng chữ ký
Trong sổ vàng khách quý đến thăm
Mái tranh nho nhỏ thanh bần
Mà sao yêu quý bốn phương tụ về?
Nghìn chữ ký nghìn quê hương khác
Vui quây quần gọi Bác bằng Cha
- Bác ơi, lòng Bác bao la
Nên màu da khác vẫn là cháu con!...

Con đi giữa vườn cam, bãi mía
Yêu Bác Hồ, yêu cả cỏ cây
Cảm ơn thay mảnh đất này
Đã sinh dưỡng Bác giữa ngày âm u
Đã giục Bác giã từ quê nhỏ
Vì quê chung đau khổ lớn hơn...

Con yêu Hồng Lĩnh, Lam Giang
Như yêu đất nước Việt Nam anh hùng
Đã có một người công dân lớn
Đem óc tim giải phóng loài người.

Con yêu quá, Bác Hồ ơi!
Giữa quê hương Bác thấy trời quê hương!...

Kim Liên, mùa hè 1959

Vinh quang thay thế hệ Hồ Chí Minh!

Kính tặng Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh

Tôi rập bước đi trong hàng ngũ lớn
Như con chim nhịp cánh với đàn chim
Lá cờ Đoàn mọc giữa trái tim
Như giữa quê hương mặt trời mới mọc
Những bước chân nghe vô cùng náo nức
Giục giã con đường vươn tới trời xanh

Vinh quang thay thế hệ Hồ Chí Minh!
Thiên hà lớn, tôi là ngôi sao nhỏ
Tượng đài lớn trên quảng trường lịch sử
Tôi vui làm viên đá mọn không tên
Ôi tự hào lớp lớp tuổi thanh niên
Chiến đấu, lớn lên dưới cờ của Bác!

Tôi yêu bản anh hùng ca không tắt
Mà lời ca hào sảng những tên người:
Bế Văn Đàn hiến trọn tuổi đôi mươi
Thân trai trẻ vì nhân dân làm giá súng
Phan Đình Giót như một hòn núi lớn
Ngực yêu đời đè bẹp lỗ châu mai
La Văn Cầu, vì rất quý những bàn tay
Đã chặt đứt cánh tay mình, xông tới
Lý Tự Trọng, đầu không hề chịu cúi
Sắp ra pháp trường còn đọc Nguyễn Du
Chị Sáu ơi, bông hoa chị cài đầu
Còn thắm mãi giữa ngàn cây Côn Đảo...
Và Nguyễn Văn Trỗi quên mình làm nên lịch sử
Và Trần Văn Ơn không sợ lưỡi lê
Và Phạm Trung Pồn cải tiến say mê
Và Nguyễn Thế Nghĩa sống là sáng tạo...

Ơi các chị, các anh yêu quý
Tuổi thanh xuân đẹp đẽ vô ngần!
Đẹp mỗi ngày sống với nhân dân
Đẹp từng buổi lớn cùng đất nước
Đẹp tuổi trẻ rất giàu mơ ước
Đẹp những mùa gieo hạt, ươm cây
Vui nào bằng mỗi bước ta đi
Đời thêm rộng, hồn ta thêm sáng!
Hạnh phúc lớn được nuôi bằng lý tưởng
Sống một ngày giàu ý nghĩa hơn vất vưởng mấy mươi năm.

Ta quý từng ánh điện, tia trăng
Bởi đã biết căm thù bóng tối
Ta càng quý những mầm xanh, ngói mới
Có đôi phần tim óc của ta
Mỗi công trình thêm gắn bó thiết tha
Khi ta góp giọt mồ hôi nóng hổi...

Ta không muốn làm con thuyền chờ đợi
Gió xuôi rồi buồm mới căng lên
Như đàn chim hải yến nối bao miền
Dù bão táp ta không hề nghỉ cánh
Tổ quốc cho ta trăm dòng điện mạnh
Nguồn sáng tin yêu ta thắp trọn đời mình...

Vinh quang thay thế hệ Hồ Chí Minh!
Cánh chim lớn mang ngọn cờ của Đảng
Bay, bay mãi đến chân trời cộng sản
Như những cánh bằng cỡi gió ước mơ...

1961-1966

Minh Huệ

Đêm nay Bác không ngủ

Anh đội viên thức dậy
Thấy trời khuya lắm rồi
Mà sao Bác vẫn ngồi
Đêm nay Bác không ngủ.

Lặng yên bên bếp lửa
Vẻ mặt Bác trầm ngâm
Ngoài trời mưa lâm thâm
Mái lều tranh xơ xác.

Anh đội viên nhìn Bác
Càng nhìn lại càng thương
Người Cha mái tóc bạc
Đốt lửa cho anh nằm.

Rồi Bác đi dém chăn
Từng người từng người một
Sợ cháu mình giật thột
Bác nhón chân nhẹ nhàng.

Anh đội viên mơ màng
Như nằm trong giấc mộng
Bóng Bác cao lồng lộng
Ấm hơn ngọn lửa hồng.

Thổn thức cả nỗi lòng
Thầm thì anh hỏi nhỏ:
- Bác ơi! Bác chưa ngủ?
Bác có lạnh lắm không?

- Chú cứ việc ngủ ngon
Ngày mai đi đánh giặc
Vâng lời anh nhắm mắt
Nhưng bụng vẫn bồn chồn.

Không biết nói gì hơn
Anh nằm lo Bác ốm
Lòng anh cứ bề bộn
Vì Bác vẫn thức hoài.

Chiến dịch hãy còn dài
Rừng lắm dốc lắm ụ
Đêm nay Bác không ngủ
Lấy sức đâu mà đi.

... Lần thứ ba thức dậy
Anh hoảng hốt giật mình
Bác vẫn ngồi đinh ninh
Chòm râu im phăng phắc.

Anh vội vàng nằng nặc:
- Mời Bác ngủ Bác ơi!
Trời sắp sáng mất rồi
Bác ơi! Mời Bác ngủ!

- Chú cứ việc ngủ ngon
Ngày mai đi đánh giặc
Bác thức thì mặc Bác
Bác ngủ không an lòng.

Bác thương đoàn dân công
Đêm nay ngủ ngoài rừng
Rải lá cây làm chiếu
Manh áo phủ làm chăn.

Trời thì mưa lâm thâm
Làm sao cho khỏi ướt!
Càng thương càng nóng ruột
Mong trời sáng mau mau.

Anh đội viên nhìn Bác
Bác nhìn ngọn lửa hồng
Lòng vui sướng mênh mông
Anh thức luôn cùng Bác.

Đêm nay Bác ngồi đó
Đêm nay Bác không ngủ
Vì một lẽ thường tình
Bác là Hồ Chí Minh.

1951

Ngô Quân Miện

Đồi cây nhớ Bác

Nhớ Bác đồi cây trưa lắng im
Cây cao cây thấp, đứng trông tìm
Bầy em áo trắng đem mây trắng
Nắng sáng cành xanh tụ bóng chim

Vật Lại, 1970

Trăng nơi nhà Bác

Bác vẫn ngồi đây ngắm ánh trăng
Ao bên vườn, cá quẫy đêm rằm
Rì rào lúa thở xa ngoài nội
Đất có mưa đều vụ tháng Năm.

Nguyễn Bùi Vợi

Một trưa nắng cát

Nắng đổ lửa trên đầu
Gió nóng ran đất cát
Lá ngụy trang héo, giòn
Cổ họng se, cháy khát.

Khẩu đội nữ dân quân
Mồ hôi ròng trên mặt
Đất bỏng dưới bàn chân
Lưng áo nghe thấm mát.

Chân trời xa ì ầm
Tiếng bom rung từng đợt
Mà biển cứ như mơ
Xanh một màu trầm mặc.

Có tiếng reo: Bác! Bác!
Trong gió gọi chuyền nhau
Cả khẩu đội hớn hở
Trời bao la trên đầu.

Đôi dép cao su đen
Lún ngập trong cát nóng
Bác vẫn bước ung dung
Khăn bông xòa trán rộng

Bác bắt tay từng cháu
Bác chỉ về phía xa:
- Một khoảng trời, dặm biển
Là của nước non ta...!

Bác mở gói ô mai
Chia cho từng cháu một
Bác cười: Thứ quà này
Các cháu trai không được!

Nhận quà mà mắt ướt
Thương Bác lo trăm chiều
Nhìn mãi theo bóng Bác
Bâng khuâng rừng phi lao.

Nắng vẫn cháy trên đầu
Gió vẫn rang đất cát
Mà lá ngụy trang reo
Cổ thấm dần nước mắt.

Gói ô mai: tình Bác
Cháu nào cũng để dành
Nòng pháo soi mặt biển
Nâng từng cánh chim xanh.

Mùa thu 1979

Nguyễn Duy

Dấu chân và con đường

Con đường
Hồ Chí Minh
Dẫn chúng ta về
thành phố
Đôi dép cao su lầm đất đỏ
In dấu Trường Sơn lên bến cảng Sài Gòn
Sáu mươi tư năm
khép kín
một đường mòn.

Nơi ta tới là nơi Người mở đường xuất phát
Bước chân trở về gặp lại bước ra đi
Cho liền mạch thẳng thôi đường Nam - Bắc
Người phải vòng quanh thế giới - trường kỳ.

Ta nhìn về mùa hè nấu nung năm 1911
Khi bàn chân Bác Hồ nhập với cánh hải âu
Khi bàn tay Bác Hồ thành bàn tay người phụ bếp
Chiến dịch Hồ Chí Minh đã thực sự bắt đầu.

Bác lại cùng cháu con vào trận cuối
Người là Tổng chỉ huy, là chiến sĩ cắm cờ
Có những chặng hiểm nghèo không có ta bên Bác.
Nhưng mỗi bước đi ta đều có Bác Hồ.

Ta đi mãi không ngoài nỗi lo toan với muôn vàn
tình thân yêu của Bác.
Ta hát mãi không ngoài nhịp Bác vỗ tay
Bác đã làm cho mọi ngôn ngữ ngợi ca thành ra bất lực
Bằng đời Bác đấy thôi. Và bằng chiến thắng này.

5/1975

Nguyễn Đình Thi

Nhớ Bác chiều thu

Nắng chiều như gọi xôn xao
Mây chiều lưng núi cao cao rạng ngời
Nước non non nước bồi hồi
Nghe thân yêu vọng tiếng Người đâu đây
Mây hồng chim vút cánh bay
Sông xa một dải dâng đầy nhớ thương
Mênh mông tỏa ấm trên đường
Nghìn năm còn một tấm lòng không yên.

1969

Quê hương Việt Bắc

(Trích)

Một nhà sàn đơn sơ vách nứa
Bốn bên suối chảy cá bơi vui
Đêm đêm cháy hồng lên bếp lửa
Ánh đèn khuya còn sáng trên đồi
Nơi đây sống một người tóc bạc
Người không con mà có triệu con
Nhân dân ta gọi Người là Bác
Cả đời người là của nước non.

Nguyễn Đức Mậu

Tháng Năm nhớ Bác

Trời vẫn xanh, mây trắng tháng Năm nhiều
Hoa vẫn nở như mọi ngày hoa nở
Nắng vẫn nắng cháy lòng đầu mùa hạ
Gió về khơi thương nhớ không nguôi.

Bác sinh ra trong sóng gió cuộc đời
Tuổi trẻ sớm xa nhà cứu nước
Ta không chỉ nhớ ngày sinh của Bác
Còn nhớ bao thời lịch sử Bác từng qua.

Tên Bác là hoa sen hương tỏa bốn mùa
Cả đời Bác là tấm gương càng soi càng tỏ
Soi đất nước lớn lao, gian khổ
Soi mỗi người, soi tất cả mai sau.

Bác đi rồi ôi mới lạ lùng sao
Thế hệ mới từ nay mang tên Bác
Cờ chiến thắng Bác trao cắm lên hầm Đờ Cát
Lại tung bay trăm trận đánh tuyệt vời.

Suối Lê-nin dẫn nước đến muôn đời
Núi Các Mác cao vời, chất ngất
Bao công việc Bác chuyên cần sắp đặt
Cứ đi vào hiện thực, tương lai.

Tháng Năm này cây tỏa bóng tròn vai
Đón Bác về chia mùa quả chín
Đĩa cà muối, bát canh rau muống
Cá ngọt, cơm thơm nhắc đến Bác Hồ.

Tháng Năm này hoa nở đỏ niềm tin
Bác đến cùng ta, Bác nhiều thêm một tuổi
Tóc bạc trắng tình thương nhân loại
Mắt vẫn dịu hiền sau những ngày xa.

Tháng Năm này Bác nói cùng ta
Trận đánh lớn cho mình, cho bè bạn
Dù nửa nước có lành vết đạn
Chớ bình tâm nghe súng vọng chân trời.

Tháng Năm, tháng Năm ở mỗi con người
Nghĩ về Bác tình yêu thêm rộng mở
Trời cao, trời cao đong đầy thương nhớ
Trái đất này như xích lại gần nhau.

Bác đi rồi ôi mới lạ lùng sao
Bác tái hiện như mơ mà rất thực
Ta không chỉ nhớ ngày sinh của Bác
Còn nhớ bao thời lịch sử Bác từng qua.

5/1970

Về thăm nhà Bác

Về thăm nhà Bác, làng Sen
Có hàng râm bụt thắp lên lửa hồng
Có con bướm trắng lượn vòng
Có chùm ổi chín vàng ong sắc trời.
Ngôi nhà thuở Bác thiếu thời
Nghiêng nghiêng mái lợp bao đời nắng mưa
Chiếc giường tre quá đơn sơ
Võng gai ru mát những trưa nắng hè.
Làng Sen như mọi làng quê
Ngôi nhà lẫn với hàng tre bóng tròn.
Kìa hàng hoa đỏ màu son,
Kìa con bướm trắng chập chờn như mơ.

Nguyễn Hà

Từ lời khuyên của Bác

Nhớ ngày Bác đến thăm
Trường thương binh hỏng mắt

Mười năm như mới hôm nào
Sân còn in dấu xe vào... Bác ơi!

Bây giờ chúng cháu rất vui
Những lo toan đã chôn vùi từ lâu
Cháu không nhìn thấy được đâu
Tay chạm hoa vẫn biết màu của hoa
Ngát thơm hoa mộc trắng ngà
Thầm thì hương sói, thoảng xa ngâu vàng
Nhớ hôm Bác đến thăm trường
Nơi này Bác đứng, nhẹ nhàng Bác khuyên
Đến giờ cháu vẫn chưa quên
"Tàn mà không phế... chớ nên ủ rầu"
Cháu nghe, thoắt ngẩng cao đầu
Anh em như uống từng câu vào lòng

Lại từng như lúc xung phong
Lại từng như buổi tiến công đồn thù
Dẫu nay đôi mắt đui mù
Yêu thương lời Bác dạy cho sáng ngời
Thấy mình vẫn ích cho đời
Thấy đời vẫn ấm tình người thiết tha
Xưởng đàn từ đấy mọc ra
Lớp đan, lớp toán, lớp ca nên hình
Xưởng que hàn cũng nẩy sinh
Xưởng đồ gốm sáng lung linh lửa lò.

Bác ơi! Tất cả bây giờ
Ấy đều từ lửa Bác cho hôm nào.

10/1979

Nguyễn Hưng Hải

Bài thơ dâng Bác

Quê Bác ở làng Sen như mọi làng quê Việt
Dẫn lối vào nhà Bác có hương thơm
Ta lặng đứng trong vườn
Nghe gió chuyển những màu hoa tỉnh thức
Những bông hoa quay hướng vào trong ngực
Ta hướng về thơm ngát một làng Sen
Lá ngửa mặt lên trời, rễ bám bùn đen
Từ bùn đen tỏa ngát
Tanh hôi thì thanh lọc
Những bông hoa không bị nhiễm bùn
Ta lặng đứng trong vườn
Nghe tầm tã một thời bên khung cửi
Còn văng vẳng lời ru - còn tiếng gọi
Những bông sen gục xuống lại vươn lên

Vì những mùa hoa Bác phải đi tìm
Trong nghiên mực mài mòn theo hướng Huế
Còn rũ xuống ao nhà mơ tới bể
Những bông sen tuyên thệ căng buồm
Ta lặng đứng trong vườn
Mái gianh thấp rau lang bò trên sỏi
Những bông sen của làng Sen dẫn lối
Từ làng Sen bùn đất tỏa hương thầm
Những mùa sen biết làm đẹp quê hương
Biết làm sống những ao bùn đã chết
Những ao bùn từng tanh hôi vạn kiếp
Nhắc ta về mùa sen
Nhắc ta không được quên
Nhắc ta phải biết...
Tỏa hương từ thanh lọc từng bông
Bác đã ươm trồng bao mùa sen từ Bác.

Hương khói từ xa

Chẳng còn nhớ tiếng Việt mình
Ngàn năm mưa nắng mái đình cây đa
Chỉ còn mang máng ông cha
Chỉ còn hương khói từ xa ngóng về

Lúc nào lòng nhớ đến quê
Lại ra cửa đứng nhìn về xa xôi
Lưu đày đất khách, chao ôi
Tìm đâu những tiếng à ơi bây giờ

Nhớ ơn Bác lập đền thờ
Vịn vào hương khói mà mơ có ngày
Sau bao nhiêu những lưu đày
Ngôi đền thờ Bác vẫn đầy hoa thơm

Sẽ tìm ra được quê hương
Nếu sông còn biết ngọn nguồn từ đâu
Roi đòn xiềng xích đã đau
Không đau bằng nỗi đời sau quên đường

Tháng ngày còn biết thắp hương
Còn Đền thờ Bác là còn cha ông.

Nghiêm trang hai người lính gác

Giống như trước cửa Đền Hùng
Nghiêm trang hai người lính gác
Đêm ngày trước cửa Lăng Bác
Hai người lính đứng nghiêm trang.

Nghiêm trang con cháu xếp hàng
Rưng rưng bao niềm xúc động
Lại nhớ Đền Hùng mưa nắng
Dầu dãi hai người lính canh.

Nhích từng bước chân như mình
Có biết hai người lính gác
Không bao giờ quay hướng khác
Mà nhìn được cả bốn phương.

Như là nước chảy về nguồn
Viếng Bác nhớ về mộ Tổ
Nhớ người bao đêm không ngủ
Thức với những người lính canh…

Hùng Đô, ngày 30/4/2020

Nguyễn Khoa Điềm

Nơi Bác từng qua

Nơi mẹ sinh con ra nơi Bác từng qua
Năm tháng ấy bây giờ con mới rõ
Tóc mẹ bạc rồi, những năm đói khổ
Kinh đô đau buồn - nơi Bác từng qua.

Lớp học nào Người đã đến ngồi đây
Những mùa thu im lìm lá đổ
Như vùi sâu cả bầu trời xứ sở
Xuống dòng sông nức nở khúc Nam ai?

Góc chợ Xép, nơi nào Người đến ở
Hàng phượng nào từng nở một mùa hoa
Đã rải đỏ tâm hồn Người thuở đó
Một sắc cờ vẫy gọi buổi Người xa?

Ôi trái mù u động dưới chân Người
Còn muốn theo Người ra cản giặc
Người cu li nào hai càng xe khoá chặt
Sẽ cầm cờ đi trong tương lai?

Kinh đô mất, nhưng lòng Người không tắt
Từ đau thương, chân lý đến nơi này
Tổ quốc lớn lao là Tổ quốc của người chân đất
Hát dân ca và cầm búa, cầm cày.

Từ buổi ấy... Người đi không trở lại,
Nhưng thành phố vẫn đi trên những bước chân Người
Thành phố vẫn khoác hai màu trời thu thương nhớ mãi
Năm bốn mươi lăm và ngày Bác mất, Bác Hồ ơi!

Thành phố Bác qua đã thành nơi chiến đấu
Đuổi Nhật, Tây và hất đổ ngai vàng
Giặc Mỹ kéo vào. Mỗi tiếng Người vang vọng
"*Vì độc lập, tự do...*" - Thành phố lại lên đường...
Nơi ấp ủ những dấu chân hy vọng
Người trồng cây đến hái trái cây về
Nên hôm nay trước trận cuối cùng đánh thắng
Bước Người về, cả thành phố lắng nghe...

4/1970

Thời đại Hồ Chí Minh

Khi những anh hùng ngẩng cao đầu ngã xuống
Miệng hô vang Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh
Lịch sử như một con tàu cất tiếng còi cháy bỏng
Báo ga này ga Hồ Chí Minh
Khi đoàn cháu con lại nối tiếp cha anh
Tiến trên đường Hồ Chí Minh đuổi giặc
Lịch sử sẽ khởi hành trên con đường ngắn nhất
Vào tương lai thời đại Hồ Chí Minh
Khi những em bé đến trường trong tình thương bè bạn
Những dân tộc vùng cao viết chữ cụ Hồ trong núi bắng
Lịch sử sẽ lật từng trang nhanh
Trong ánh sáng thời đại Hồ Chí Minh
Từ đau thương ta đứng dậy quên mình
Lẽ sống là con đường diệt Mỹ
Dáng vóc lớn khi ta cầm vũ khí
Việt Nam hùng vĩ nước non này
Trên đất nước nghìn năm những nông dân lại tập cấy cày
Nhà bác học phải nghĩ suy từ ba sào chua mặn
Năm tấn thóc để làm thép gang mặt trận
Cũng là bài ca theo suốt những đoàn quân

Ta lại có tình yêu sáng ngời hơn trăm nét hoa văn
Có nỗi vui một câu ca dao, một trang Kiều mơ ước
Có trời xanh Ba Đình ai cũng nhìn ngắm được
Có đời ta trọn vẹn giữa đời dân
Ta thêm yêu tin mỗi thước đất ta nằm
Đường ra trận ta thương từng bóng lá
Ngủ hầm sâu ta quý từng lớp gió
Đất nước này ta yêu ta thân
Ôi đất nước Hồ Chí Minh
Chưa bao giờ nghĩ suy của ta cao rộng thế
Từ việc đầu tiên là việc đuổi Mỹ dựng nhà
Cho đến việc dạy em bé đừng đi chân không
Và chuyện riêng sinh đẻ
Ba mươi triệu người dân lo toan bằng
tấm lòng người cha, người mẹ
Thời đại Hồ Chí Minh chúng ta
Sung sướng thay mỗi người dân đều được thấy Bác Hồ
Càng nhớ dáng những vua Hùng thời lập nước
Bốn ngàn năm nghĩa là bốn ngàn năm có được
Một bây giờ thời đại Hồ Chí Minh

Ôi ta đã góp những chiếc nôi ngày nhân loại khai sinh
Nay đã góp máu xương cho trọn ngày chiến thắng.
Những Việt Nam xanh màu trên châu Phi cát trắng
Những Việt Nam khoác súng trường trên châu Mỹ La-tinh
Những Việt Nam chân lý Hồ Chí Minh
Ôi Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh...
Điệp khúc lớn những mùa thu ra trận
Chúng con đi bát ngát tự hào
Mảnh trời xanh sau rừng biếc bay cao
Như tay Bác, như tay thời đại vẫy
Đường giải phóng dù gian lao máu chảy
Chúng con đi bền bỉ sức thanh xuân
Đang lớn lên như Phù Đổng trăm lần
Quyết đánh thắng bầy hung nô thế kỉ
Quyết thắp sáng trong tầm cao ý chí
Chân lý người không có gì quý hơn
Độc lập tự do, Hồ Chí Minh thời đại sáng tên Người.

Nguyễn Minh Châu

Xuân về nhớ Bác

Mâm ngũ quả trên bàn thờ
Và cành đào rực rỡ...
Xuân về!
Xuân về, ta lại bồi hồi:
Đã ba mươi năm
Ta không được nghe Bác
Đọc thơ chúc Tết,
Không được cùng Bác
Trồng cây cho đất nước thêm Xuân.
Chưa được trở lại thăm quê,
Chưa kịp vào miền Nam thăm đồng bào, chiến sĩ,
Chưa kịp đi cảm ơn bạn bè quốc tế...
Bác đã đi xa.

Ngày thống nhất đất nước, ta vắng Bác:
Trong niềm vui lớn, ta có nỗi đau.
Bác đi xa, cả dân tộc vẫn mãi bên nhau
Trên dưới một lòng, muôn người một dạ
Khoan biển lấy dầu, ngăn sông làm điện,
Bắc cầu nối những bờ vui...
Lý tưởng Bác Hồ để lại cho ta, ta gìn giữ suốt đời
Dẫu thế giới có lúc nào đảo điên, kẻ thù nhiều
mưu ma chước quỷ
Đất nước ta, ta yêu quý
Ta dựng xây ngày một đẹp giàu
Ta giữ vẹn toàn mãi tới muôn sau.

Và làng Chùa, làng Sen, nhà Bác giản dị
mái tranh, hàng râm bụt, hàng cau...
Mãi trọn tình Xuân đón cháu con, đón bạn bè
năm châu bốn biển.

8/1999

Nguyễn Ngọc Phú

Bác về thăm quê

Vẫn bộ áo nâu quen thuộc
Đôi dép cao su bốn mùa
Bạc phơ chòm râu gió mát
Bác về thăm lại quê xưa…

Làng Sen - Hương sen tỏa ngát
Bác tìm theo lối ngõ quen
Bạn bè ai còn, ai mất?
Bồi hồi Người nhẩm gọi tên

Còn đó hàng rào râm bụt
Võng chao theo nhịp gió đồng
Mái lá, tường tre, sân đất
Hồn quê như níu bước chân

Tháng Năm con về quê Bác
(Ngỡ như Bác mới vào thăm)
Giếng xưa nước còn trong vắt
Theo chân Bác thấm mạch nguồn…

Nguyễn Phan Hách

Nắng Ba Đình

Nắng Ba Đình mùa thu
Thắm vàng trên lăng Bác
Vẫn trong vắt bầu trời
Ngày Tuyên ngôn độc lập.

Ta đi trên quảng trường
Bâng khuâng như vẫn thấy
Nắng reo trên lễ đài
Có bàn tay Bác vẫy.

Ấm lòng ta biết mấy
Ánh mắt Bác nheo cười
Lồng lộng một vòm trời
Sau mái đầu của Bác...

Nguyễn Trọng Oánh

Quê Bác

Thuyền xuôi xuôi mãi dòng sông
Dòng sông quê Bác nước trong đôi bờ
Xôn xao sóng đục con đò
Đã nghe âm ấm câu hò Nghệ An:
"*Quê ta ngọt mía Nam Đàn*
Ngon khoai chợ Rộ, thơm cam Xã Đoài..."
Đường sang quê Bác đây rồi
Con nông giang nhỏ chạy dài đầu thôn
Nhà xưa Bác ở vẫn còn
Mái tranh nho nhỏ, nếp vườn thân yêu
Bác ơi, nhà Bác cũng nghèo
Quê hương Bác cũng như nhiều quê hương
Chỉ vì Bác rộng tình thương
Cho nên nắng đẹp mười phương tràn về.

Để người cuộn chỉ ngừng xe
Khăn vuông yếm trắng lên đê giữ làng
Để người tắm nước quê hương
Thấy sông thêm rộng, thấy đường thêm xinh
Tôi như chim nhỏ giữa rừng
Bác như nắng đẹp sưởi hồng ban mai
Lời đâu mà nói hết lời
Mái tranh còn mãi dấu Người thân yêu
Ra về bãi mía nhìn theo
Thuyền ai lên Rộ, nước triều dâng dâng
Đất vui đất có anh hùng
Ta vui ta sống giữa lòng quê hương.

1959

Nguyễn Trọng Tạo

Vòm trời quê Bác tháng Năm

Đường về quê Bác tháng Năm
Vòm trời sao bỗng nghiêm trang lạ lùng

Màu xanh như thể nhớ nhung
Màu hồng độ lượng bao dung nét cười
Trắng như cước vuốt được thôi
Hoa cau thơm đến bồi hồi, hoa cau!

Làng Sen tiếng võng ca dao
Vòm trời giát ngọc lao xao chuyện trò
Phải xưa Bác đã hằng mơ
Mỗi vì sao nở lá cờ vờn bay?

Vòm trời quê Bác hôm nay
Mặt trời ghé xuống trái cây muôn nhà
Sông Lam ngọt giọng đò đưa
Núi Hồng viết đẹp vần thơ dâng Người.

Vòm trời của tháng Năm ơi
Nắng ong ong, nắng không nguôi chân trời
Cháu nghe trong nắng từng lời:
"*Miền Nam trong trái tim tôi ngày ngày*"
Thiêng liêng như Bác cầm tay
Vòm trời bỗng rộng ánh đầy hào quang…

Từ quê Bác, vượt dòng Lam
Tháng Năm đã thắp vầng trăng ngời ngời
Ngàn sao lấp loáng mặt người
Cháu đi tới những vòm trời quê xa…

Nguyễn Trung Thu

Đêm Trường Sơn nhớ Bác

Đêm Trường Sơn
Chúng cháu nhìn trăng, nhìn cây
Cảnh khuya như vẽ...
Bâng khuâng chúng cháu nghĩ
Bác như đã đến nơi này.
Đêm Trường Sơn
Chúng cháu nghe tiếng suối
Trong như tiếng hát xa
Chúng cháu ngỡ như Pác Bó
Suối về đây ngân nga
Bỗng chúng cháu bồn chồn
Thương nhớ Bác
Rừng khuya đã dậy tiếng gà
Súng trĩu nặng vượt dốc cao ngàn thước
Đường Trường Sơn chúng cháu dồn chân bước
Con đường Bác mới đi qua.

Nguyễn Văn Dinh

Bó hoa

Đến Quảng Bình nhận bó hoa tươi
Không dành cho mình, Bác tách làm đôi
Nửa, tặng vị lão thành cách mạng
Nửa, tặng nhà sư vừa đến thăm Người.

Vườn Bác

Dạ lan hương tỏa thơm vườn Bác
Cửa không cài để gió đưa hương
Bác một mình canh khuya trở giấc
Mùi hoa làm bạn suốt đêm trường.

Nhớ hàng cây Bác Hồ

Nhớ năm năm bảy Bác vào thăm[1]
Xóm Cửa quê con Bác nghỉ chân
Bác dặn trồng cây ngăn gió bão
Cát vàng từ đó nẩy mầm xuân.

Dân chài ra biển trông vào bãi
Bao bọc làng thôn một dải rừng
Những hàng cây Bác - ngàn tay vẫy
Ngoắt cánh buồm xa gọi nắng hừng.

Giữa cơn bom đạn hoen màu cát
Những hàng cây Bác chở che ta
Giữa nắng trưa hè nung bỏng rát
Bóng mát ru yên mọi mái nhà.

---

[1] Năm 1957, Bác Hồ vào thăm Quảng Bình và Vĩnh Linh.

Nghe hàng dương vi vu bên bãi
Dân biển đêm đêm nhớ Bác Hồ
Nhớ Bác đã mang về tất cả
Biển trời và áo ấm cơm no.

Dẫu từ nay vắng Bác, Bác ơi!
Hàng cây mãi mãi vẫn xanh tươi
Ngàn năm tỏa bóng soi quê cát
Chặn gió khơi xa đỡ sóng dồi.

Cây đứng lặng cùng ta ngẫm nghĩ
Người trồng cây nay đã đi xa
Có phải cây - như lòng lắng xuống
Nhớ ơn người che mát đời ta.

Lòng Bác đã in vào xóm Cửa
Của dân chài ven biển quê con
Có mẹ đêm ngồi bên ảnh Bác
Mái đầu phơ quyện khói hương trầm.

Miếng cá thu thơm mùi biển mặn
Đặt lên cúng Bác nhớ công ơn
Biết Bác quen tương cà xứ Nghệ
Thương dân chưa đủ miếng cơm ngon.

Bóng Bác in trên những ngọn buồm
Hòa trong sắc nắng buổi chiều hôm
Ngời trên mặt biển nghìn tia sáng
Bỗng dịu lòng ta giữa sóng cồn.

Bát ngát rừng cây dọc bãi dài
Tắm hồn ta trong gió ban mai
Đêm biển động, cây thành ánh sáng
Làm ngọn đèn soi những xóm chài.

Nguyễn Văn Toại

Quanh khóm trúc Người trồng

Khi Người trồng khóm trúc trước cửa hang[1]
Thêm một sự tích trong bài thơ Tổ quốc
Điệu *Hà Lều* mang tiếng trầm của trúc
Suối Lê-nin nuôi chất đất mỡ màu.

Đến bây giờ cây cối đã đan nhau
Ôi khóm trúc hay khu vườn xanh mát?
Cành vươn dài đổ khum trên sóng nước
Và như Người phong thái vẫn ung dung.

Người ra đi để lại những mùa xanh
Người như gốc cây to, chúng con là cành nhỏ
Rễ hút nước làm xanh từng chiếc lá
Chim đàn vào kết tổ giữa vòm cao.

---

[1] Bác trồng nhân ngày trở lại thăm Pác Bó (2/1961).

Bóng trúc thướt tha trong màu lá *cạp tao*[1]
Như mái lán ngày xưa dựng bên bờ Khuổi Nậm
Như màu nước xanh từ nguồn sâu thẳm
Như kỷ niệm về Người còn mãi với thời gian.

Cành trúc là đà trên "*bàn đá chông chênh*"
Trang sách đẹp đọng những dòng sử Đảng
Người làm thơ cũng say như làm cách mạng
Mây mù bay ướt đẫm vạt áo chàm.

Khóm trúc nâng mảnh đất Người thương
Nơi trăm nguồn tụ về dòng sâu nhất
Nước lại hóa thành mưa xuống những miền xa lắc
Mơ ước của Người đang tiếp tục sinh sôi.

---

[1] Loại lá giống lá dừa nhưng nhỏ và mảnh hơn, được dùng để lợp chiếc lán nơi Bác Hồ chủ trì Hội nghị lần thứ Tám của Trung ương Đảng.

Pác Bó bây giờ đã hết giá sương rơi
Đất nước nhìn xa theo tầm tay Người chỉ
Từ những lá truyền đơn ta dựng nên lịch sử
Từ một khẩu súng săn ta có cả đất trời!

Trên đốm lửa gỗ thông thủy điện đỏ lên rồi
Vườn trúc xanh sáng những vì sao nhỏ
Nơi Người đến là nơi đang gặp gỡ
Màu áo, bước chân, tiếng nói tự trăm vùng.

Quanh khóm trúc Người trồng thơm mãi những mùa cam[1]
Cam xứ Nghệ ngát hương rừng biên giới
Những hạt giống nảy mầm bên bờ suối
Gọi cháu con bốn phía tới quây quần.

Bạn bè xa gần cũng tấp nập lên thăm
Họ hiểu Việt Nam qua cuộc đời của Bác
Họ hiểu vì sao Người lại trồng khóm trúc
Vì trúc sẽ trường tồn như dân tộc chúng ta!

18/7/1971

---

[1] Hàng cam do Đoàn Thanh niên lao động tỉnh Nghệ An trồng (10/1969).

Nguyễn Xuân Sanh

Mẹ con

Thôn gần cho chí làng xa
Reo vui trăm ngả, mừng ca khắp đồng
Thương con tay mẹ bế bồng
Con ơi, thương cháu, Bác lòng rộng sao.

Bác cho con má hồng đào
Cho con mắt sáng như sao cuối trời
Cho con phần đất phần đồi
Cho con cả một ngày mai thanh bình.

Ngủ đi con, mộng trong lành
Cha con chiến thắng Mường Thanh xong rồi
Lửa khu Hồng Cúm rực trời
Cha con chắc có đánh đồi Him Lam

Hai bờ Nậm Rốm nhiều cam
Chúng dồn từng khóm làng giam chật người
Các em bản Mị vui chơi
Giặc về đánh hiếp, tơi bời chim non.

Chiến hào bùn lạnh mưa trơn
Các chú, các bác, cha con đợi chờ
Vòng vây thắt chặt từng giờ
Điện Biên nay đã đỏ cờ Bác trao.

Cha con đi gặp đồng bào
Đứng nhìn lúa nếp lào rào đưa bông
Cha nhìn bát ngát con sông
Chắc cha sẽ nhớ cánh đồng quê hương.

Đời cha mong đất, mong vườn
Căm thằng địa chủ, ghét phường giặc Tây
Cha đi chiến trận đêm ngày
Cũng mong mẹ có ruộng cày quanh năm.

Ngủ đi con, ngủ cho đằm
Mẹ nâng tay mẹ, con nằm con mơ
Đời con đã có Bác Hồ
Mẹ đang đi dưới bóng cờ Bác đây...

Việt Bắc, tháng 7/1954

Nông Quốc Chấn

Bộ đội ông Cụ

Đồ ăn đã sắm đủ rồi –
Măng vầu, phiắc pàn[1] nõn chuối,
Lợn bò, gạo nếp, gạo nương…
Các bản người người đưa tới,
Làng như sắp đám cưới!
Lần này nhộn nhịp hơn mọi khi.
Tại sao? Ta sẽ đón người gì?
Ai cũng mong để được xem bộ đội.

Cơm trưa xong, nắng lui về ngọn núi
Anh giao thông đến đưa gói thư
Tin bay đi bản trên xóm dưới
Già già trẻ trẻ đợi hoan hô,
Lớp học tan, tiếng ríu rít của học trò,
Tiếng của đồng bào gọi nhau tập hợp.

---

[1] Tên một loại rau trong rừng, thường ăn độn với nõn chuối.

Bộ đội đã đến kia!
A lúi! Những người là người[1]!
Đeo súng ngắn, súng dài, súng dóp…
Hoan hô! Hoan hô!
Nhìn không chớp mắt.

Có cả người mũi lõ tóc quăn,
Hai con mắt màu gio như lính Pháp[2]
Lại có Cụ Già chân đi đất,
Mặc bộ quần áo Nùng,
Tay cầm cái gậy mây rừng,
Miệng ngậm một điếu can không khói,
Bộ râu dài vừa trắng vừa đen,
Chân tay nhanh nhẹn như thanh niên…
Cụ Già cười, vẫy chào người đứng đón
Dân chúng rỉ tai nhau:
Bộ đội gì toàn những người lạ lạ?
Có lẽ đây là người "Gốc trỏ"[3].

---

[1] "A lúi" là tiếng trầm trồ khi thấy cái gì lạ.
[2] Mấy người Mỹ (danh nghĩa đồng minh) cùng đánh Nhật.
[3] "Gốc trỏ" nghĩa là ông tổ.

Khi ăn cơm chiều,
Bộ đội đếm: một, hai… ngồi trật tự.
Cụ đi từng bàn xem bát đũa.
Cho thổi còi, rồi Cụ ăn sau.
Mọi người rủ nhau
Đốt đuốc đến xem quân Ông Cụ.
Người già đến, Cụ mời ngồi niềm nở,
Trẻ con lại, Cụ bế xoa đầu.

Cụ nói, dân nghe rõ từng câu –
"*Muốn cách mệnh thành công mau!*
Ta phải đoàn kết như bó đũa…!"
Gà đã gáy lượt đầu,
Nhưng tiếng vỗ tay còn như nứa nổ.
Còn vang vang tiếng hát của thiếu nhi.

Hôm sau, Cụ rời bản lên đường,
Cho bộ đội xếp hàng,
Cụ cảm ơn, Cụ trả tiền - dù chủ nhà không nhận;
Cụ bắt tay từng người.

Cụ đi khỏi rồi,
Ai cũng thương nhớ,
Người hỏi người không ai biết rõ:
"Tên Cụ Già là chi?
Tóc bạc vẫn còn đi,
Nhất định đây là người "Pỏ cốc[1]"!
"Dân ta sắp tới ngày Độc lập".
Bước sang rằm tháng bảy,
Nhận được một tin mừng:
"Giải phóng quân đã vào Hà Nội"
"Khắp nơi mở hội tưng bừng…!"

Có nhiều ảnh Chủ tịch Hồ Chí Minh!
Nhìn đôi mắt, bộ râu, ta nhớ nhớ
Giống Cụ Già trước đến bản ta!
Đúng! Đích đúng!
Đây là Ông Cụ!
Sung sướng thay! Bản ta toàn nam nữ
Lần đầu tiên đã được đón Bác Hồ
Chúng ta xin gửi một bức thư
Rằng: "Cả bản Mường vẫn nhớ lời Người nói".

7/1948

---

[1] Nghĩa là người đứng đầu.

Phạm Đức

Nghĩ về hũ gạo tiết kiệm của Bác

Lặng thầm hũ gạo da nâu
Cái màu chân thật bền lâu của đời
Đón từng hạt gạo nhẹ rơi
Gạo ơi trong trắng tình người bao la.

Bàn tay Người sạm màu da
Góp từng vốc gạo trắng xòa suối reo
Vơi đầy xiết kể bao nhiêu
Lòng chung với những đói nghèo Việt Nam.

Trầm tư ngắm bước gian nan
Sắc nâu hũ gạo thời gian chẳng nhòa
Bác thường đến nắm tay ta
Chia chung một bát cháo cà, cơm dưa...

Một hũ gạo đứng đơn sơ
Mà nghe chíu chít dân ta sum vầy
Mà còn thấy rõ bàn tay
Trắng từng vốc gạo tròn đầy yêu thương.

Bàn tay Bác nét xương xương
Dường đang nhắc nhở quãng đường gieo neo
Trắng ngần mỗi hạt thương yêu
Có gieo xao động xuống nhiều tâm tư?

10/1978

Phạm Hổ

Đón thư trung thu của Bác Hồ

Theo anh cán bộ
Vượt bao đồn thù
Thư Bác Hồ đến
Đúng rằm Trung thu

Giữa rừng trăng sáng
Họp nhau đủ mặt
Đầu chụm vòng tròn
Quanh trang thư Bác

Từng lời âu yếm
Tưởng Bác đâu đây...
Ôm anh cán bộ
Má áp bàn tay...

Đọc rồi đọc nữa
Đọc đến thuộc lòng
Những dòng thư Bác
Sáng trời trăng trong

Không bánh, không đèn
Không đàn, không hát
Tất cả Trung thu
Trăng thu, lòng Bác

Đọc thêm lần nữa
Khi trời đã khuya
Cùng sờ thư Bác
Nhìn trăng ra về.

Đôi dép thần kỳ

Các em đọc cổ tích
Chắc rất thích được gặp
Những đôi giày thần kỳ
Một bước đi bảy dặm
Còn nhanh hơn chim bay

Thế kỷ hai mươi này
Ở tại một nước nọ
Có nhiều núi, nhiều sông
Có nhiều mưa, nhiều gió
Có cờ đỏ sao vàng
Có mùa khoai, mùa lúa
Có đôi dép thần kỳ
Một cụ già thường đi...

Người làm đôi dép này
Cắt lốp xe làm đế
Cắt săm xe làm quai
Dép đen màu than đá
Hình dáng nhìn rất ngộ
Như đôi xà lan nhỏ
Thích lênh đênh sông dài...
Dép vui vẻ, dẻo dai
Theo cụ già đi khắp
Dép đạp tan gai góc
Đạp bằng đá tai mèo
Dốc cao mấy cũng leo
Đường xa mấy cũng vượt
Dép đi trong nắng đốt
Dép đi trong mưa tuôn
Theo cụ già xuống bể
Theo cụ già lên non
Được cụ già yêu thương
Dép thêm tài, thêm sức.

Đê sắp vỡ vì lụt
Có dép đến: lụt lui!
Ruộng nứt nẻ cả rồi
Có dép về: nước đến
Đường nào nắng chói chang
Dép qua: cây giăng hàng
Đường liền râm bóng mát
Gọi chim về hót vang
Mỏ nào để ít than
Dép về, than chảy suối
Thoi nào dệt ít vải
Dép đến, vải đầy kho
Người mù mịt i, t
Vụt thành người có học
Trẻ nghịch ngợm, lười nhác
Hoá trò giỏi, con ngoan
Bạn bè đáng giận hờn
Biết thương nhau trở lại
Thương nhau hơn ngày thường

Giặc đến từ bốn phương
Dù giày đinh sắt nhọn
Dù lắm súng lắm bom
Nhiều máy bay, tàu chiến
Mang đôi dép thần kỳ
Cụ già đi ra trận
Con cháu ào ra theo
Tay dao, tay súng
Băng qua trăm lửa đạn
Vượt qua nghìn hiểm nguy
Là kẻ thù bỏ mạng
Và giặc nào, cướp nào
Cũng cụp đuôi cút thẳng...

Hỏi dép: sao dép tài?
Dép thật thà đáp ngay:
Dép trước sau vẫn dép
Tài trí ở người đi
Tài trí ở cụ già
Biết gọi người cả nước
Triệu người chung một lòng
Giành tự do, độc lập
Biết dẫn cả trẻ, già
Biết đánh thức gần xa
Cùng lên đường hạnh phúc.

Cụ già râu tóc bạc
Mang đôi dép thần kỳ
Em có biết là ai?
Là Bác Hồ mình đó!
Bác Hồ của Việt Nam
Có nhiều núi nhiều sông
Có nhiều mưa nhiều gió
Có cờ đỏ sao vàng
Có mùa khoai, mùa lúa
Có đôi dép thần kỳ

Anh làm thợ hôm nay...
Nhưng hôm nay, hôm nay
Bác Hồ không còn nữa
Vắng tiếng dép Bác Hồ
Cả Việt Nam thương nhớ
Cả loài người thương nhớ.

Đôi dép thần kỳ đó
Giờ theo Bác đi xa
Đi vào trong lịch sử
Chói ngời của dân ta

Theo Bác dép đi xa
Phép thần kỳ để lại
Các em hãy giữ lấy
Trong đôi dép của mình
(Dù dép to, dép nhỏ
Dù dép đỏ, dép xanh...)
Miễn các em làm đúng
Lời Bác Hồ Chí Minh!

Phạm Ngọc Cảnh

Trăng lên

Trăng lên - kìa trăng lên
quảng trường dâng biển sáng
ôi vầng trăng Ba Đình
mênh mông và thiêng liêng.

Con thấy cõi vô biên
không như lòng đã nghĩ
khi gặp nét thần tiên
trong khuôn vàng dung dị.

Trong lăng Bác chợp nghỉ
như sau mỗi việc làm
trăng ơi trăng biết thế
trăng bước nhẹ nhàng chăng!

như đầy thuyền trăng ngân
rằm xưa sông Đáy hát
Bác luận bàn việc công[1]
dưới trăng rừng Việt Bắc.

---

[1] Ý trong thơ Bác.

Giờ hàng tre dào dạt
quanh lăng như đẩy thuyền
con được mang tình Bác
vượt sóng thời gian lên.

Con đứng gác bên thềm
con được là thủy thủ
thả mái chèo êm êm
trong mơ màng vũ trụ.

Ôi vầng trăng xứ sở
trong thơ Bác muôn đời
xin được cùng gìn giữ
hạnh phúc này thơ ơi.

Cho sông núi đất trời
biên cương và hải đảo
thắng giặc, chúng con mời
bóng trăng lồng sắc áo.

Là người con hiếu thảo
được gác với đêm rằm
mời vầng trăng yêu dấu
bước lên thềm vào lăng.

1984

Phạm Tiến Duật

Bác ra đi

Bác ra đi không mang theo gì cả
Anh bạn đứng bên nhắc nhở cho tôi
Xưa nay những chuyến đi của Người
Vẫn thường không mang theo gì cả.

Thuốc lá trên bàn, sách chồng trên giá
Và trái đất này đã biết bao nơi
Vẫn còn nguyên hơi ấm chân Người
Bác ra đi không mang theo gì cả.

Ôi cái tết trồng cây sắp đến ngày ăn quả
Bác dành cho dân, phần Bác chẳng mang theo
Bấy nhiêu năm Bác vẫn ông già nghèo
Bác là ông già tiên tóc trắng.

Mặt trời lặn, mặt trời mang theo nắng
Bác ra đi để ánh sáng cho đời
Không mang theo gì... Con tìm ra dáng Bác
Trong dáng đi thời đại, Bác Hồ ơi!

Tháng 9/1969

Phan Thị Thanh Nhàn

Giếng nước Bác Hồ

Làng con nghèo, ở ngoại ô
Một chiều vui được Bác Hồ tới thăm
Bác xem chỗ ở chỗ ăn
Đến bên giếng đất, ân cần Bác khuyên:

Làng ta rồi phải sạch hơn
Giữ cho đôi mắt như gương trong ngần
Bác về, gửi gạch tặng dân
Giếng đầu tiên ấy ở sân đình làng

Tròn xoe dưới một tán bàng
Ôi gàu nước mát đầy tràn thương yêu
Lòng Cha chia khắp xóm nghèo
Thẳm sâu mạch nước trong veo giếng này...

Cả làng đau mắt xưa nay
Bác về, như có bàn tay diệu kỳ
Tình thương lòng Bác chở che
Giếng sâu trong vắt bốn bề khơi lên

Bác cho con gái mắt huyền
Cụ già mắt sáng, trẻ em mắt tròn
Tin đâu sét đánh làng con
Bác không còn? Bác không còn! Bác ơi!

Cả làng không hẹn không mời
Bước chân tụ lại một nơi - giếng đình
Cúi đầu, tay nắm vòng quanh
Đỏ hoe bờ giếng ân tình, Bác ơi!
Giếng đầy còn có khi vơi
Lòng dân nhớ Bác chẳng nguôi bao giờ.

Quảng An, 9/1969

Prékimala Mak

Hồ Chí Minh

Kính dâng Bác với tất cả tấm lòng biết ơn của người Thượng

Khi viết tới Hồ Chí Minh
Người Ê-đê, người Xê-đăng, người Châu Ro,
người Gia-rai, người Ba-na...
Không dùng bút, dùng giấy, dùng mực
Mà rủ nhau vô rừng đào cây xachk-lang[1]
Về mài thay bút, thay mực
Đời trước, đời sau chuyền nhau viết mãi
Viết về Hồ Chí Minh.
Hồ Chí Minh, Người là con sông lớn
Người là mặt trời
Người là mặt trăng.

---

[1] Một loại cây có màu mực đen rất đẹp như mực Tàu.

Mùa lạnh nhắc tới Hồ Chí Minh
cái bụng ấm
Mùa nắng nhắc tới Hồ Chí Minh
mây thêu mặt trời hồng
Mùa thu nhắc tới Hồ Chí Minh
mây lắng, trời trong.
Mùa xuân nhắc tới Hồ Chí Minh
cây cỏ đơm nhựa trổ bông.
Nói tới Hồ Chí Minh
Người Chàm, người H'rê, người Mơ-nông...
Không có lời nói nổi với lòng mình
Chỉ biết gói trong cái bụng
Khi hát ca ngợi Hồ Chí Minh
Người Thượng mình chưa có bài ca để hát
Chưa có đàn để đệm
Phải mượn:
Gió thổi lá cây to, cây nhỏ
Chim đrao, chim kơ-tia, chim nhông.
Nhờ sông bé, sông to
Nhờ rẫy lúa, nhờ thác cao
nhờ sóng vỗ mạn đò...

Đất nước mình
Nhiều cây cao, cây thấp
Nhiều cây to, cây nhỏ
Nhiều sông dài, biển rộng...
Chẳng có sông núi, cây nào lớn bằng Hồ Chí Minh.
Hồ Chí Minh
Ôi! Người đó thiệt tình lớn quá!
Người là đất nước dạt dào bất diệt,
Người là gang, là thép
Đôi mắt Người hào quang rất đẹp
Người,
        hải đăng của con tàu mặt biển
Người,
        niềm tin hy vọng
        và sự sang giàu của đồng bào Thượng chúng tôi...

Quang Huy

Đi dưới ánh trăng của Bác

Tháng Năm này nhìn vầng trăng trong vắt
Nhớ Bác Hồ, nỗi nhớ khôn nguôi
Ôi vầng trăng chở bao nhiêu cảm xúc
Hằng thủy chung theo Bác suốt đời.

Nhớ về xa những đêm đen vây hãm
Bác vẫn làm thơ gọi thức cuộc đời
Một tấm lòng trở trăn thương nước
Lọt song tù trang nhật ký trăng soi.

Hoa nở trắng một thuở rừng Pác Bó
Bác về rồi, đất nước ngẩng trông lên
Trên phiến đá, dòng "Luận cương" Người đọc
Trăng bồi hồi rọi thức suối Lê-nin.

Vầng trăng ấy theo Bác đi chiến dịch
Vượt đèo cao, qua biết mấy sông sâu
Trăng đậu xuống tấm bản đồ trận mạc
Dòng sông in bóng Bác, mạn thuyền chao.

Bận việc nước Bác vẫn ngồi ngâm ngợi
Những vần thơ đem chất thép cho ta
Ghé bên cửa, vẫn vầng trăng chờ đợi
Trăng như người hiểu hết lẽ sâu xa.

Đường hành quân, chúng con đi đánh giặc
Đêm Trường Sơn, trăng mắc võng hai đầu
Ta đi dưới ánh trăng này của Bác
Tháng năm dài quên hết mọi gian lao.

Tháng năm dài chẳng thể nghỉ được đâu
Lại cầm súng suốt chiều dài biên giới
Giặc cũ chạy, lại đến thằng giặc mới
Lại vang lời Bác gọi ở tiền phương.

Bao thế hệ thay nhau ra chiến trường
Chân vẫn bước nẻo đường xưa Bác bước
Chúng con nguyện giữ nguyên từng tấc đất
Để yên lành trên lăng Bác, trăng soi.

1977-1978

Quốc Tấn

Cây vú sữa trong vườn Bác

Đầu vườn nghe động cánh ong
Kìa cây vú sữa Bác trồng năm nao!
Cành cây lá nắng xôn xao
Chim reo như đón Bác vào đâu đây.
Tay nghiêng thùng tưới bên cây
Rưng rưng... hoa tím uống đầy nắng tươi!
Ung dung Bác đứng ngắm cười
Cả trời xuân ấm tình Người thương yêu...
Mười lăm năm... mỗi sáng chiều
Bác Hồ chăm chút, nâng niu từng cành.

Cây càng khỏe, lá càng xanh
Như miền Nam đó trưởng thành nở hoa.
Cành cao che mát sân nhà
Từng ôm bóng dáng Cha già sớm trưa.
Dạn dày sương gió nắng mưa
Trái ngon vẫn đậu đợi mùa chín thơm.
Mặc cho lửa đạn mưa bom
Ong xây bọng mật trong vòm lá xanh.
Đã nghe thơm nắng Ba Đình
Ngọt mùa vú sữa bờ kênh Tháp Mười.
Cây ơi! Ơn Bác đời đời
Bác đi - Con cháu thay Người chăm cây!

Sóng Hồng

Tin chiến thắng[1]

Chim xanh ríu rít gọi đàn
Suối trong chảy dưới nắng vàng mùa thu
Tiếp thư "thượng khẩn" Bác Hồ
Vừa tin chiến thắng sông Lô gửi về.

Việt Bắc, 10/1947

---

[1] Bài này được sáng tác sau chiến thắng Đoan Hùng, ngày 21/10/1947.

Tạ Hữu Yên

Người dẫn đường dân tộc

Bảy mươi chín tuổi xuân
Bác về cõi vĩnh hằng
Sáng mãi tuổi tên: Danh nhân văn hóa
Trăng vẫn treo mái sàn
Vườn vẫn thơm hoa quả
Và thơ Người lắng đọng với hương xuân.

Bảy mươi chín tuổi xuân
Bác đi xa gửi lại lời Di chúc
Với đội ngũ trăm triệu dân đông đúc
Tư tưởng Người dẫn lối chúng con đi...

Tế Hanh

Cây Bác Hồ

Mười năm về trước chưa sinh con
Khắp cả vùng đây đất xói mòn
Đá sỏi đồi hoang cây chẳng mọc
Xuân về không hé chút mầm non.
Vâng theo lời Bác, Tết trồng cây
Từ đấy cành xanh, nhánh biếc đầy
Dương liễu đằng xa, giăng lưới lục
Bạch đàn loang loáng trắng quanh đây.
Theo đội con trai cha trồng vải
Hàng vải sum suê gió thổi lùa
Mẹ theo đội con gái đi trồng nhãn
Khóm nhãn ra hoa đã mấy mùa.
Các chị em con có bóng xanh
Có chim ríu rít rộn trên cành
Có hoa thơm ngát bay theo gió
Khiến bầy ong kiếm mật vây quanh.

Tháng Năm ăn vải, tháng Sáu ăn nhãn
Nhặt lá vun cành, lượm củi khô
Trưa chơi bóng mát, đêm trăng sáng
Tất cả là ơn của Bác Hồ.
Bác mênh mông quá, phải không con?
Như cả đất trời, cả núi non
Như lá hoa bốn mùa tươi tốt
Như rễ sâu tận đáy tâm hồn.
Yêu Bác các con chăm đi học
Giữ gìn nụ biếc lá non xanh
Lớn lên góp sức cùng anh chị
Bảo vệ quê hương đất nước mình.
Và mỗi lần các con nhớ Bác
Các con im lặng ngẩng đầu lên:
Một vùng ánh sáng soi trên ngọn
Lộng gió từng cao - Bác ở trên...

6/1970

Con đường rợp bóng Hồ Chí Minh

I

Tôi lớn lên giữa một thời mất nước
Người thanh niên lúc ấy biết gì đâu
Mắt chỉ thấy một hoàng hôn phía trước
Bài học đầu tiên mấy điệu thơ sầu.

Người đã đến và bàn tay sáng tạo
Dắt toàn dân làm cách mạng thành công
Người tiếp tục những Trưng Vương, Hưng Đạo
Người hoàn thành những Lê Lợi, Quang Trung.

Hồ Chí Minh đây ngôi sao chỉ hướng
Ngọn hải đăng trên sóng vạn trùng khơi
Trong chói lọi của ngọn cờ lý tưởng
Tôi nhìn ra rạng rỡ những chân trời.

Ôi những tiếng lần đầu đầy ánh sáng
Đẹp diệu kỳ như chân lý đơn sơ
Tiếng "đồng chí", "đồng bào" và tiếng "Đảng"
Ta có thêm hai tiếng "Bác Hồ".

II

Giặc Pháp xâm lăng lần thứ hai lại đến
Bác gọi toàn dân đoàn kết chống xâm lăng
Ôi lời Bác những ngày đầu kháng chiến
Vang trong lòng dân tộc đến nghìn năm.

Tôi từ giã nhà trường, từ giã mẹ
Nhập đoàn quân theo tiếng gọi thiêng liêng
Qua ruộng lúa vườn rau, qua tuổi trẻ
Con đường ra mặt trận cỏ xanh thêm.

Xưa yêu cảnh, ngày nay yêu đất nước
Mơ một lưng đèo, nhớ một dòng sông
Trái tim cũng khác xa buổi trước
Lần đầu tiên gắn bó với công nông.

Bác chỉ cho chúng ta đâu là mục đích
Sống vì ai và chết vì ai
Câu thơ đẹp là câu thơ có ích
Uống tự nguồn những suối ngọt ban mai.

III

Em ở ngoài này cá nhân xuất sắc
Anh ở trong kia giết giặc lập công
Tình cảm lớn như lửa nồng không thể tắt
Chiếu hai miền hình ảnh Bác soi chung.

Bác nói: Vì miền Nam ruột thịt
Mỗi một người phải làm việc bằng hai
Và toàn dân từ Nam đến Bắc
Cùng đánh cho giặc Mỹ chạy dài.

Bác dạy ta yêu cuộc đời tập thể
Để hạnh phúc chung trên hạnh phúc riêng mình
Bác thắt chặt mối tình quốc tế
Giữ trong ngần chủ nghĩa Mác - Lê-nin.

Nắm tay nhau những thế hệ Việt Nam
Đến mừng Bác bảy mươi lăm tuổi
Dâng Bác hôm nay tinh thần,
        những Nguyễn Viết Xuân Nguyễn Văn Trỗi...
Như hôm qua những Phan Đình Giót, Bế Văn Đàn...

IV

Bác Hồ ơi cháu từ khi biết Bác
Thuở đang xanh của lứa tuổi hai mươi
Nay tóc cháu bắt đầu xen sợi bạc
Hai mươi năm. Lứa tuổi bốn mươi rồi.

Con lớn cháu đã quàng khăn quàng đỏ
Vào đội thiếu niên, chào ảnh Bác trang nghiêm
Học hết lớp vỡ lòng, con bé nhỏ
Suốt ngày ca: "*Bác của chúng em...*"

Cháu không khỏi có lần vấp váp
Nhưng cháu vẫn hướng cả lòng theo Bác
Trải bao năm xuống bể lên ngàn
Trước con đường vinh quang chống Pháp
Nay con đường chống Mỹ vinh quang.

Trung với Đảng, hiếu với dân.
Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành.
Khó khăn nào cũng vượt qua
Kẻ thù nào cũng đánh thắng.
Cháu khắc sâu trong tim lời Bác dặn
Nguyện sống theo lời Bác trọn đời mình
Trên con đường rợp bóng Hồ Chí Minh.

1965

Thái Giang

Chúng con biết Người ở lại

(Trích)

Bác nằm yên có phải đêm qua
Cửa sổ Bác ngọn đèn không tắt
Nên "*Canh bốn canh năm vừa chợp mắt*
Sao vàng năm cánh mộng hồn quanh"[1]...

Đèn hồng ơi, soi cho rõ mông mênh
Vầng trán Người hằn nếp nhăn lo nghĩ
Và hoa tang đừng che màu giản dị
Bộ quần áo ka-ki Bác mặc cuối đời...

---

[1] Thơ Hồ Chủ tịch trong tập *Nhật ký trong tù*.

Bác nằm yên thư thái giấc con Người
Đôi dép cao su bồn chồn mũi quay về phía trước
Có phải dép cũng đợi Người - cất bước
Bác Hồ ơi, trong suốt thủy tinh
Cả đời Người không có gia đình
Nên hôm nay, cháu con Người đông đúc vậy.

Đứng trước Người chúng con cố nén thương đau
Nhìn cho kỹ, lắng nghe cho rõ
Một con người nghìn xưa không có
Nghìn muôn năm sau cũng không có nữa bao giờ
Một con người đến cái chết của mình còn lo dân nước
Lời cuối cùng viết trên mặt giấy thô...

Không ai thương miền Nam bằng lòng Bác Hồ
Bóng Bác trùm xanh cây vú sữa
Nửa đêm thức, bữa ăn dùng đũa
Trọn một đời đâu dám nhận huân chương
Cho đến phút này, Bác Hồ nằm đó
Trên ngực Người đang nghẹn nhớ thương...

Thì Bác Hồ ơi, dưới chân Người hàng hàng bất tận
Chúng con lên đường
Chúng con ra trận
Xin vì Người, chúng con nhận huân chương
Xin vì Người, chúng con đem đến miền Nam lòng Bác
Xin vì Người, nuốt nước mắt
Xin vì Người, sức chúng con mạnh hơn.

Tiếng đại bác
Tiếng máy bay
Đưa Người đi...
Nhưng chúng con biết Người ở lại
Trong mãi mãi chúng con...

Hà Nội, đêm 4/9 đến chiều 12/9/1969

Thanh Hải

Cháu nhớ Bác Hồ

Đêm nay trên bến Ô Lâu
Cháu ngồi cháu nhớ chòm râu Bác Hồ
Nhớ hình Bác giữa bóng cờ
Hồng hào đôi má, bạc phơ mái đầu
Mắt hiền sáng rực như sao
Bác nhìn tận đến Cà Mau sáng ngời
Nhớ khi trăng sáng đầy trời
Trung thu Bác gởi những lời vào thăm
Nhớ ngày quê cháu tan hoang
Lụt trôi, Bác gởi lúa vàng vào cho
Nhớ khi nhà cháu ra tro
Bác đưa bộ đội về lo che giùm
Bác ơi nhớ mấy cho cùng
Ngoài xa Bác có thấu lòng cháu chăng.
Đêm nào cháu cũng bâng khuâng
Giở xem ảnh Bác cất thầm bấy lâu
Nhìn mắt sáng, nhìn chòm râu
Nhìn vầng trán rộng, nhìn đầu bạc phơ
Càng nhìn càng lại ngẩn ngơ
Ôm hôn ảnh Bác mà ngờ Bác hôn

Bác ơi dù cách núi non
Mà hình Bác vẫn trong lòng không xa
Giặc kia muốn cắt sơn hà
Mà miền Nam vẫn hướng ra Bác Hồ,
Hướng về sắc đỏ ngọn cờ
Về ngày Nam Bắc cõi bờ liền nhau.
Đêm nằm cháu những chiêm bao
Ngày vui thống nhất Bác vào miền Nam.
Cổng chào dựng chật đường quan
Bác đến đình làng Bác đứng trên cao
Bác cười thân mật biết bao
Bác dặn đồng bào cặn kẽ từng câu
Ung dung Bác vuốt chòm râu
Bác xoa đầu cháu, Bác âu yếm cười.
Đêm nay trăng lại sáng rồi
Trung thu nhớ Bác cháu ngồi cháu trông
Ngoài xa nghe tiếng trống rung
Nghe những nhi đồng nhảy múa hò reo
Bác chắc cũng nhớ cháu nghèo
Miền Nam đau khổ sớm chiều trông ra.

8/1956

Thanh Quế

Nhớ Người

Ngỡ trong chuyện cũ dân gian
Đang mưa bỗng tạnh. Khu vườn nắng lên
Ấy là phút Bác nhẹ êm
Bước lên trên những bậc thềm đền xưa.

Trải qua bao trận gió mưa
Đất xưa đến tận bây giờ trẻ trung
Những vua Hùng, những anh hùng
Hy Cương muôn ngọn ung dung bao đời.

Bác về thăm lại chiếc nôi
Sớm hôm trăn trở một thời cha ông
Bồi hồi Người đốt nén hương
Mênh mông một dải nước non ra đời.

Bác thăm đền, dáng thảnh thơi
Cầm tay con cháu trăm nơi đến cùng
Xôn xao bóng mát rừng thông
Vây quanh Bác cả một vòng thương yêu.

Bác ngồi trên bậc thềm rêu
Kể chuyện xưa vẫn nhắc nhiều chuyện nay
Ung dung Bác nói ngày mai
Con nghe mắt chớp chớp hoài rưng rưng.

Giờ con đánh giặc trăm vùng
Nhớ Người đi giữa đền Hùng nắng lên.

3/1974

Thanh Tịnh

Trăm năm nhớ một chuyến đò

Nhớ một tối giữa rừng Việt Bắc
Được xuống đò theo Bác sang ngang
Núi xa viền ánh trăng vàng
Có đôi mắt sáng điểm màn trời sao.

Đó là Bác mà nào biết trước
Tưởng cụ già miền ngược sang sông
Dao rừng cài gọn bên hông
Gậy song cắp nách, túi vòng qua vai.

Gần cập bến, nước lay sóng dựng
Đò tròng trành tôi đứng nghiêng nghiêng
Cụ già dáng rất dịu hiền
Đưa tay tôi vịn, tôi vin vững dần.

Khi biết Bác, Bác lần đi khuất
Phía mé rừng phảng phất mưa bay
Tần ngần nhìn vọng hàng cây
Ấm ran, da thịt hơi tay của Người.

Chuyện cũ đã hai mươi năm trước
Còn dạt dào sóng nước sông Lô
Trăm năm nhớ một chuyến đò
Chênh vênh lại được Bác Hồ cầm tay.

9/1969

Thu Bồn

Gửi lòng con đến cùng Cha

Có người thợ dựng Thành đồng
Đã yên nghỉ tận sông Hồng, mẹ ơi
Con đi dưới một vòm trời
Đau thương nhưng vẫn sáng ngời lòng tin
Đã ngừng đập một quả tim
Đã ngừng đập một cánh chim đại bàng
Nỗi đau vô tận thời gian
Nhớ thương nhưng chớ lệ tràn đẫm mi
Hành trang Bác chẳng có gì
Một đôi dép mỏng đã lì chông gai
Cho con núi rộng sông dài
Cho con lưỡi kiếm đã mài nghìn năm
Cho con những ánh trăng rằm
Có quà bánh, có lời thăm ân tình
Bác là Bác Hồ Chí Minh
Qua lòng Bác thấu nghĩa tình bạn ta
Nhẹ nhàng nên Bác đi xa
Bác đi đi mãi vượt qua biên thùy
Tiếc rằng trước lúc chia ly
Con chưa thấy được dáng đi của Người

Hẳn trong đôi mắt sáng ngời
Vẫn nguyên vẹn một khoảng trời phương Nam
Con qua Cẩm Lệ sông Hàn
Ngũ Hành Sơn đứng mơ màng bóng Cha
Hỡi Người những đất cùng hoa
Tấm thân hai cuộc xông pha trường kỳ
Hàng cây Bác đã xanh rì
Bóng râm tỏa mát đường đi loài người
Bác gieo giống bốn phương trời
Một ngòi bút cũng sáng ngời lưỡi lê
Bác nằm lòng trải ven đê
Quả tim khuya sớm đi về miền Nam
Bác đi dưới rặng dừa lam
Bác đi tóc trắng, vườn cam chín vàng
Cầu treo lắt lẻo Bác sang
Bác bước nhẹ nhàng như thuở còn trai
Bác như ánh nắng ban mai
Chiếu soi bãi rậm, truông dài con đi

Những hòn núi đá gan lì
Sát vai đứng trụ dưới vì sao xanh.
Những nòng súng thép long lanh
Gạt sương rẽ lá băng nhanh dập dồn
Bạn từ bãi biển Hirôn
Bạn còn đến kịp để hôn Bác Hồ
Mà con trông đợi Bác vô
Ngắm phương Bắc nhớ Thủ đô quặn lòng
Con xin gửi nắm đất nồng
Chắn che giữ nước sông Hồng đương lên
Cho con làm một mũi tên
Xòe năm cánh nhọn giương trên thành đồng
Việt Nam ơi, giống Tiên Rồng
Bốn nghìn năm lấy máu hồng làm hoa
Gửi lòng con đến cùng Cha
Chiến công đất nước kết hoa triệu vòng.

9/1969

Thúc Hà

Mùa xuân của Bác

Xuân về với Bác trên sông
Giữa dòng bàn bạc việc quân thuở nào
Đầy khoang ngập ánh trăng trào
Ung dung Bác đón xuân vào với thơ!

Xuân về với Bác sau mưa
Hoa cười trong gió, nắng đùa trong cây
Xiềng gông, ngực tối, đêm dày
Thênh thênh nhẹ cánh thơ bay giữa trời...

Cánh rừng Việt Bắc xuân tươi
Sẵn ngô nếp nướng, Bác mời khách thăm
Hoa soi nghiên bút, phê văn
Song khuya để ánh trăng rằm đợi thơ!

Trăng lồng cổ thụ, lồng hoa
Vầng trăng đêm ấy, hẳn là trăng xuân
Có gì trong tiếng thơ ngân
Mà con suối mãi hồi âm giọng Người!

Mà mùa xuân ở cuối trời
Chờ thơ Bác để cất lời hát ca
(Tin mừng thắng trận nở hoa)
Bác vui, xuân cũng chói lòa trong thơ!

Để con thức những giao thừa
Lắng nghe thơ Bác biết giờ Xuân sang
Vút theo vần (thắng) thơ vang
Quân lên hợp chuyến đò ngang mẹ chèo…

Phải mùa xuân Bác hằng yêu
Nên thơ vượt núi băng đèo tìm xuân?
Hay xuân say nhạc, say vần
Say thơ Bác, kết hoa dâng tặng Người?

Vườn rau Bác vẫn non tươi
Hàng cây Bác vẫn xanh đồi lá reo
Mùa xuân của Bác trong veo
Lọc bao nắng sớm mưa chiều cho thơ.
(Lòng sông gương sáng không mờ)
Trời xanh gọi nắng đôi bờ chung soi...

Ngước lên Lăng Bác bồi hồi
Một vầng sen ngát giữa trời đưa hương!

Kỷ niệm 100 năm ngày sinh của Bác, 19/5/1990

Tố Hữu

Hồ Chí Minh

Người lính già
Đã quyết chiến hy sinh
Cho Việt Nam độc lập
Cho thế giới hoà bình!
Người đã sống năm mươi năm vũ bão
Vì nhân loại
Người quyết dâng xương máu
Vì giang sơn
Người quyết dứt gia đình!

Hồ Chí Minh
Người đã quyết
Mặc phong ba giá tuyết
Mặc gươm súng xiềng gông
Làm tên quân cảm tử đi tiên phong
Đánh trăm trận, thề trăm phen quyết thắng!
Bao thất bại dẫu xát lòng cay đắng
Hồn vẫn tươi vui, thơm ngát tình đời
Bước trường chinh dầu mỏi gối khan hơi
Tim gang thép vẫn bừng bừng lửa chiến
Cờ đã phất, phải giương cao quyết tiến!
Người xông lên
Và cả đoàn quân, thừa huyết khí thanh niên
Rập bước tiến bên người Cha anh dũng.
Tiếng Người thét
Mau lên gươm lắp súng!
Và cả đoàn quân
Đã bao nhiêu năm tháng trải phong trần
Mắt sáng quắc, tay xanh loè mã tấu
Vụt ào lên quyết hy sinh chiến đấu
Diệt cường quyền!
Ôi sức mạnh vô biên!

Hồ Chí Minh
Hỡi ngọn đuốc thiêng liêng
Trên đầu ta, ngọn cờ dân tộc
Trăm thế kỷ trong tên Người: Ái Quốc
Bạn muôn đời của thế giới đau thương!
Chúng tôi đây
Lớp con cháu trên đường
Gươm tuốt vỏ, súng cầm tay, xốc tới
Ngọn cờ đỏ sao vàng bay phấp phới
Nước non Hồng vang dội Tiến quân ca

Hồ Chí Minh
Người trẻ mãi không già!

26/8/1945

Sáng tháng Năm

Vui sao một sáng tháng Năm
Đường về Việt Bắc lên thăm Bác Hồ
Suối dài xanh mướt nương ngô
Bốn phương lồng lộng thủ đô gió ngàn...

Bác kêu con đến bên bàn
Bác ngồi Bác viết, nhà sàn đơn sơ
Con bồ câu trắng ngây thơ
Nó đi tìm thóc quanh bồ công văn
Lát rồi, chim nhé, chim ăn
Bác Hồ còn bận khách văn đến nhà.

Bàn tay con nắm tay cha
Bàn tay Bác ấm vào da vào lòng.
Bác ngồi đó, lớn mênh mông
Trời xanh, biển rộng, ruộng đồng, nước non...
Bác Hồ, cha của chúng con
Hồn của muôn hồn
Cho con được ôm hôn má Bác
Cho con hôn mái đầu tóc bạc
Hôn chòm râu mát rượi hoà bình!

Ôi cái tên kính yêu Hồ Chí Minh!
Trong sáng lòng anh du kích
Nửa đêm bôn tập diệt đồn
Vững tay người chiến sĩ nông thôn
Bắt sỏi đá phải thành sắn gạo
Anh thợ, má anh vàng thuốc pháo
Cánh tay anh dày sẹo lửa gang
Ôi những em đốt đuốc đến trường làng
Và các chị dân công mòn đêm vận tải!
Các anh chị, các em ơi, có phải
Mỗi khi lòng ta xao xuyến rung rinh
Môi ta thầm kêu Bác: Hồ Chí Minh!
Và mỗi trận, mỗi mùa vui thắng lợi
Đôi mắt Bác hiện lên cười phấn khởi
Ta lớn cao lên, bay bổng diệu kỳ
Trên đường dài, hai cánh đỡ ta đi...

Bác Hồ đó, là lòng ta yên tĩnh
Ôi người cha, đôi mắt mẹ hiền sao!
Giọng của Người, không phải sấm trên cao
Thấm từng tiếng, ấm vào lòng mong ước
Con nghe Bác, tưởng nghe lời non nước
Tiếng ngày xưa và cả tiếng mai sau...

Bác Hồ đó, chiếc áo nâu giản dị
Màu quê hương bền bỉ đậm đà
Ta bên Người, Người tỏa sáng trong ta
Ta bỗng lớn ở bên Người một chút
Bác Hồ đó, ung dung châm lửa hút
Trán mênh mông, thanh thản một vùng trời.

Không gì vui bằng mắt Bác Hồ cười
Quên tuổi già, tươi mãi tuổi đôi mươi!
Người rực rỡ một mặt trời cách mạng
Mà đế quốc là loài dơi hốt hoảng
Đêm tàn bay chập choạng dưới chân Người.

Hồ Chí Minh
Người ở khắp nơi nơi...

Hồn biển lớn đón muôn lời thủ thỉ
Lắng từng câu, từng ý chưa thành
Người là Cha, là Bác, là Anh
Quả tim lớn lọc trăm dòng máu nhỏ
Người ngồi đó, với cây chì đỏ
Vạch đường đi, từng bước, từng giờ...

Không gì vinh bằng chiến đấu dưới cờ
Đảng chói lọi Hồ Chí Minh vĩ đại!
Con nhớ hết mỗi lời Người dạy:
Kháng chiến gian nan, kháng chiến trường kỳ
Bác bảo đi, là đi
Bác bảo thắng, là thắng.
Việt Nam có Bác Hồ
Thế giới có Xta-lin.
Việt Nam phải tự do
Thế giới phải hoà bình!
Chúng con chiến đấu hy sinh
Tấm lòng son sắt, đinh ninh lời thề.

Bắt tay Bác tiễn ra về
Nhớ hoài buổi sáng mùa hè chiến khu...

5/1951

Cánh chim không mỏi

Chiều nay gió lặng, nắng hanh
Mây hồng trắng nõn, trời xanh, Bác về
Sông Hồng nắng rực bờ đê
Nắng thơm rơm mới, đồng quê gặt mùa.

Bác đi, muôn dặm đường xa
Hôm qua tuyết lạnh, nay vừa nắng lên
Bác về, tóc có bạc thêm?
Năm canh, bốn biển, có đêm nghĩ nhiều?

Hỡi Người, tim những thương yêu
Cánh chim không mỏi sớm chiều vẫn bay
Chim kêu tung cánh chim bay
Ba mươi sáu triệu chim bầy gọi nhau.

Chim kêu ríu rít trên đầu
Mùa cam đương ngọt địa cầu của ta
Giá sương đương hẹn mùa hoa
Nắng xuân từ Mạc-tư-khoa đã về.

Sông Hồng nắng rực bờ đê
Nắng thơm rơm mới, đồng quê gặt mùa
Hoa ơi, con gái của cha
Cha nâng con nhé, làm hoa mừng Người.

Bác về, vui đó, con ơi!
Bác hôn các cháu, bác cười với dân
Ngày vui vui những hai lần:
Bác về, mang cả mùa xuân lại nhà.

12/1960

Bác ơi!

Suốt mấy hôm rày đau tiễn đưa
Đời tuôn nước mắt, trời tuôn mưa...
Chiều nay con chạy về thăm Bác
Ướt lạnh vườn rau, mấy gốc dừa!

Con lại lần theo lối sỏi quen
Đến bên thang gác, đứng nhìn lên
Chuông ơi chuông nhỏ còn reo nữa?
Phòng lặng, rèm buông, tắt ánh đèn!

Bác đã đi rồi sao, Bác ơi!
Mùa thu đang đẹp, nắng xanh trời
Miền Nam đang thắng, mơ ngày hội
Rước Bác vào thăm, thấy Bác cười!

Trái bưởi kia vàng ngọt với ai
Thơm cho ai nữa, hỡi hoa nhài!
Còn đâu bóng Bác đi hôm sớm
Quanh mặt hồ in mây trắng bay...

Ôi, phải chi lòng được thảnh thơi
Năm canh bớt nặng nỗi thương đời
Bác ơi, tim Bác mênh mông thế
Ôm cả non sông, mọi kiếp người.

Bác chẳng buồn đâu, Bác chỉ đau
Nỗi đau dân nước, nỗi năm châu
Chỉ lo muôn mối như lòng mẹ
Cho hôm nay và cho mai sau...

Bác sống như trời đất của ta
Yêu từng ngọn lúa, mỗi cành hoa
Tự do cho mỗi đời nô lệ
Sữa để em thơ, lụa tặng già.

Bác nhớ miền Nam, nỗi nhớ nhà
Miền Nam mong Bác, nỗi mong cha
Bác nghe từng bước trên tiền tuyến
Lắng mỗi tin mừng tiếng súng xa.

Bác vui như ánh buổi bình minh
Vui mỗi mầm non, trái chín cành
Vui tiếng ca chung hòa bốn biển
Nâng niu tất cả chỉ quên mình.

Bác để tình thương cho chúng con
Một đời thanh bạch, chẳng vàng son
Mong manh áo vải hồn muôn trượng
Hơn tượng đồng phơi những lối mòn.

Ôi Bác Hồ ơi, những xế chiều
Nghìn thu nhớ Bác biết bao nhiêu?
Ra đi, Bác dặn: *"Còn non nước..."*
Nghĩa nặng, lòng không dám khóc nhiều

Bác đã lên đường nhẹ bước tiên
Mác - Lê-nin, thế giới Người hiền
Ánh hào quang đỏ thêm sông núi
Dắt chúng con cùng nhau tiến lên!

Nhớ đôi dép cũ nặng công ơn
Yêu Bác, lòng ta trong sáng hơn
Xin nguyện cùng Người vươn tới mãi
Vững như muôn ngọn dải Trường Sơn.

06/9/1969

Theo chân Bác

Nhớ lời Di chúc, theo chân Bác
(Trích)

… Còn những ai chưa được một lần
Trong đời, gặp Bác? Hãy nhanh chân
Tiến lên phía trước! Trên cao ấy
Bác vẫn đưa tay đón lại gần...

Bác vẫn đi kia... giữa cánh đồng
Thăm từng ruộng lúa, hỏi từng bông
Ghé từng hợp tác, qua thôn xóm
Xem mấy trường tươi, mấy giếng trong...

Bác vẫn về kia... Những sớm trưa
Hỏi lò than, xưởng máy, giàn tơ
Hỏi anh hỏi chị công nhân ấy
Vàng ngọc thi đua được mấy giờ?

Ơi anh bộ đội trên mâm pháo
Mắt lượn trời cao, dõi bóng mây
Có thấy, bốn mùa, quên nắng bão
Bên ta, Bác vẫn thức đêm ngày?

Biết chăng, hỡi mẹ rất anh hùng
Con mấy lần đi lập chiến công
Hỡi chị hằng trông ngày thắng trận
Bác khuyên thương nhớ vững bền lòng.

Và các em, có hiểu vì sao
Lòng Bác mênh mông vẫn dạt dào
Yêu nụ mầm non, yêu tuổi trẻ?
Biển thường yêu vậy sóng xôn xao...

Vì sao? Trái đất nặng ân tình
Nhắc mãi tên Người: Hồ Chí Minh
Như một niềm tin, như dũng khí
Như lòng nhân nghĩa, đức hy sinh.

Đâu chẳng vang lời Bác thiết tha?
Đời vui tiếng Bác ấm muôn nhà
Bác đi... Đâu cũng nghe chân bước
Như gió xuân về, đất nở hoa....

Nếu có hôm nào ta vắng Bác
Chắc là Người bận chuyến đi xa...
Ơi đàn em nhỏ quên ca hát
Hãy lớn ngoan như Bác có nhà!

Anh dắt em vào cõi Bác xưa
Đường xoài hoa trắng nắng đu đưa
Có hồ nước lặng sôi tăm cá
Có bưởi cam thơm, mát bóng dừa.

Có rào râm bụt đỏ hoa quê
Như cổng nhà xưa Bác trở về
Có bốn mùa rau tươi tốt lá
Như những ngày cháo bẹ, măng tre....

Nhà gác đơn sơ, một góc vườn
Gỗ thường mộc mạc, chẳng mùi sơn
Giường mây chiếu cói, đơn chăn gối
Tủ nhỏ, vừa treo mấy áo sờn.

Máy chữ thôi reo, nhớ ngón đàn
Thong dong chiếc gậy gác bên bàn
Còn đôi dép cũ, mòn quai gót
Bác vẫn thường đi giữa thế gian...

Bụt mọc dầm chân đứng đợi ai[1]
Quanh hồ thấp thoáng bóng hôm mai
Ngọn đèn kia thức bên ai đó
Mà dạ hương còn phảng phất bay!

Ô vẫn còn đây, của các em
Chồng thư mới mở, Bác đang xem
Chắc Người thương lắm lòng con trẻ
Nên để bâng khuâng gió động rèm...

Con cá rô ơi, chớ có buồn
Chiều chiều Bác vẫn gọi rô luôn
Dừa ơi, cứ nở hoa đơm trái
Bác vẫn chăm tay tưới ướt bồn

Ôi lòng Bác vậy, cứ thương ta
Thương cuộc đời chung, thương cỏ hoa
Chỉ biết quên mình, cho hết thảy
Như dòng sông chảy, nặng phù sa.

---

[1] Bụt mọc là một loại cây có rễ dài mọc sát mặt nước, giống tượng Phật.

Như đỉnh non cao tự giấu hình
Trong rừng xanh lá, ghét hư vinh
Bác mong con cháu mau khôn lớn
Nối gót ông cha, bước kịp mình.

Ta vào thăm Bác, gặp Lê-nin
Trán rộng yêu thương, dõi mắt nhìn
Người đến cùng ta, ngồi với Bác
Như hình với bóng, một anh linh.

Bác ơi!
Xin để Người yên giấc mộng say
Còn trời đất đó, nước non đây
Còn ba mươi triệu con Nam Bắc
Quyết thắng, bền gan, tay nắm tay.

Còn triệu anh em đồng chí đó
Bốn mươi năm Đảng, óc tim này.
Nhớ lời Di chúc, theo chân Bác
Lên những tầng cao, thẳng cánh bay!

Ngày mai, thống nhất lại non sông
Mẹ được gần con, vợ gần chồng
Ôi đến ngày ta vui sướng nhất
Thỏa lòng Bác lại trở về trông!

Đời sẽ tươi hơn, xây dựng mới
Đàng hoàng to đẹp, sáng trời Đông
Tuổi xanh vững bước lên phơi phới
Đi tới, như lòng Bác ước mong.

Đem ngày gần lại, đổi năm xa
Nghĩa lớn tình chung, vẫn ruột rà
Bốn biển anh em hoà hợp lại
Trăm đường một hướng, nở muôn hoa

Bác ơi!
Tết đến. Giao thừa đó
Vẫn đón nghe thơ Bác mọi lần
Ríu rít đàn em vui pháo nổ
Tưởng nghìn tay Bác vỗ xuân sang...

01/1970

Trần Đăng Khoa

Ảnh Bác

Nhà em treo ảnh Bác Hồ
Bên trên là một lá cờ đỏ tươi
Ngày ngày Bác mỉm miệng cười
Bác nhìn chúng cháu vui chơi trong nhà
Ngoài sân có mấy con gà
Ngoài vườn có mấy quả na chín rồi
Em nghe như Bác dạy lời
Cháu ơi đừng có chơi bời đâu xa
Trồng rau, quét bếp, đuổi gà
Thấy tàu bay Mỹ nhớ ra hầm ngồi
Bác lo bao việc trên đời
Hàng ngày Bác vẫn mỉm cười với em.

Đất trời sáng lắm hôm nay

Bác ơi! Cháu đến đây rồi
Ba Đình phượng đỏ, một trời tiếng ve
Cháu nghe Hà Nội vào hè
Hồ Gươm nước biếc, bốn bề hoa tươi.

Sang năm Bác tám mươi rồi
Bác ơi! Bác thấy trong người khỏe không?
Hàng ngày chúng cháu ước mong
Bác vui, Bác khỏe là lòng cháu vui.

Bác lo nghĩ suốt một đời
Để cho chúng cháu vui chơi từng ngày
Đất trời sáng lắm hôm nay
Cháu nhìn mái ngói bóng cây bồi hồi.

Bác ơi! Cháu đến đây rồi
Xanh trên nhà Bác vẫn trời mùa thu...

Ba Đình, 30/5/1969

Em gặp Bác Hồ

Có ai se sẽ ngồi xuống đầu giường
Đưa bàn tay mát như kem sữa
Xoa lên trán em đang dịu lửa
Vuốt lên mắt em đang bớt mờ
A, Bác Hồ!
Bác Hồ ta đó!
Bác mặc tấm áo ka-ki
Bàng bạc sương rừng Pác Bó
Trán Bác có ngôi sao
Thảo nào Bác đi đêm không lạc.
Bác cười rung rung chòm râu
Mắt Bác sao mà thương thế
Tóc Bác thơm lừng gió bể
Thơm nắng đường xa
Bác cho em nhiều quà
Và khen dạo này em béo khỏe
Hơn ngày xưa nhiều

Cúc áo em bị đứt từ chiều
Đêm phanh ra, hở ngực
Bác đắp vào cho em
Rồi Bác ra rất êm

Bác đi! Bác đi rồi!
Em bỗng oà lên khóc
Tỉnh dậy thấy ướt đầm mái tóc
Nhìn xem Bác có đâu đây,
Chỉ thấy đầy trời đèn sáng, mưa bay
Người người lặng im đi viếng Bác
Bóng đèn rưng rưng nước mắt...
Đúng rồi
Bệnh viện em vừa truy điệu Bác chiều nay
Nhưng Bác chỉ yên nghỉ ban ngày
Chứ ban đêm là Bác rời linh cữu
Bác chào chú đứng gác
Rồi đi vòng quanh khắp trên thế giới
Để chăm sóc trẻ con
Nhất là đứa nào phải nằm trong bệnh viện...

09/9/1969

Hà Nội có Bác Hồ

Em chưa về Hà Nội
Nhưng đêm đêm nghe cơn gió mới
Về gò thiêng Đống Đa
Về chiếc cầu sắt bắc trên những mái nhà
Xe lửa và ô tô đi không gãy
Về nước Hồ Gươm xanh như một mảnh trời
Ngọc Hoàng đánh rơi xuống đấy!
Về ngôi nhà Bác ở giữa Ba Đình
Bóng Bác bên cây vú sữa
Tiếng Bác Hồ cười
Em nghe rất rõ...

Trưa nay đài bỗng đưa tin
Giặc Mỹ ném bom Hà Nội
Tiếng loa dội từ mái ngói
Từ bờ tre
Từ ao cá mè
Từ bờ vùng mới đắp

Tiếng loa dậy lên từ đất
Tiếng loa dội xuống từ trời
- Thằng giặc Mỹ ném bom Hà Nội rồi
Hà Nội có Bác Hồ đang ở...
Mẹ em nấu cơm giụi lửa
Bố em họ trâu giữa đường cày
Các cô, các thầy
Ngừng giảng bài giữa lớp...
Bạn Tĩnh, bạn Nho, bạn Lập
Bạn nào mắt cũng đỏ hoe
Bé Giang ngồi ở đầu hè
Cũng thôi đánh chuyền, đánh chắt.
Tiếng loa dậy lên từ đất
Tiếng loa dội xuống từ trời
- Thằng giặc Mỹ ném bom Hà Nội rồi
Hà Nội có Bác Hồ đang ở...
Tiếng trống gọi ngoài trụ sở
Chúng em đi
Lầm lì
Làng xóm quê em
Bỗng thành Hà Nội

Tiếng hô dội từ mái ngói
Từ bờ tre
Từ ao cá mè
- Đả đảo giặc Mỹ xâm lược!
- Đả đảo giặc Mỹ xâm lược!
Nhà sau ngõ trước
Người người kéo ra đồng
Tay cày tay súng
Viên đạn bỗng nhiên nóng bỏng
Trên đường 183
Xe xích đi qua
Rầm rập...
Mũ sắt lô nhô
Tên lửa lóa nắng trời...
- Các chú bộ đội ơi!
- Các chú bộ đội ơi!
Thằng giặc Mỹ nó ném bom Hà Nội rồi!
Hà Nội có Bác Hồ đang ở.

1968-1969

Trần Hữu Thung

Sen quê Bác

Nắng tỏa đường sen, cây tỏa xanh
Chim bay chuyền cánh, hót chuyền cành
Gặp mùa sen nở ao quê Bác
Ôi sáng tháng Năm, sáng mát lành.

Sen giữa lòng ao, sát mặt đường
Có sen ao bỗng hóa thành gương
Ríu ran đàn cháu quanh soi bóng
Hương trẻ, hương sen, quyện mến thương.

Sen đẹp soi mình mặt gương ao
Gợi về một thuở đọng ca dao
Sen từng nhắc nhở người trong, đục
Bông trắng, lá xanh, hương ngọt ngào.

Bông sen đẹp nhất hồ Đồng Tháp
Ai đã nâng niu kính tặng Người
Từ độ Thành Sen chung đất nước
Tỏa khắp nhân gian, mọi cuộc đời.

Sáng nay cháu lại về quê nội
Bác ơi! Sen cũng nở trắng ngần
Nắng hè sao lắm bâng khuâng nhớ
Bát ngát đất trời, bát ngát xuân...

Trần Nhuận Minh

Dân ca

"Ai yêu Bác Hồ Chí Minh
hơn chúng em nhi đồng..."
tôi nghe ríu rít trong phòng
các em hát
mắt rưng rưng nhìn lên ảnh Bác.

Bác đã khuất rồi
nhưng từ lâu và ở khắp nơi
Bác thành tiếng hát.
Tôi ngồi bên bếp lửa sàn khuya
nghe cụ già kể những ngày cực khổ
Bác cứu nước, cứu dân như ông tiên trong chuyện cổ
như anh hùng trong các bản trường ca.

Bác đã đi xa
nhưng vẫn sống hơn với những người đang sống.
Tôi vào lò thượng
với anh thợ lò miền Nam
anh nói tôi nghe bát ngát Cửu Long Giang
nắng rực Tháp Mười, hoa sen nở
tên Bác thành sức mạnh, niềm tin và lòng thương nhớ
của mỗi người dân, hai mươi mấy năm rồi
Bác là tình yêu và lý tưởng triệu người!

Tôi đi dọc những ngày ra trận
người và súng, súng và người, vô tận
tình Bác mênh mông trong những câu hò
chí Bác lung linh - kêu gọi trên cờ
đường Bác ta đi - đến thắng lợi cuối cùng
cuộc đấu tranh giai cấp
Bác là Tự do và Độc lập.

Khắp nơi
Khắp nơi trên đất nước tôi đi
ở đâu, tên Bác Hồ cũng thành khúc hát
như sóng Bạch Đằng suốt tháng năm dào dạt
như cây đàn bầu mãi mãi vẫn ngân nga...
Khi tên lãnh tụ thành dân ca
thì chế độ đời đời bất diệt!

10/1969

Trần Nhật Lam

Bài thơ nhớ Bác

Dẫu đêm nay ngủ rừng
Xin hãy nhớ xưa Bác Hồ ta đó
Khúc gỗ cứng kê đầu
Dăm cành cây và lót dăm mớ lá
Che bão mưa xơ xác mấy cành lau
Đấy giường nằm cho giấc mơ chiến sĩ
Cái thời nước mất, trở mình đau.

Dẫu năm canh là lâu
Mong chóng sáng mặt trời hồng đỉnh núi
Xin hãy nhớ, đấy tháng năm Người đợi
Âm thầm mặt suối rọi nhành mai
Tay Người tạc niềm tin lên thạch nhũ
Gậy mòn dốc núi, áo chàm phai.

Dẫu nặng trĩu trên vai
Cả đất nước như trong tay người lính
Xin hãy nhớ ngày Bác Hồ ra trận
Đơn sơ quần xắn, áo phong phanh
Chắc lạnh sương mù chiều biên giới
Người nhường áo ấm cháu thương binh
Người dạy ta qua cơn lũ suối
Mặt võ, mình gầy, đôi mắt sáng
Người chỉ bao la thế chiến trường...

Dẫu phải nghìn đêm hành quân
Dẫu phải nghìn đêm ngủ rừng, ngủ lán
Dẫu phải nghìn đêm dầm trong lửa đạn
Dẫu phải nghìn đêm vẹt gót, mòn vai
Chúng con đây - người lính
Dễ gì đâu thấm hết trái tim Người.

1979

Trần Ninh Hồ

"Bác đến"

Trong sổ vàng Trung đoàn chúng con
Năm một chín năm mươi ghi một lần "Bác đến".
Sao chỉ ghi ngày giờ, không ghi gì nữa cả?
Con bồn chồn hỏi chính ủy của con.
Chính ủy mỉm cười: Thật, có thế thôi
Bác đến giữa đêm, chiến sĩ mình đang ngủ
Bác bảo: "Đừng làm ồn!", Bác lặng nhìn suốt lượt
Và ngay đêm, Bác lại lên đường.
Từ buổi Bác lên đường bao nhiêu nhớ thương
Bao người đã như con lặng nhìn trong sổ?
Bao năm tháng giữa bồi hồi thức, ngủ
Đến suốt đời con thấy Bác nhìn con!

1970

Trần Vương Luyện

Quê hương Bác đã về thăm

Sân vận động còn đây
Nơi lễ đài Bác đứng
Vẫn chỗ ấy hôm nay lại dựng
Lễ đài mừng chiến thắng Việt Nam
Năm chín tháng Năm
Bác đến đây thăm
Khu Tự trị Thái - Mèo nhớ mãi
Vinh dự lớn lao phút giây trọng đại
Thấm thoắt thời gian mười sáu năm tròn

Chỗ Bác đứng hiện còn
Lời Bác khuyên vẫn nhớ
Bác đến thăm Khu Tự trị Thái - Mèo khi đó
Miền Nam còn trong lửa đấu tranh
Miền Bắc vết thương hàn gắn mới lành
Vào kế hoạch năm năm lần thứ nhất

Thêm mười sáu mùa xuân thật đẹp
Đến hôm nay Nam - Bắc một nhà
Đất nước vang lời ca
Mừng Tổ quốc Việt Nam đại thắng
Quê hương mang tình sâu nghĩa nặng
Nhờ ơn Người có được hôm nay
Trên lễ đài Bác vẫn đứng vẫy tay
Nghìn cặp mắt hướng về nơi Bác
Hình ảnh, niềm tin nên thơ, nên nhạc
"Hồ Chí Minh đẹp nhất tên Người"
Việt Nam - Việt Nam của thế kỷ hai mươi!

Thuận Châu, 15/5/1975

Văn Lê

Vòng hoa viếng Bác

Không thể tìm ra hoa nơi điểm chốt khô này
Để kết lại một vòng viếng Bác
Đại đội con nhận danh hiệu Anh hùng
Bộ đội đứng thành vòng tròn mấy lớp
Đội hình hóa một vòng hoa.

05/9/1969
Châu Thành, Tây Ninh

Văn Thảo Nguyên

Đêm tháng Năm

Cơm gạo mốc, mà tưởng cơm nếp mới
Rau "tàu bay" không muối cũng thành canh
Trà không có, vội đun nồi nước suối
Lá "cơm xôi" ta thay lá chè xanh.

Vui mở tiệc giữa đồi cao núi đỏ
Mừng Bác Hồ tuổi thọ sáu mươi
Đêm tháng Năm, trời rung rinh ngọn gió
Như lòng con rung tiếng hát yêu đời.

Con cứ ngỡ như được ngồi bên Bác
Giữa thủ đô yêu quý của nước non
Con cứ ngỡ như đang cầm tay Bác
Nhảy kết đoàn trong buổi tối liên hoan.

Giờ xuất kích giữa tiếng gà rừng gáy
Lưỡi lê soi lấp lánh vạn vì sao
Quà dâng Bác là đồn Tây bốc cháy
Đêm tháng Năm, ôi! Vĩ đại biết bao!

Đêm 19/5/950

Vân Long

Về thăm nhà Bác

Chưa bao giờ tôi được gần Bác thế
Lá xạc xào tưởng Bác dạo đâu đây!
Cây xoài cao cao, đường xoài lổ đổ
Hương hoàng lan đẫm nắng dâng đầy.

Này chiếc bình tưới rau! Kìa đôi guốc mộc!
Cây trong vườn xanh suốt tháng năm
Mang ơn Người từ một cây bụt mọc[1]
Nhân ái thấm sâu, con cá cũng thân gần.

Con chiêm ngưỡng ngôi nhà sàn của Bác
Mở bốn bề nhận gió cả trăm phương
Gió kể Bác nghe gió lùa trang báo
Bao đất nước đổi đời, bao xứ sở đau thương.

---

[1] Cây bụt mọc trong vườn Bác bị mối ăn ruỗng một phần thân. Có người đề nghị chặt, Bác không cho và bảo dùng xi măng trộn rơm trát cho cây khỏi ruỗng thân. Vì thế cây sống thêm được khá lâu nữa.

Căn nhà Bác những gì đơn giản nhất
Chiếc giường đơn cho suốt cuộc đời
Chiếc ghế đủ ngồi, chiếc bàn đủ viết
Hương phong lan thơm thoảng quanh Người.

Nhà Bác chỉ giàu ánh sáng với màu xanh
Nghe được tiếng ong vườn trưa động cánh
Thật kỳ lạ nơi tột vời yên tĩnh
Là nơi Người chèo chống mọi phong ba...

Con thơ thẩn đi tìm cây vú sữa
Có hay đâu cây rợp bóng trên đầu
Cây ngày nào Bác sớm chiều chăm tưới
Ngọn đã từng kia, rễ biết mấy sâu!

Viễn Phương

Viếng lăng Bác

Con ở miền Nam ra thăm lăng Bác
Đã thấy trong sương hàng tre bát ngát
Ôi! Hàng tre xanh xanh Việt Nam
Bão táp mưa sa đứng thẳng hàng.

Ngày ngày mặt trời đi qua trên lăng
Thấy một mặt trời trong lăng rất đỏ
Ngày ngày dòng người đi trong thương nhớ
Kết tràng hoa dâng bảy mươi chín mùa xuân...

Bác nằm trong giấc ngủ bình yên
Giữa một vầng trăng sáng dịu hiền
Vẫn biết trời xanh là mãi mãi
Mà sao nghe nhói ở trong tim!

Mai về miền Nam, thương trào nước mắt
Muốn làm con chim hót quanh lăng Bác
Muốn làm đóa hoa tỏa hương đâu đây
Muốn làm cây tre trung hiếu chốn này.

4/1976

Việt Phương

Người như sự sống mãi sinh sôi

Ta lắng nghe trái tim mình đang đập
Khi bồi hồi, dồn dập, lúc bâng khuâng
Khi an ủi, lúc âm thầm trách móc
Trái tim quen trong ngực tự bao giờ.

Tim vẫn đập cả khi ta quên mất
Buổi ta làm và trong giấc ta mơ
Trái tim ấy ta đúc bằng chân thật
Lắng tai nghe. Tim luôn đập: Bác Hồ.

Ta đắm mình trong mùa thu Hà Nội
Phố rất đông người, nắng chói Hàng Khay
Người đi, người đi, người đi như hội
Gió reo cười trên những mái tóc bay.

Em bé hát theo nhịp giầy bộ đội
Hàng bán hoa người đứng nối quanh quầy
Cô gái nói, hàng mi dày cũng nói
Buổi sáng hồng sao rất mới rất say.

Có cái gì nơi tim ta bỗng nhói
Nắng hôm nay vắng Bác đã trăm ngày...
Bác chiếu soi từ mỗi dòng nắng bạc
Bác nhìn ta từ tia mắt mỗi người
Ta sống đây, ta làm sao quên được
Bác của con. Con gọi: Bác Hồ ơi.

Tim vẫn đập. Ta nghe rồi tiếng Bác
Tiếng lương tâm, ta khao khát yêu người
Dạ hương thầm theo suốt thời đánh giặc
Bác vào ta thành tiếng hát ngày mai
Sự ra đi như một mùa gieo hạt
Hồ Chí Minh đang bát ngát sinh sôi
Dòng sông người ngập bờ Pô-tô-mắc
Bài thơ tù Hy-lạp hát niềm tin
Cơn bão lốc căm hờn chìm sa mạc
Một chùm hoa Ai-cập rất dịu hiền
Châu Phi rung tiếng trống rừng bất khuất
Ôi tưng bừng thay vũ khúc da đen

Cả trời sao Tây bán cầu thao thức
Phập phồng nghe giờ tỉnh giấc Bra-din
Hoàng hôn xuống bên dòng Xen dịu mát
Trở lại hồng lên ngọn lửa sinh viên
Nắng êm đềm trắng đêm Lê-nin-grát
Mây thu trên Hoàng Hạc vẫn về in...

Ngày sẽ tới hành tinh ta chín rực
Mùa thơm khi tất cả khác đi rồi
Quê hương ta một dải liền Nam Bắc
Sắc Ba Đình trong nắng khắp nơi nơi
Những tiếng cười và những dòng nước mắt
Hơn hôm nay đã lọc đến trong ngời
Mỗi chồi non tạc theo hình của Bác
Tinh cầu ta thành trái đất niềm vui.

Ta sẽ nói một lời tha thiết nhất
Về Người đi soi sáng chất con người
Về vết mòn hằn trên đôi dép lốp
Chiếc áo bông quen mặc vá ngang vai
Những nan quạt gẫy rời dùng dây buộc
Hòn đá thon tay bóp nhẵn như mài
Mấy thước vườn thanh tao mùi hoa mộc
Ngọn đèn đêm đêm thắp những ngày mai
Ngôi nhà sàn rung rinh trong bom giặc
Mà bông hoa râm bụt vẫn như cười.

Nơi sự thật chỉ cần là sự thật
Nơi lương tâm đến gặp tấm gương soi
Lời hàn huyên có màu trời hương đất
Bỗng sáng bừng chân lý hiện tinh khôi...

Ta sẽ nói một lời tha thiết nhất
Lời còn ghi khi tất cả quên rồi
Lời sâu kín tự bao đời ủ ấp
Về Người như sự sống mãi sinh sôi...

Tháng 10, 11/1969

Muôn vàn tình thân yêu trùm lên khắp quê hương

I

Trời đổ mưa, đi viếng Bác, đồng bào chờ, bị ướt
Bác thương đồng bào, con biết Bác không vui
Ngừng đập trái tim tột bậc con người
Cây cỏ đất trời không thật nữa
Mắt ta nhìn sắc màu cũng giả
Ôi ước gì không thật cả nỗi đau mồ côi.

Con đóng cửa buồng, ở mình con với Bác
Chưa muốn cùng ai chia bớt nỗi đau này
Quanh người con và trong con tất cả đều bỗng khác
Bác qua đời rồi sao con vẫn ngồi đây
Con không thể nghĩ rằng Bác Hồ đã mất
Mà nắng vẫn chuyền như sóc giữa lùm cây.

Con chim đuôi dài được Bác chở che vẫn bay về trước cổng
Cây vú sữa đầu nhà đang xòe rộng tán sum suê
Bầy cá rô phi nhớ giờ Bác cho ăn lại ngoi lên đớp sóng
Con ra đường quen đứng ngóng Bác quay về.

Hôm nay trên vườn ta trời uy nghi lồng lộng
Hàng bụt mọc trầm tư vút thẳng bên bờ ao
Gió heo may trong cành đa lao xao tìm gọi nắng
Lê-nin trên bàn đang chờ đón Bác đi vào.

Bác ơi lúa mùa này đồng thấp đồng cao lên đẹp lắm
Cơn bão vào đất liền đi chậm lại rồi tan
Mua bia đã bớt xếp hàng và anh em còn cố gắng
Đêm qua 140 bốt đồn thù bị ta đánh trong Nam

Con trữ các loại tin đứng chờ đây
mong từ Bác một lời ánh sáng
Như từ lâu nay con thường vẫn hay làm
Bác lại về đi Bác ơi sau mấy ngày đi vắng
Khỏe mạnh hồng hào trong nắng óng vườn cam.

II

Đêm nay nghìn vạn chúng con xếp thành hàng đi viếng Bác
Ôi làm sao nguôi được nhớ thương này
Chúng con đi cho cả người vắng mặt
Người chưa sinh, người đã khuất cũng về đây
Việt Nam đau cả lòng người dạ đất
Sao mùa thu như nước mắt trời mây
Chúng con đi theo tiếng người phía trước
Đường Hùng Vương dân tộc đi từ dựng nước đến ngày nay.

Hãy về đây lũ làng Tây Nguyên đánh tiếng cồng thương xót
Những con nước Cửu Long bát ngát đợt Cha về
Đội áo tím sông Hương diệt Mỹ xong bỗng bồi hồi kinh ngạc
Khi biết tiếng súng mình tai Bác vẫn hằng nghe
Về đây những tấm lòng trung kiên trong chuồng cọp
Vết tím bầm thân ghi tạc những câu thề
Về đây bà mẹ nghèo ở miền cao Hát Lót
Đã nhiều đêm gặp Bác giữa cơn mê.

Hãy về đây những thợ xúc và lái xe khu mỏ
Vùng than ơi Người nhắc nhở bao lần
Những o gái Vĩnh Linh đầu tuyến lửa
Mơ Bác Hồ thương gian khổ, vào thăm
Ông ké già nhà bên chân Pác Bó
Còn bàng hoàng hôm gặp gỡ đầu xuân
Những chiến sĩ trẻ măng trên Cồn Cỏ
Đài Bác cho đưa đất mẹ thêm gần
Muôn dòng sông chảy về lòng biển cả
Bác nằm đây nhớ rõ mỗi người thân.

III

Bác thường để lại đĩa thịt gà mà ăn trọn mấy quả cà xứ Nghệ
Tránh nói chữ to và đi nhẹ cả trong vườn
Tim đau hết nỗi đau người ở chân trời góc bể
Đến bên Người ta thở dễ dàng hơn
Khi đã quyết rất kiên cường mạnh mẽ
Đốt cháy Trường Sơn đánh Mỹ cũng không sờn
Lòng trời biển dịu hiền khi gặp trẻ
Sấm sét im cho nắng ấm chồi non

Bác không bằng lòng gọi trận đánh chết nhiều người là
"đánh đẹp"
Con xóa chữ "đẹp" đi như xóa sự cạn hẹp trong lòng con
Thêm hiểu lòng Người đối với quân thù như sắt thép
Mà tình thương mênh mông ôm hết mọi linh hồn.

Ngoài bảy nhăm, Bác vẫn thường ném bóng
Cái gạt tàn thuốc lá đã hàng năm thôi không nóng trên bàn
Mỗi ban mai Bác luyện chân như ngày xưa
tập trèo sườn núi vắng
Con biết lòng Người quyết sống cho miền Nam
Con biết lòng Người quyết sống cho Việt Nam và thế giới
Đầu bạc phơ trăm mối nước non nhà
Căn nhà nhỏ những canh khuya vời vợi
Vẫn lo toan tháo cởi những bất hòa
Trái tim lớn đêm ngày quên mệt mỏi
Dệt dải hồng chắp nối bạn gần xa.

IV

Ôi lòng Bác bao la trong di chúc
Vẫn hạt lúa, củ khoai chân chất bình thường
Cả dân tộc khóc Người thương mình nhất
Người được thương trên tất cả người thương
Người suốt đời quên mình cho Tổ quốc
Khi ra đi chỉ dép lốp chiến trường
Nguồn ánh sáng đến muôn đời chẳng tắt
Vượt cao hơn sự chết, vẫn soi đường
Ba Đình nức nở và ròng ròng nước mắt
Muôn vàn tình thân yêu trùm lên khắp quê hương.

Ôi ta khóc tìm giọt lệ hóa câu nguyền
Ta chẳng giấu trước bạn bè quốc tế
Nỗi đau này cao cả thiêng liêng
Ta khóc cho mọi nơi còn xích xiềng áp bức
Cho đời ta và lớp lớp đời sau
Cho Trường Sơn, cho Tháp Mười,
cho miền Nam ân hận chưa được chào đón Bác

Ta khóc những lỗi lầm làm tim Bác thêm đau
Ta tự biết sức ta trong những dòng nước mắt
Cho ta khóc hôm nay để từ mai
ta lao lên đánh giặc ở tuyến đầu.
Sao bao năm đồng chí với Người, con gọi Người Đồng chí
Là khi con vĩnh biệt Người, Đồng chí, Bác Hồ ơi
Con nguyện làm một mảnh của Người, đến trọn đời tận tụy
Hồ Chí Minh, người cộng sản rất mực Việt Nam
và vô cùng chung thủy con người.

Ta gạt nước mắt ngẩng đầu lên, vẫn nắng Ba Đình trong veo
Người đem về năm trước
Ta thề mang ánh nắng này đến nhà mẹ già ở tận chót Cà Mau
Những biên đội không quân như hình ảnh dân tộc ta
lượn quanh Người, lớn vượt
Cất cánh bay cao theo tay Bác vẫy trên đầu.

4-10/9/1969

Võ Văn Trực

Đàn ong trong vườn Bác

Tinh mơ, ong đã ra đàn
Lao xao vườn Bác động ngàn cánh hoa.
Cỏ cây lặng lẽ sương nhòa
Tưng bừng nắng xuống bỗng òa sắc hương.

Ong bay đất dậy bồn chồn
Dấu chân Bác bước trong vườn năm xưa,
Lối mòn nắng rụng lưa thưa
Bâng khuâng như Bác mới vừa qua đây.

Đất ươm còn ấm gốc cây
Nhành tơ còn ấm bàn tay của Người,
Từng ngày lá nở non tươi
Ríu ran bốn phía cuộc đời vây quanh.

Sáng nay biết mấy trong lành
Tình yêu của Bác đã thành mùa hương
Gọi ong về tới cây vườn
Luyện nghìn giọt mật vàng thơm cho đời.

Tôi đi từng bước bồi hồi
Thanh thản quá giữa tình Người bao la,
Từ trong thầm lặng sâu xa
Một dòng mật ngọt chảy qua tâm hồn.

Vũ Cao

Thơ của Bác

Con tàu lượn quanh, nhấp nhô núi bãi
Xao xác hàng dương chiều mưa đổ mau
Anh bạn Trung Hoa bên tôi bỗng nói:
- Ta đã đi vào giữa đất Liễu Châu!
Tôi vẫn ngồi im nhìn qua khung cửa
Anh bạn xích gần ghé sát vai tôi:
- Có phải trời mưa làm anh tưởng nhớ
Sông nước quê anh ở mãi chân trời?
- Không, tôi không nghĩ gì vì chuyện trời mưa
Tôi đang nhẩm mấy dòng thơ chữ Hán
Mấy dòng thơ thôi mà sao gợi cảm
Đang đọng lòng tôi hai tiếng Liễu Châu:
... Hồi cố bách dư thiên ác mộng
Tỉnh lai diên thượng đới dư sầu...[1]

---

[1] Hai câu cuối bài thơ "Đáo Liễu Châu" trong *Ngục trung nhật ký* của Hồ Chủ tịch.

Xong tôi kể: mười bảy năm trước đây
Bác Hồ chúng tôi trong cảnh tù đày
Bị giải qua lao này lao khác
Mười mấy huyện ròng khắp đất Quảng Tây.
Một buổi Liễu Châu dừng chân tạm nghỉ
Người ghi nhật ký mấy câu thơ này.
Tôi đọc lại cả bài thơ tứ tuyệt
Càng đọc càng nghe ý Người thắm thiết.
Tôi tưởng thấy Người đi giữa trời mưa
Trên dải đất này những tháng năm xưa
Tôi tưởng thấy Người tay gông, tay xích
Lặng lẽ bước trong hàng dương tịch mịch
Mà trán Người vẫn hướng về Nam
Nhớ những sông Hồng, sông Mã, sông Lam
Nhớ những người con nghìn năm đói rét
Những đồng chí không sợ tù sợ chết
Đang đợi Người,
và niềm thương da diết
Đã nức lòng Người thành những câu thơ
Trang sử anh hùng, nét bút đơn sơ.

Ôi mười bảy năm, câu thơ của Bác
Viết ở Liễu Châu, giờ tôi được đọc
Trên chuyến tàu qua giữa đất Liễu Châu!
Như có chuyện hẹn hò từ núi thẳm sông sâu:
Thơ Cha đó, dành cho con mai mốt...
Người là quê hương,
là tình yêu đất nước
Người lại là thơ
mang biết mấy tâm hồn!
Anh bạn Trung Hoa nhìn dãy núi chon von:
- Tôi vốn ở Quế Lâm từ thuở bé
Nhắc đến Bác Hồ, mẹ tôi vẫn kể
Người đã từng qua từng ở Quế Lâm.
Mẹ đã được thấy Người trong lúc gian truân
Một bọn Hán gian giải Người qua bãi
Mẹ cứ nói một câu mà tôi nhớ mãi:
- Hồi ấy có một người dong dỏng cao cao
Đi từ đâu không biết tới phương nào...
Bác Hồ ở quê anh nhưng quê tôi chẳng lạ
Như chẳng lạ dòng sông với trường thành vách đá
Bước chân Người còn in dấu quê tôi
Và chuyện dân gian còn nhắc mãi về Người.

Anh bạn Trung Hoa lại ngồi im. Hai đứa
Bỗng thấy mình như đôi bạn đồng hương.
Con tàu đi vào giữa những hàng dương
Tôi đọc tiếp mấy bài thơ Người ấm áp
Cả lòng tôi, lòng bạn biết bao nhiêu!
Nghe bánh xe lăn từng nhịp lăn đều
Như đất nước đang rì rầm cảm xúc.
Nửa đêm đó, bỗng dưng thức giấc,
Tôi lại khẽ ngâm thơ theo nhịp con tàu
Thơ của Người
và cũng của mai sau.

Vũ Đình Minh

Bác về Đền Hùng

Kháng chiến chín năm, giặc Pháp chạy rồi
Đường về Thủ đô, Bác vào thăm Đền Tổ
Bồi hồi bước lên từng bậc đá
Hoa đại trải vàng sân nắng thu.

Nắng vẫn nắng nghìn xưa
Rừng cây vẫn rừng cây cổ thụ
Sông Hồng ngoài xa vẫn buông mềm dải lụa
Trên ngọn cờ bay, gió thổi khác xưa nhiều.

Dưới mái đền lấm tấm xanh rêu
Bộ đội ngồi quây quần quanh Bác
Bao gạo chéo trên lưng áo bạc
Súng tựa vai, mũ lưới nhấp nhô.

Chuyện hôm nay lẫn với chuyện ngày xưa
Dẹp giặc vừa yên, Bác Hồ lại nhắc:
"*... Bác cháu ta phải cùng nhau giữ lấy nước*"
Bộ đội ngồi nghe, thương tóc Bác bạc rồi.

Xin nguyện nhớ lời Người
Nhớ buổi trưa Đền Hùng - Đất Tổ
Và trên lá cờ màu đỏ
Chúng con ghi thêm chiến công
những trận đánh mấy năm qua.

Hai mươi bốn năm. Anh bộ đội ấy bây giờ
Mái đầu đã nửa xanh nửa bạc
Buổi tiễn con lên đường đánh giặc
Lại nhớ trưa Đền Hùng, lời Bác dạy năm xưa...

Đền Hùng, 1978

Vũ Quần Phương

Thấm trong di chúc

Suốt một đời Bác đã nghĩ về ta
Đến phút cuối tim Bác trào lên bút
Chữ xô dòng, lòng Bác buốt thương dân.

Ôi miền Nam không kịp nữa về thăm
Nỗi nhớ tỏa trên mọi nhà mọi ngõ,
Phút chia biệt Bác nói lời đoàn tụ
Câu dặn dò nghe ấm vị hàn huyên.
Bác đi rồi còn trao lại niềm tin
Con không khóc, nhưng cứ trào nước mắt
"... đến ngày đó, tôi sẽ đi khắp hai miền Nam Bắc"

Bác Hồ ơi! Ngày đó chẳng còn xa
Ai ngờ đâu, tháng 9 mồng 3...
Quá thương đời và lo nỗi dân đau,
Bác cố tránh nói những lời ly biệt
Mượn câu thơ để khuây lòng thương tiếc.

Ôi lòng Người đo sao hết mông mênh
Nghĩ việc gì Bác cũng nghĩ từ dân
Nói về Đảng cũng vì dân mà nói,
Nước còn giặc, dân còn khi lạnh đói
Bác đắng lòng trong mỗi miếng cơm ăn,
Thắng quân thù dẫu phải mấy mươi năm
Nhưng hạt thóc rụng giữa đồng Bác tiếc.
Nguồn biển lớn uống muôn đời không hết
Vẫn kính nhường từng hạt nước trong sông.
Bác Hồ ơi! Vị muối mặn con ăn
Đã kết đậm bao tình thương của Bác,
Manh áo ấm con mặc khi trở rét
Đã dệt vào trăm mối Bác lo toan.
Phút giã từ trong ánh mắt đăm đăm
Nỗi ưu ái lại trào lên lần chót:
Hãy giữ đức cho trong, giữ lòng cho khiết
Sống kiệm cần, tương kết tương thân...
Ôi giọng Người hiền như giọng cha ông
Cứ mộc mạc mà thấm vào mãi mãi,
Con nghe Bác hiểu thêm tầm thời đại
Sáng thêm lòng nhân ái Việt Nam ta.

Trọn một đời Bác chung thủy gần xa
Trăm ơn nghĩa luôn nặng đằm bên dạ.
Lời vĩnh biệt đã thành lời cảm tạ
Giọng khiêm nhường ôm bốn bể anh em.
Thế kỷ này đâu phải đã bình yên
Trái tim lớn nặng niềm đau mặt đất.
Tình bè bạn, phút ra đi, còn nhắc
Dao cắt lòng nhưng vẫn ngập yêu tin.

Lần đầu tiên Bác nói đến niềm riêng,
Cả nước khóc nghe những lời dặn cuối.
Ôi trời rộng và núi cao vời vợi
Sông biển nào sánh được Bác thương ta!
Bữa cơm ăn vẫn quen nhút, quen cà,
Lúc nhắm mắt xin dâng đừng tang chế.
Ôi tim Bác sao mà mênh mông thế!
Gương trong ngần cho muôn thuở cùng soi.

Triệu lòng người cùng cất gọi: Bác ơi!
"Muôn vàn tình thương yêu" Bác gửi lại trong lời

Chúng con đọc nghẹn ngào thấm thía
Tay Bác yếu không còn đều nét chữ
Tim Bác đập vẫn đồng bào đồng chí
Giây cuối cùng Bác vẫn gánh lo toan.
Bác Hồ ơi xin Bác cứ yên tâm!
Lời Bác dặn chúng con xin nguyện ước.
Mỗi giọt lệ thấm xuống dòng Di chúc.
Một lời nguyền vang đến suốt mai sau.

12/1969

Vũ Xuân Hoát

Bác choàng áo ấm cho con

Bấy giờ đã quá nửa đêm
Trên gian nhà Bác ánh đèn vẫn chong
Bác từng thức trọn đêm đông
Chòm râu, mái tóc trắng bông ánh đèn.

Đêm đêm con đứng nhìn lên
Một làn khói thuốc quyện bên Bác ngồi
Mái thềm giọt giọt sương rơi
Gian nhà Bác hóa mảnh trời sáng sao.

Hương vườn cây thoảng bay vào
Ngôi sao nào đậu mặt ao bồi hồi
Cá đằm nhớ Bác rắc mồi
Chim khuya xao động nước trời sánh nhau.

Nghe tờ lịch mở đêm sâu
Cây ơi, vàng chín hương ngâu theo Người
Bác Hồ thương lắm những nơi
Hoa vừa chớm, đạn bom vùi dọc ngang.

Đêm đêm Bác vẫn chong đèn
Nếp nhăn vầng trán thêm hằn ý thơ
Con nhìn lên Bác bấy giờ
Mỗi giây phút, mỗi thực mơ của đời.

Con thầm gọi Bác, Bác ơi
Trái tim sao nói hết lời Bác thương
Gió đông đọng giọt sương vườn
Bác choàng áo ấm cho con mấy lần.

Khuya rồi, chú lạnh lắm không?
Rưng rưng mạch đất chuyển dòng nhựa xuân
Bác đi, tình Bác về gần
Mười năm hơi ấm để phần riêng con.

Hà Nội, 10/01/1979

Vương Trọng

Bác về thăm quê

Khi dép lốp bén đường sỏi đỏ
Người quên đi mái tóc trắng trên đầu
Quên đoàn xe nép nằm trong bóng lá
Và chân mình bao bước nối theo nhau.

Quên cả nỗi cách xa dằng dặc
Người trở về với tuổi ấu thơ
Tuổi ấu thơ đường làng quen chạy nhảy
Ríu bàn chân khi bạn gọi bất ngờ.

Người bước vội Người không vào nhà khách
"Nhà khách nhường khách, tôi về nhà tôi"
Giọng Nghệ đã trăm phần, Người nói
Dân làng nghe được, nước mắt rơi.

Lời Người nói cỏ cây vừa nghe được
Cổng vòm hoa bông bụt nở sẵn mời
Bờ ô rô xanh xếp hàng thẳng tắp
Cửa chống rèm đổ nắng xuống sân phơi.

Nhưng Người bước vào theo lối tắt
Lối năm mươi năm trước từng quen
Với cần câu chạy ra giếng Cốc
Với mùa rơm xin lửa láng giềng.

Người đứng sững vườn nhà bất chợt
Cây ổi cong, trơn bóng bậc lên
Đàn tróp tróp nép thân cau nín thở
Ve quanh vùng thức dậy tuổi thiếu niên.

Cành bưởi xanh quả tròn thuở đó
Bao đêm trăng biệt xứ nhớ về
Quả bưởi lăn một thời thơ nhỏ
Phút giây này âm hưởng còn nghe.
Mái tranh nghèo mưa nắng mấy mùa che
Dải thềm hẹp, đất chung màu ngưỡng cửa
Dấu dép Người in trên nền cũ
Có dấu nào trùng với dấu năm xưa?

Khoảng giường con từ ấy đợi chờ
Vẫn nguyên vẹn manh chiếu nằm, chiếu đắp
Người đứng lại lần tìm trong ký ức
Và thời gian cùng trở lại với Người.

Năm mươi năm xa cách mấy phương trời
Đất nước, quê hương chập chờn giấc ngủ
Mảnh giường tàu cồn theo sóng đổ
Góc trời Tây băng giá mấy mùa đông.

Đi trăm miền để về lại non sông
Đêm hơi đá lạnh lùng hang Pác Bó
Lán Nà Lừa gập ghềnh liếp nứa
Đến bây giờ gặp lại mảnh giường xưa.

Nơi cụ Phan ngồi gõ chiếu đọc thơ
Dòng máu Việt sôi trong dòng thế sự
Nơi cụ Quý lặng yên cùng thân phụ
Phút gửi hồn theo giấc mộng Đông Du.

Người đã về, chẳng kịp ngả lưng đâu
Nghe tiếng dép biết Người đang vội
Mặt án thư bàn tay Người chạm tới
Ngỡ nét son tập viết đã hồng lên.

Chiếc mâm tròn lốm đốm tróc sơn
Vẫn như vậy tựa nghiêng vào vách nứa
Võng lác mắc chùng hai cột gỗ
Mỗi hè sang kẽo kẹt vẫn theo Người.

Gió sông Lam chung thủy đất trời
Chung thủy với nỗi lòng thương nhớ
Vẫn đều đặn thổi về căn nhà nhỏ
Võng không người vẫn có lúc đung đưa...

Người ra sân, nắng rực rỡ bất ngờ
Chim nối cánh bay về bến bãi
Cả làng Sen vây quanh Người thân ái
Như cánh sen ôm ấp nhị sen vàng.

Dáng Người hòa vào trăm dáng yêu thương
Đón cháu nhỏ, trên tay bà lão
Nhắc tên tuổi bạn bè thời thơ ấu
Núi Chung chơi diều, giếng Cốc ngồi câu.

Có những điều làng xóm đã quên lâu
Câu Người hỏi hồi sinh bao trí nhớ
Đôi mộ cổ góc vườn vắng chủ
Bếp lò rèn heo hút túp lều che.

Dân thương Người biền biệt xa quê
Nỗi lo lớn bạc phơ mái tóc
Người thương dân chưa lành áo mặc
Bao bàn chân không dép đi trần.

Dân quanh Người. Người đứng giữa nhân dân
Nắng dừng lại vầng trán Người rực sáng
Gió mang xa những lời trò chuyện
Cả đất trời ấm áp hương sen...

Chuyện Bác về thăm quê - làng Sen
Lời dân kể thời gian không cũ được.

1980

Xuân Diệu

Ảnh cụ Hồ

Cụ Hồ, ấy là Việt Nam sinh đẻ,
Nên nghìn xưa còn lại vẻ nhà nho,
Trải thế gian qua biết mấy địa đồ,
Môi bất hủ vẫn nụ cười nước Việt;
Vẫn cái trán non cao, vẫn mắt ngời nước biếc,
Vẫn chòm râu hòa nhã của phương Đông.
Dân sinh ra, nên nói tựa dân đồng,
Lời chuyện vẫn lại nôm na tục ngữ.
Áo màu xám vẫn giữ tro vạn thuở
Của nương dâu, bãi đậu hoặc vườn ngô.
Sống rau dưa, giày mũ vải thô sơ,
Đời giản dị cũng đượm màu hiền triết.

Cụ Hồ đã hóa làm sông núi,
Mỗi nét lông mày mỗi nét non.
Dân chúng tưởng mong Hồ Chủ tịch
Nghe êm trong dạ, ấm trong hồn.

Cụ Hồ quen thuộc, thân yêu quá.
Dân chúng thiêng liêng vẽ tự lòng,
Vẽ ảnh cụ Hồ không giống Cụ,
Vì xem Chủ tịch tựa non sông.

Tha hồ thêm thắt theo yêu mến,
Miễn được dung nhan để ngắm gần,
Lòng tựa Nguyệt Nga trong chuyện cũ,
Lấy trong bức ảnh gửi niềm thân.

Trẻ con sớm dậy thoảng tơ vương,
Bác ở trong lòng, biết mấy thương!
Bô lão đêm nằm mơ lứa tuổi,
Thấy vui như nhớ một vừng dương.

Gánh rau, gánh củi, gánh hoa hương
Vắt giọt mồ hôi, đặt xuống đường,
Phe phẩy nón cời, ngồi nhớ Cụ:
- Nghĩ nhiều, tóc có ngả màu sương?

Cái cưa, cái đục, cái cày sâu
Nhớ mắt tinh anh, nhẹ bớt sầu.
Chiếc bút, chiếc gươm như chiếc súng
Nghe câu khuyên bảo tựa vào nhau.

Mai mai hòa điệu những đêm đêm,
Như tiếng sông tuôn, tiếng gió thầm,
Lòng của dân gian yêu Chủ tịch
Hóa thành khúc nhạc tỏa muôn năm.

1945-1948

Thơ dâng Bác Hồ

Mỗi lần tranh đấu gay go,
Chúng con đã được Bác Hồ đến thăm.
Chúng con dưới vực sai lầm,
Đang vươn mình, được Bác cầm tay lên,
Lời Cha rất mực dịu hiền,
Như là thấm nhẹ, mà xuyên vào lòng,
Con ngồi trước Bác mênh mông,
Tội nhiều, chưa dám thẳng trông Cha già.
Bác cười, vẫn đỏ nước da,
Nhưng trên trán rộng tóc đà bạc hơn.
Bác lo nghìn việc giang sơn,
Lo từng tấm áo, bát cơm đồng bào;
Nghĩ từ khẩu súng, con dao,
Lại thêm Bác phải nghĩ vào chúng con.

Riêng con lầm lạc tâm hồn,
Người tuy trong Đảng, hồn còn ở xa.
Mỗi người, một lỗi xót xa,
Bốn trăm người, lỗi bao la nặng nề.
Trên đầu tóc Bác sương ghi,
Chắc đôi sợi đã bạc vì chúng con.
- Nghĩ thêm hối hận bồn chồn,
Nhưng lời Bác dạy sắt son vững bền:
"Thoát bùn, nở đóa hoa sen,
Bùn tanh mà vẫn lọc nên hương trời".
Mắt Cha nghìn thuở sáng tươi
Dìu cho con vượt qua đời tối tăm.
Hôm nay 19 tháng 5,
Lòng con vui sướng như trăm tiếng cười.
Lỗi lầm đã nói được vơi,
Hồn như nở lại dưới trời Chí Minh.
Ngày sinh nhật Bác quang vinh,
Là ngày sinh nhật hồn xanh muôn người.

19/5/1953

Xuân Hoài

Quê chung

Dỗng nghe tiếng nói trăm miền
Khi con bước đến làng Sen, làng Trùa
Lối vào nhà Bác đơn sơ
Bên hàng râm bụt, bên bờ phi lao
Bước chân bè bạn năm châu
Đứng gần nhau, xích gần nhau, lối này
Thời gian là chính hôm nay
Mà không gian cả chuỗi ngày sao nguôi
Ba gian nhà lá, nghèo thôi
Chiếc chõng tre, Bác ra đời ở đây
Bên khung cửi nhỏ ngày ngày
Gió còn đưa chiếc võng này Bác ơi!
Giọng ru xứ Nghệ "À ơi!..."
Nhìn câu hát cũ bồi hồi trong con

Biết lời nào của nước non
Đã cầm tay Bác thuở còn ấu thơ
Đồng xa lúa đã kín bờ
Con cò trắng muốt thẫn thờ bay bay
Tiếng ai ru cháu trưa này
Cây cam, cây mít đứng say quanh nhà
Nước non nghìn dặm đường xa
Chúng con về chật một nhà Bác ơi!
Một quê chung của muôn nơi
Khoảng trời của những khoảng trời khác nhau.

Xuân Hoàng

Chỗ Bác ngồi câu

Chỗ Bác ngồi câu, cây đứng im
Bóng tròn nghiêng xuống suối trang nghiêm
Tưởng như nước vẫn in hình Bác
Đang nghĩ vần thơ, đợi cá lên.

11/1974

Xuân Miễn

Gói đất miền Nam

Tiễn ra tận bến tàu
Đưa con gói đất nâu
Vịn vai mẹ dặn
"Con về Thủ đô
Đem dâng Bác Hồ
Chút đất miền Nam
Thưa dù núi cách, sông ngăn
Đồng bào Nam Bộ vẫn gần bên Cha".
Tình yêu đất nước đậm đà
Nam là của Bắc, Bắc là của Nam
Chín năm gian khổ
Giữ vững đất đai
Kính dâng lên Cụ đất này
Sậm dòng máu đỏ những ngày đau thương
Đất này mảnh đất quê hương
Cùng chung máu thịt giang sơn Lạc Hồng

Xin dâng Cụ cả tấm lòng
Cụ tin ở bức thành đồng miền Nam.
Giặc tham thì họa càng thâm
Bàn tay dính máu thì chân sa lầy
Miền Nam tay siết bàn tay
Người người đoàn kết như cây giữa rừng
Cây giữa rừng thì không sợ gió
Có Cụ Hồ giông tố ngại chi
Đường xa thẳng bước ta đi
Lên đường Thống Nhất sá gì gian truân
Đất này chứa vạn mầm xuân
Mẹ thương con giữ
Máu thắm đầu bờ
Con đi thưa với Cụ Hồ:
"Đất này chỉ một ngọn cờ vàng sao!"
... Êm êm tiếng mẹ thều thào...
Dạt dào sóng nước... dạt dào tình con.

Cao Lãnh, 10/1954

Xuân Quỳnh

Ở nơi đâu cũng thấy Bác mỉm cười

Bác ra đi cháu chưa làm thơ về Bác
Cháu sợ rằng cháu khóc Bác không vui
Qua giông bão suốt cuộc đời lưu lạc
Bác vẫn giữ nguyên trong sáng nụ cười.

Ở nơi đâu cũng thấy Bác mỉm cười
Giữa rét buốt những phương trời băng giá
Góc ngục tối một khoảng trời trong trí nhớ
Là điều tin dữ dội của niềm vui.

Nụ cười Người như ánh nắng mai
Giữa hang lạnh rừng sâu Pác Bó
Những đoàn quân về xuôi như thác lũ
Nụ cười Người sao sáng của niềm tin.

Ta vững lòng mỗi bước đi lên
Khi thấy Bác mỉm cười phía trước
Kìa mái tóc, chòm râu Người đã bạc
Bác mỉm cười trong đáy mắt trẻ thơ...

Ôi hôm nay nhìn Bác mỉm cười sao ta lại khóc
Nụ cười ấy qua bao nhiêu cực nhọc
Cả cuộc đời râu tóc trắng như sương
Bao nỗi đau nhân loại Bác đau riêng,
Niềm vui Bác chia đều trên trái đất
Niềm vui Bác từ gốc lòng chân thật
Từ yêu thương Người thấm mãi trong ta.

Ta càng yêu chồng, vợ, mẹ, cha
Yêu bè bạn - một tình yêu mãnh liệt
Yêu cả cuộc đời ta mà ta chưa hiểu hết
Bác đã giành cho tự thuở trong nôi
Yêu con sông Bác cho chảy mãi đến chân trời
Những ngọn núi Bác ra đi còn để lại
Vị mật ngọt trên cành trĩu trái
Ngợp màu xanh bờ bãi, xóm làng xa

Bác mỉm cười ngay giữa trái tim.

25/9/1969

Yến Lan

Nghĩ về Bác

Nghĩ về Bác, nghĩ biển trời
Muối hòa sự sống, nắng soi tâm hồn
Nghĩ về Bác, nghĩ sắt son
Luyện tăng chất cứng, mài tôn sắt hồng
Nghĩa về Bác, nghĩ hiếu trung
Nhân dân vẹn nghĩa, non sông trọn tình
Nghĩ về Bác, nghĩ hy sinh
Kiệm cần rất mực, chính liêm tuyệt vời
Nghĩ hoài về Bác, Bác ơi
Mỗi lần nghĩ, một chân trời mở ra.

5/1971

Phần 2
CÁC NHÀ THƠ NƯỚC NGOÀI VIẾT VỀ BÁC HỒ

Amrita Pritam (Ấn Độ)

Hồ Chí Minh

Đức vua ta nghe nói đó là ai?
Thánh nhân đó là ai?
Ai đã gỡ chiếc gai
dưới chân
Chân Người đẹp yên trong giấc mộng
tên là cuộc sống!
Ai đã giơ cánh tay cứu đỡ
những nạn nhân
Những nạn nhân của bánh xe đau khổ
nghiền nát tấm thân!
Một chiếc đèn đất nhỏ nhoi soi chân
Qua những con đường khó khăn đêm tối!
Cơn gió thoảng qua chừng như muốn hỏi
Muốn hỏi từ Việt Nam
dải đất nên thơ!

Đó là ai, Người đã lau khô
        những dòng nước mắt?
Dòng nước mắt ở trên nét mặt lịch sử Việt Nam!
Trái đất đã mơ
        giấc mơ đầy hứa hẹn
Một giấc mơ
        vào buổi đêm tàn!
Rằng có người đã gieo mầm mống
Mầm mặt trời lên trên cánh đồng bầu trời.
Hiển hiện đây rồi những bước hoa tươi
Những bước chân hoa, trên cành cây thu tàn, sáng
Người yêu thương nhân loại là ai đó?
Bậc hiền nhân đó là ai?

(Tố Hữu dịch*)*

Ba-tun-ga (Mông Cổ)

Chúc Bác Hồ sống mãi

Nghị lực soi ấm lòng thời đại
Người đã cùng với Đảng sinh đôi
Hồ Chí Minh tóc bạc sống đời đời
Niềm vinh quang của nước Việt Nam tráng lệ.

Sắc đẹp hoa sen cùng với nhân dân
Càng tươi thắm qua trăm ngàn thế hệ.

Ánh mặt trời chiếu trên sông hùng vĩ
Song song cùng với lá cờ của Đảng đỏ tươi
Chúc nhiều vinh quang trong kiến thiết ngày mai
Chúc tuổi thanh xuân thu thêm nhiều hoa trái.

Cháu, một nhà văn từ Mông cổ xa xôi
Chúc Bác Hồ kính yêu đời đời sống mãi.

(T.Đ. phỏng dịch)

Cơ-lốt Pa-ri (Pháp)

Muôn năm Việt Nam

Tặng Chủ tịch Hồ Chí Minh

Tin tưởng: sức diệu kỳ
còn mạnh hơn vũ khí.

Trái tim sẽ thắng
trái tim nào biết yêu
nhất định phải như thế.

Bệnh dịch sẽ hoành hành
trong ruột quân vô lại
đó là sức căm thù
của toàn dân tộc Việt.

Bọn quỷ
tay thuốc súng đen ngòm
cầm những đuốc tắt ngấm
mặt cháy thui, chạy trốn
trên những đế giày đinh.

Trên đồng ruộng mặt trời không lặn nữa
và những con bò sẽ ngạc nhiên
thấy yên lặng trở về rạng rỡ
trên Việt Nam tay nối liền.

7/1964
(*Xuân Diệu* dịch)

Félix Pita Rodríguez (Cuba)

Hồ Chí Minh
tên Người là cả một niềm thơ

Bởi vì Người, Hồ Chí Minh
Nhà thơ Hồ Chí Minh,
Người nông dân Việt Nam trong sáng: Hồ Chí Minh,
bảy mươi tám năm gần trọn cả đời mình tranh đấu,
Và Người đã hy sinh từ bỏ mọi tên,
để chỉ còn là một giọng nói, một hơi thở, một cái nhìn
để chỉ còn là... có gì đâu khác...
là đất nước, là máu xương Tổ quốc;

Bởi vì Người đau nỗi đau của những vết thương
trên mình mỗi em bé Việt Nam bị quỷ "Yanki" giết chết,
Khi giặc lái của Lầu Năm Góc phá đổ mỗi ngôi nhà,
Thì lòng Người bỗng nhiên như sụp mái.

Bởi vì trong mỗi xóm nhỏ tan hoang vì bom napan Mỹ,
Một mảnh tim Người tự cháy xót xa!
Hồ Chí Minh, tên Người là cả đói ngày xưa
Vì Người đã chết hai triệu lần năm đói bốn nhăm khủng khiếp

Bởi vì Người đã mặc lên mọi tấm áo xác xơ
đã đi chân đất với mỗi đôi chân trần của người dân đất nước,
Bởi vì Người đã chứa chất nỗi tủi nhục của mọi người cùng cực,
Bởi vì Người đã từng chịu đau nỗi roi vọt đánh vào dân tộc,

Thuở bọn thực dân Pháp
hòa trộn than Hồng Gai với máu người thợ mỏ,
cao su miền Nam với máu người phu đất đỏ,
lúa gạo đồng bằng với máu nông dân,
để biến thành vàng bạc gấp trăm;

Bởi vì lòng Người héo hon khi nắng hạn
Với ruộng đồng chết khát năm lại qua năm,
Và Người mang cấy lại trên lòng mình
mỗi cây lúa chết ngạt vì lụt nước trắng bờ!
Hồ Chí Minh, tên Người là cả một niềm thơ.

Bởi vì Người đã sống cùng phu Quảng Châu, Thượng Hải
và đo được mức tận cùng đói rách,
và ở Nam Phi, Người cũng đo được đói rách tận cùng
của những người Ấn Độ cùng đinh sang đó
tìm miếng cơm nuôi sống qua ngày
Bởi vì Người đã đến với dân lao động
tự đào huyệt chôn mình khi vét dòng kênh Panama.

Và như thế, Người đã nhận ra rằng:
Bất cứ ở đâu, con người cũng chỉ là một và đói khổ cũng
chỉ là một,
và Người cũng biết: ở đâu cũng một lòng căm uất,
và đường đi chỉ có một mà thôi.
Bởi tất cả những điều đó và nhiều điều khác nữa
mà lời nói khó lòng chứa đựng:
Bởi vì đối với Người thì phẩm giá con người
còn cao hơn miếng cơm, danh vọng
Cao hơn cả trường tồn cuộc sống,
Hồ Chí Minh, tên Người là cả một niềm thơ.

Có thể ca ngợi Người như ca ngợi biển cả, núi cao,
như ngợi ca sông Cửu Long, sóng Hồng Hà.
Nói tới Người là nói vịnh Hạ Long, Điện Biên Phủ,
Chùa Một Cột, là nói những ruộng đồng đỏ ánh phù sa.
Có thể nói tới Người bằng hết thảy những lời tương tự
khi nói tới cây nhãn và cây tre xứ sở.
Bởi vì ca ngợi Người, Chủ tịch Hồ Chí Minh,
Nhà thơ Hồ Chí Minh
Người nông dân Việt Nam trong sáng: Hồ Chí Minh,
là ca ngợi đất nước Việt Nam tươi đẹp và đau thương
Ca ngợi nước Việt Nam mà dáng dấp
không còn là một chiếc đòn tre gánh mỗi đầu mỗi thúng.
Mà là một hình dáng quang vinh của cửa ngõ có một không hai
để đi vào thế giới tương lai.

(Hoàng Hiệp dịch*)*

Hollo Andras (Hungary)

Hồ Chí Minh, nhà thơ

Thuở ấy trong giấc mơ của Người
Những con trâu chân dính đầy bùn
đầu đội vòng hoa
đi lang thang khắp ngả
Những chiếc thuyền chở đầy sách và hoa
lặng lẽ chìm xuống sông như hòn sỏi
Những con người mặc quần áo khói
Cố bò lên trong các hố sâu
Trên những ngôi sao
Đỉa bám vào vất vưởng
Và biển cong người như con chó
Cố chồm lên khỏi bờ
Những con chim trụi lông, trong mỏ
Ngậm dao xương đậu trên các ngôi chùa

Những bức thành xưa
Không chịu được sương rơi
Những tượng Phật mặt buồn rười rượi
mình quấn lấy lá cây
trong sương mù run rẩy
Những người dân chài
Biến thành con chuồn chuồn trên biển
Lượn quanh mấy chiếc thuyền không
Những con hoẵng mù, ướt lông
Đến nhà Người gõ cửa
Trong trường học dưới hầm sâu, bông lúa
Cháy bùng lên làm những bóng đèn
Hết thảy mọi cội nguồn Người đã đặt tên
Người lặng lẽ vuốt lên từng phiến đá
Rồi với chiếc gậy bao năm ròng vất vả
Người gõ lên mặt đất gọi lời thường
Hơi thở của Người không lấy ngang tầm mắt
Mà lấy từ ngọn cỏ, giọt sương.

(Trương Đăng Dung dịch*)*

Isamael Gomes Braga (Brasil)

Chúc tụng Bác Hồ

Vị thánh sống của nghìn thánh sống
Và ân nhân của cả muôn đời
Hồ Chí Minh! - Chưa dễ thấy Người
Chúng tôi đây bọn mù mắt sáng!
Dù giặc Mỹ trút bao bom đạn
Và dọa bom nguyên tử tối tân
Chúng tôi đây vẫn cứ vững lòng
Bởi có Người, Việt Nam chiến thắng.
Cuộc đời Người như bông huệ trắng
Như mặt gương càng ngắm càng trong
Quỷ Mỹ kia đỏ vỏ, đen lòng
Không che nổi mắt Người tỏa sáng
Trái đất còn mây mù ảm đạm
Vẫn không che nổi ánh mắt Người
Sẽ biết ơn, nhân loại đời đời
Hát bài ca ngợi tên tươi thắm.

(Đào Anh Kha dịch)

Li-san-đơ-rơ Ô-tê-rô (Cuba)

Bác Hồ

Ngoài lòng dũng cảm, Người chẳng thiếu sự quyết tâm:
Bác vốn là người du kích.
Ngoài trí thông minh, Người chẳng thiếu gì cảm xúc:
Bác vốn là nhà thơ.
Ngoài sự tinh anh, Người còn có tầm nhìn xa:
Bác vốn là nhà chính trị.
Ngoài sự hiểu biết, Người còn bao vốn quý:
Bác vốn là người thầy.
Và tất cả cùng chung đúc vào đây:
Người du kích, nhà thơ, nhà chính trị, người thầy,
Để làm nên một người cộng sản.

Hồ Chí Minh, gốc của dân và cũng chính là dân,
Vẫn hòa trong thác dân cuộn chảy,
Là gió cuốn vượt muôn đèo dốc núi
Lại thu mình biến hóa trong muôn cây.
Người còn đây, mãi mãi hãy còn đây
Đã biến thành khí trời, đất nước.
Của dân tộc do chính Người xây đắp.

09/9/1969
(Lê Xuân Quỳnh dịch*)*

Madeleine Riffaud (Pháp)

Bác Hồ

Người vào, cửa vẫn lặng im,
Hỏi han thân mật giống in những hình
Giấu thầm khi chửa hòa bình
Đêm đêm soi ảnh thấy mình ở trong
Người cầm hai đóa hoa hồng
Tựa như những đóa ta trồng vườn hoa
Hỏi thăm tin tức chúng ta
Hiểu dân tộc Pháp hơn là bạn, tôi
Tôi như chim trắng trước Người
Chim lành thợ mỏ chăn nuôi mái hè
Bay cùng xứ của Tôrê[1]
Tôi yêu, tôi khổ vì quê hương mình
Toàn dân đã chặn chiến tranh
Với ta, Người tặng tấm hình. Và hoa.

(Tế Hanh dịch*)*

---

[1] Đồng chí Tôrê (Maurice Thorez), Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Pháp, xuất thân thợ mỏ, quê ở vùng mỏ miền Bắc nước Pháp.

M. R. Đa-giô (In-đô-nê-xi-a)

Vẻ bên trong của viên ngọc

Bác Hồ về đã được một thời gian
Nhưng bên ta Người như còn ở mãi
Vị khách quý đáng ngợi ca lại không muốn ai ca ngợi
Đức độ của Người cao tựa núi non.

Người không màng danh dự ghế suy tôn
Ngồi vào đấy, với Người, không có nghĩa
Khi đức độ đã ngời như ngọc quý
Thì có nghĩa gì chiếc ghế phủ nhung êm.

Lòng ngọc kia đâu cần đến mạ vàng
Nguồn ngọc quý phải đâu trong áo xiêm ràng buộc
Mà chính trong tự do và hoạt động thiên tài
Người không thích ngồi ghế cao chót vót
Cho ai kia cầu nguyện, phụng thờ mình
Mà chỉ muốn ngang tầm cao thấp với xung quanh.

(Trinh Đường dịch*)*

Nicolás Guillén (Cuba)

Hồ Chí Minh

Cuối một chuyến đi xa
Hồ Chí Minh hiền hoà và tỉnh táo
Trên màu trắng tinh của bộ quần áo
Trái tim Người sôi sục, bao la.

Không cận vệ, chẳng người hầu
Người vượt qua núi cao, sa mạc
Trong màu trắng của bộ áo quần
Chỉ có một trái tim rộng mở

Nào Người có muốn gì hơn
cho cuộc đi xa...

(Lê Xuân Quỳnh dịch*)*

Pavel Antokolsky (Liên Xô)

Bức tượng đồng trong rừng sâu

(Một lần kia tôi đến chơi nhà hai vợ chồng họa sĩ ở Hà Nội. Chồng, Phạm Văn Đôn - vợ, Nguyễn Thị Kim, cả hai đều có huân chương và đều tham gia trong Quân đội Nhân dân Việt Nam. Anh là họa sĩ, chị là người nặn tượng, tôi chú ý đến một tác phẩm của Nguyễn Thị Kim. Bức tượng lớn nửa người bằng đồng này có một lịch sử. Trong những năm kháng chiến, bức tượng được chôn giấu cẩn thận ở một nơi trong rừng, người ta bảo vệ nó như bảo vệ quân trang, quân dụng, máy móc in và những khuôn chữ in bí mật. Sau chiến thắng của nhân dân, người ta đào bức tượng lên, trông ra bức tượng lại già hơn người được tạc. Bức tượng này tạc hình Chủ tịch nước Việt Nam, đồng chí Hồ Chí Minh)

Chị Nguyễn Thị Kim đem vào rừng giấu kịp
Bức tượng bằng đồng. Và chỉ tưởng như
Dưới lòng đất sâu giống Phật Thích Ca,
Bức tượng đó ngầm lóe lên bao dấu vết.

Có thể là dấu vết ngày máu lửa
Có thể là dấu vết đường đạn xuyên
Hay đó chẳng qua từ buổi thiếu niên
Tầm mắt đã hút thu vào tất cả:

Khi Người nhìn thấy dưới tàu buôn Pháp
Những cái tát kinh hoàng nảy đom đóm trên boong
Khi anh bồi gầy gò đêm đêm không chớp mắt
Đến nhận đồng lương thảm hại mười frăng.

Trên đập chắn như lưng ngư long bóng nhẫy
Người chăm chăm nhìn, trống trải cảng Ha-vrơ
Nhìn vào mưa, vào đêm tối mịt mờ
Vào cuộc sống chưa quen, vào ngày mai chưa thấy.

Khi lần đầu tiên Người đặt bước đến Pa-ri,
Làm gì đây? Người băn khoăn lo tính
Người là ai? là công nhân sửa ảnh
Hay chiến sĩ một giống nòi châu Á xa xưa.

Khi lần đầu tiên Người tìm ra trong các sách
"Chủ nghĩa xã hội", "Tất thắng", những khẩu hiệu vang ngân
Người thấy đây rồi mạch nguồn trong vắt
Và hiểu ra rằng: phải lên án cả ngàn năm.

Khi bao chuyện hiện về trong ký ức
Năm hăm tư (1924) giữa bão tuyết nước Nga
Khi biết rằng ngày hôm qua Lê-nin vừa mất
Người khóc lòng thương... và ở tận góc trời xa...

Ở tận góc trời Nam kia... Con đường càng hiểm hóc
Bọn chó săn Hồng Kông gọi Người là do thám Mat-xcơ-va
Chúng truy lùng, gầm thét, sục tìm ra:
Người bị bắt, bị xiềng, bị khảo tra tàn khốc.

Nhưng mít-xtơ X. hay me Xừ Y. (gréc)
Còn chưa làm sao giữ nổi được mồi.
Cũng có thể, trong lũ về nước xiết
Mảnh thuyền con đã chìm nghỉm mất rồi.

Hay nổi lên, cũng có thể. Hãy nhìn kia
Hãy hy vọng, hãy chờ... rồi sớm muộn
Một hành khất người Xiêm, một vị sư thầm lặng
Thoáng hiện giữa đám người rồi vụt biến đi.

Người tá điền, anh bồi bếp, bác phu xe
Na ná giống Người trong Sài Gòn đêm tối
Và con đường. Vẫn chông gai chắn lối
Còn truy lùng, mỗi lúc rượt theo kề.

Ngày đêm mắt tóe lửa, bọn chó săn
Sục sạo truy lùng xé nát bàn chân
Giữa khi đó, Người bị bắt, bị xiềng, bị đem tra khảo
Con người vô danh kia, con người bất tử.

Khi trong tù bị xích chặt chân tay,
Người hỏi xin bọn lính canh ngụm nước
Thất vọng: bền lòng. Hãy ngủ đi, mơ ước!
Mái tóc trên thái dương bạc trước thời gian...

Nhưng hố nước sẫm đen trên những ruộng đồng
Đầy hố bom và hơi ngạt oi nồng
Nhắc con người luôn nhớ rằng trái đất
Là một tinh cầu chứ không là gì khác.

Nhắc rằng trái đất đang cơn bão tố
Rằng tương lai đã đến gần cạnh đó
Và Người đã tìm ra đồng chí của mình
Cùng đội quân nhỏ bé ấy, xông lên.

Rồi đến một ngày, trăm ngàn cánh tay vươn tới
Vây quanh Người dưới bệ lễ đài
Hồ Chí Minh - Người hẳn nhìn thấy chị
Mái tóc bồ câu, Người trẻ lại, vui tươi.

Chị nhớ lại ngày với lưỡi dao nghệ sĩ
Chị đã lướt qua vầng trán làn da
Chị gọi Người bằng tiếng "Cha" thân ái
Và bức tượng đồng đáp lại tiếng ngân nga...

Và tưởng như chính Người đang khích lệ
Người nữ cán bộ nằm vùng và người lính trung kiên
Chị cúi xuống hôn bức tượng đồng yêu quý
Mà tay chị ngày nào đã kính cẩn tạc lên.

1959

(Thúy Toàn dịch*)*

Pi-tơ Xi-gơ (Mỹ)

Bác Hồ - người thầy của chúng ta

Khi người bạn lớn của chúng ta mất đi, tôi rất buồn. Người đã sống một cuộc đời rất vẻ vang, cho nên chúng ta rất tự hào nghĩ đến Người. Mỗi khi nhìn chân dung Chủ tịch Hồ Chí Minh, tôi vô cùng sung sướng.

Tôi không biết nói sao để cho các bạn rõ, Bác Hồ đối với nhân dân Mỹ quan trọng như thế nào.

Người đã dạy cho tất cả chúng ta,
Người đã bảo cho mọi người rằng
Ai quyết tâm chiến đấu vì quê hương,
Người đó sẽ có sức mạnh gấp mười lần
Và nếu chúng ta học bài học ấy
Thì đấy cũng chính là hạnh phúc,
Bạn và tôi có thể bất đồng
Nhưng không cần thiết phải đánh nhau lần nữa.

Ở trên đất nước tôi,
Người lính của chúng tôi đã nói:
"Chúng ta không đi!
Không đi sang Việt Nam!"
Như thế,
Tôi sẽ phải nói bằng cách nói riêng của tôi,
Cách duy nhất mà tôi đã hiểu:
Quyền lực thuộc về nhân dân,
Và quyền lực để nắm trí tuệ,
Là từ Bác Hồ - người thầy của chúng ta.

(Huỳnh Huy Phương dịch*)*

Ryōkei Ōnishi (Nhật Bản)

Trời xanh đón Người về

Trời xanh đón Người cứu nước về
Đau lòng, chúng sinh trên đường mê
Xưa nay hiếm bậc lão anh kiệt
Chiếc lá thu bay: trời ủ ê.

(Trần Duy Vôn dịch*)*

Tiêu Tam (Trung Quốc)

Mừng thọ Chủ tịch Hồ Chí Minh 70 tuổi

I

Xưa nay bảy chục dễ bao người
Đức vọng lớn thay Hồ Chủ tịch!
Lãnh đạo toàn dân quét giặc thù
Thoát vòng nước lửa đời êm đẹp.

II

Nhớ lại Paris gặp buổi nào
Thanh niên ái quốc chí cao vút
Luận đàm ngày ở Mát-xcơ-va
Lòng có bao giờ quên đất nước!

III

Giương ngọn cờ hồng vững chắc tay
Phạt quang gai góc ai bì được
Hoàn thành cách mạng Người hướng theo
Rồi nửa trời kia liền dải ngọc.

IV

Hữu nghị đời đời mãi thắm tươi
Từ xưa Trung - Việt một nhà thôi
Hồng Hà, Dương Tử không ngừng chảy
Sống mãi muôn năm kính chúc Người.

(Khương Hữu Dụng dịch*)*

Tra-ba-ni A-khơ-mét (An-giê-ri)

Hồ Chí Minh

Hồ Chí Minh!
Hồ Chí Minh!
Tên của Người đồng nghĩa với danh từ chống
chủ nghĩa đế quốc,
Tên của Người cao hơn máy bay,
Tên của Người cao hơn đại bác,
Tiếng nói của Người dội vang đất nước
Kêu gọi nhân dân cầm vũ khí tiến lên.
Phụ nữ, thanh niên
Được vũ trang bằng lý tưởng của Người
Thét lên hai tiếng "Tự do"
Và khắp nơi đều đứng dậy
Mỗi khi thời cơ tới.

Dù kẻ thù hùng mạnh đến đâu,
Cũng phải rời vũ khí,
Dù kẻ thù tàn bạo đến đâu,
Cũng phải chịu quy hàng
Tinh thần của Việt Nam
Đã vượt qua biên giới Đông Dương
Thức tỉnh niềm tin của hàng triệu trái tim
Khắp nơi trên con đường tranh đấu
Những kẻ đói nghèo
Cũng cất tiếng hát lên
Bài ca chiến thắng
Bài ca mãi mãi ngân vang
Với cái tên yêu dấu của Người:
Hồ Chí Minh!
Hồ Chí Minh!

(Huỳnh Huy Phương dịch*)*

Víctor Jara (Chile)

Quyền sống hoà bình

Nhà thơ Hồ Chí Minh
đưa quyền sống hoà bình
từ Việt Nam
ra toàn nhân loại
Không một khẩu đại bác nào
có thể xóa được
quyền sống hoà bình
- luống cày trên đồng lúa của Người

Đông Dương
ở bên kia biển xanh xa vời
là nơi
hoa bị nhổ bật
bằng chiến tranh hủy diệt và bom na-pan
là nơi
ánh trăng là tiếng nổ
tạo nên lời hô thân thiết
quyền sống hoà bình!

Bác Hồ
là bài ca của chúng ta
là ngọn lửa tình yêu trong sáng
là chim bồ câu trắng
là cành ô liu
là tiếng hát của toàn thế giới
là chìa khoá mở ra chiến thắng cho quyền sống hoà bình.

(Minh Đăng Khánh dịch)

V. Phen-lơ-man *(Liên Xô)*

Bác Hồ

Việt Nam,
Người bạn ở xa, yêu quý của tôi ơi!
Đêm trắng im trôi,
Lòng tôi không ngủ được,
Mơ bay về những dãy phố thân thương.
Hà Nội ơi
Xa cách vô cùng,
Tôi chưa hề gặp mặt.
Đường đi quanh nửa vòng trái đất,
Có thể đo từng cây số không gian,
Và cả từng giờ phút thời gian,
Nhưng làm sao đo được
Nỗi lòng ta đau xót vô vàn...
Bác Hồ ơi!
Một vết thương non nước chưa lành,
Khi bên ngoài cửa sổ hé bình minh.
Mặt trời lên
Trái tim tôi bay về phía bạn,
Chân trời đất nước xa xôi...

Không biết có thảo nguyên, biên giới, núi đồi
Chỉ biết đến để cùng nhau khẽ gọi:
"Đừng vội đi, xin dừng lại, Người ơi!.."

Đại bác hãy gầm to lên nữa,
Dội xuống đầu thù không ngớt, hãy gầm to.
Sấm hãy rền vang từ sáng sớm
Như lời thề trên màu cờ đỏ thắm,
Như tiếng gọi tình quốc tế bao la:
"Người không mất, không thể nào..."

Ôi tiếng kêu
Từ ruột thịt miền Nam,
Vọng về đất Bắc.
Tôi biết rõ
            không thể nào mất,
Người vẫn còn mãi mãi bên ta!

(Nguyễn Hoàng phỏng dịch*)*

Winston Orrillo (Peru)

Bác Hồ về

Bác Hồ về
Người hiển hiện ở Bình Định, Công Tum, Dầu Tiếng
nơi quân thù đang bị những đòn chí mạng
và quân giải phóng miền Nam
đã ở quanh Sài Gòn.

Phải vượt qua những chặng đường đầy hy sinh mất mát
Những cánh đồng héo khô, xơ xác
Những người "Việt Cộng"
Vẫn không ngừng tấn công.

Tân Cảnh chuyển rung
xe tăng và máy bay Phăng-tôm
Trở nên vô ích
An Lộc chờ đến lượt!

Bác Hồ thức rồi đó
(Bác mới ngả lưng một lát mà thôi
Một chút nghỉ ngơi
Rất xứng đáng của Người).

Để rồi tới đây
ở một khu ngoại ô phía đông Sài Gòn
Nơi đã bị quân thù phát quang
Bác Hồ sẽ nghỉ
Trên một chiếc giường giản dị.

Đêm qua
Chính Người đã nói với tôi
Như thế...

25/4/1972
(Quốc Dũng dịch*)*

Xergey Aphonhin (Liên Xô)

Một biểu tượng giản đơn và cao thượng

Tôi gặp Hồ Chí Minh không chỉ một lần
Nhà cách mạng có trái tim nồng nhiệt
Tôi nhớ mãi thẳm sâu trong đáy mắt
Tính khiêm nhường, soi vào đó noi gương.

Ông sinh ra ở làng quê Kim Liên
Một biểu tượng giản đơn và cao thượng
Uống nguồn nước miền đất xưa cổ kính
Đến lạ kỳ tinh khiết trắng trong.

Lên đường xa tìm chân lý, bôn ba
Gặp Mặt trời tháng Mười qua màn sương phủ
Nhà yêu nước - Ông trở thành thực thụ
Người chiến binh dũng mãnh, kiên cường.

Trong giấc mơ thấy lũy tre, làng xóm
Thấy mẹ cha, bến cảng Sài Gòn
Tim đau nhói nỗi đau ly biệt
Ông cắn răng, xua tan hết nỗi buồn.

Ông lập Đảng những người Cộng sản
Như la bàn định hướng bốn phương
Trong tranh đấu không hề khoan nhượng
Sải bước chân chạy đua với thời gian.

Năm 41 về chiến khu Việt Bắc
Sau bao năm bôn ba ở quê người
Ông trở thành Bác anh minh sáng suốt
Chuẩn bị toàn dân, khởi nghĩa đến nơi rồi.

Trong lao ngục Ông viết nên nhật ký
Được rọi soi bằng ánh sáng vầng dương
Đẫm ngọn gió thổi từ Tổ quốc
Và tập thơ thấm tận đáy tâm hồn.

Và vào giữa năm bốn lăm lịch sử
Tiếng sấm rền tháng Tám vang lên
Chấm dứt ách muôn đời nguyền rủa
Lòng toàn dân phơi phới dâng lên.

Quảng trường Ba Đình! Ôi Độc lập!
Ngân vang lên giọng nói Hồ Chí Minh
Dân Việt Nam muôn người như một
Thề chung tay gìn giữ nước non mình…

(N.H.H dịch)

Sơ lược tiểu sử tác giả

**** Tác giả Việt Nam***

1. Anh Chi

Họ và tên khai sinh: Lê Văn Sen. Sinh năm 1947 tại Thanh Hóa. Các tác phẩm thơ chính: *Tôi yêu* (1972); *Điệu lý riêng riêng* (in chung, 1979); *Cây xương rồng khô khan* (1975)...

2. Anh Ngọc

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Đức Ngọc. Sinh năm 1943 tại Nghệ An. Các tác phẩm thơ chính: *Hương đất màu cờ* (1977); *Ngàn dặm và một bước* (1984); *Thơ tình rút từ nhật ký* (1993); *Một con mèo nằm ngủ trên ngực tôi* (1997); Thị Mầu (2000); *Mạnh hơn tuyệt vọng* (2001); *Thơ Anh Ngọc* (2003); *Gửi lại thời gian* (2008). Trường ca: *Sông Mê Công bốn mặt* (1988); *Điệp khúc vô danh* (1993); *Sông núi trên vai* (1995); *Anh Ngọc - Trường ca* (2008)...

3. Anh Thơ

Họ và tên khai sinh: Vương Kiều Ân. Sinh năm 1918 tại Bắc Giang, mất năm 2005 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Bức tranh quê* (1941); *Xưa* (in chung,1942); *Răng đen* (1944); *Hương xuân* (in chung, 1944); *Kể chuyện Vũ Lăng* (1957); *Theo cánh chim câu* (1960); *Đảo ngọc* (1964); *Hoa dưới trăng* (1967); *Mùa xuân màu xanh* (1974); *Quê chồng* (1979)...

4. Bảo Định Giang

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Thanh Danh. Sinh năm 1919 tại Tiền Giang, mất năm 2005. Các tác phẩm thơ chính: *Đường*

giải phóng (1977); *Đêm huyền diệu* (1985); *Dòng sông cuộc đời* (1986); *Mây trắng bến Nhà Rồng* (1989); *Sen đồng* (1990); *Trong mỗi trái tim* (1993); *Thuyền chở đạo* (1994)...

5. Bằng Việt

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Việt Bằng. Sinh năm 1941 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Hương cây bếp lửa* (in chung, 1968); *Những gương mặt - Những khoảng trời* (1973); *Đất sau mưa* (1977); *Khoảng cách giữa lời* (1984); *Cát sáng* (in chung, 1985); *Bếp lửa - khoảng trời* (1988); *Phía nửa mặt trăng chìm* (1995); *Ném câu thơ vào gió* (2001); *Thơ trữ tình* (2002); *Thơ Bằng Việt* (2003); *Nheo mắt nhìn thế giới* (2008)...

6. Bế Kiến Quốc

Họ và tên khai sinh: Bế Kiến Quốc. Sinh năm 1949 tại Hà Nội, mất năm 2002. Các tác phẩm thơ chính: *Những dòng sông* (in chung, 1979); *Cuối rễ đầu cành* (1994); *Mãi mãi ngày đầu tiên* (2002); *Đất hứa* (2003)...

7. Bùi Công Minh

Họ và tên khai sinh: Bùi Công Minh. Sinh năm 1947 tại Đà Nẵng. Các tác phẩm thơ chính: *Ngày và đêm* (1994); *Lặng lẽ mình* (1996); *Gió mặn - Lời yêu* (2007); *Động và Tĩnh* (2012)...

8. Bùi Quang Thanh

Họ và tên khai sinh: Bùi Quang Thanh. Sinh năm 1951 tại Hà Tĩnh. Các tác phẩm thơ chính: *Một thời sao lãng quên* (1994); *Hạt đắng* (1998); *Đò dọc sông đêm* (2002); *Ngọn gió dòng sông (*2003); *Mật ong vàng lũng núi* (2007)...

9. Chế Lan Viên

Họ và tên khai sinh: Phan Ngọc Hoan. Sinh năm 1920 tại Nghệ An, mất năm 1989 tại TP. Hồ Chí Minh. Các tác phẩm thơ

chính: *Điêu tàn* (1937); *Gửi các anh* (1954); *Ánh sáng và phù sa* (1960); *Hoa ngày thường - Chim báo bão* (1967); *Những bài thơ đánh giặc* (1972); *Đối thoại mới* (1973); *Ngày vĩ đại* (1976); *Hoa trước lăng Người* (1976); *Dải đất vùng trời* (1976); *Hái theo mùa* (1977); *Hoa trên đá* I, II (1984 - 1988); *Tuyển tập thơ Chế Lan Viên* (tập I, 1985 tập II, 1990); *Ta gửi cho mình* (1986); *Di cảo thơ* I, II, III (1992, 1993, 1995)...

10. Chính Hữu

Họ và tên khai sinh: Trần Đình Đắc. Sinh năm 1926 tại Hà Tĩnh, mất năm 2007. Các tác phẩm thơ chính: *Đầu súng trăng treo* (1966, 1972, 1984); *Thơ Chính Hữu* (1997)...

11. Chử Văn Hòa (Không tìm được thông tin)

12. Duy Thảo

Họ và tên khai sinh: Phan Duy Thảo. Sinh năm 1938 tại Hà Tĩnh. Các tác phẩm thơ chính: *Lời tin yêu* (in chung, 1976); *Lối xanh* (1991); *Sau mùa lá rụng* (1997); *Bến mặn* (2000), *Mưa ngâu* (2002); *Góc chiều* (2004), *Lộc vừng* (2004), *Nỗi xưa* (2008), *Đi dọc lối xanh* (2008)...

13. Đào Nam Sơn

Họ và tên khai sinh: Đào Nam Sơn. Sinh năm 1952 tại Hà Nội. Tác phẩm thơ chính: *Thầy trò bên trang thơ* (in chung, 2019)...

14. Đặng Hiển

Họ và tên khai sinh: Đặng Đức Hiển. Sinh năm 1939 tại Nam Định, mất năm 2020 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Đôi cánh* (1970); *Thời gian xanh* (1993); *Bài thơ trên đá* (1995); *Lời chào mùa thu* (1998); *Phía trước mùa xuân* (2000); *Chiều nắng* (2002); *Chiếc lá* (2004); *Đời chúng ta* (2010)...

15. Đỗ Trung Lai

Họ và tên khai sinh: Đỗ Trung Lai. Sinh năm 1950 tại Hà Tây. Các phẩm thơ chính: *Đêm sông Cầu* (1990); *Anh em và những người khác* (1990); *Đắng chát và ngọt ngào* (in chung, 1991); *Đỗ Trung Lai - Thơ chọn* (2020)...

16. Giang Nam

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Sung. Sinh năm 1929 tại Khánh Hòa. Các tác phẩm thơ chính: *Tháng Tám ngày mai* (1962); *Quê hương* (1965); *Người anh hùng Đồng Tháp* (1969); *Vầng sáng phía chân trời* (1975); *Hạnh phúc từ nay* (1978); *Thành phố chưa dừng chân* (1985); *Ánh chớp đêm giao thừa* (1998); *Lắng nghe thời gian* (2008)...

17. Hải Như

Họ và tên khai sinh: Vũ Như Hải. Sinh năm 1923 tại Nam Định, mất năm 2017 tại TP. Hồ Chí Minh. Các tác phẩm thơ chính: *Trái đất mai này còn lại tình yêu* (1985); *Bài thơ trên bến Nhà Rồng* (1990); *Nỗi buồn hoa bất tử* (1990)…

18. Hằng Phương

Họ và tên khai sinh: Lê Hằng Phương. Sinh năm 1908 tại Quảng Nam, mất năm 1983 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Hương xuân* (in chung, 1943); *Một mùa hoa* (in chung, 1960); *Mùa gặt* (1961); *Chim én bay xa* (in chung, 1962); *Hương đất nước* (1974)...

19. Hoài Vũ

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Đình Vọng. Sinh năm 1935 tại Quảng Ngãi. Các tác phẩm thơ chính: *Vàm Cỏ Đông; Anh ở đầu sông em cuối sông* (1989*); Đi trong hương tràm; Chia tay hoàng hôn; Thơ và tuổi thơ...*

20. Hoàng Hữu

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Hữu Dũng. Sinh 1945 tại Hải Phòng, mất 1981 tại Phú Thọ. Các tác phẩm thơ chính: *Màu cây miền châu thổ (*1977); *Hai nửa vầng trăng (*1991)...

21. Hoàng Long - Hoàng Lân

Nhạc sĩ Hoàng Long và nhạc sĩ Hoàng Lân là anh em sinh đôi. Tên khai sinh là Nguyễn Hoàng Lân và Nguyễn Hoàng Long. Sinh năm 1942 tại Vĩnh Phúc. Trước đây, hai anh em thường sáng tác chung trong nhiều tác phẩm.

22. Hoàng Tố Nguyên

Họ và tên khai sinh: Lê Hoàng Mưu. Sinh năm 1929 tại Gò Công, mất năm 1975. Các tác phẩm thơ chính: *Từ nhớ đến thương* (1950); *Gò me* (1957); *Quê chung* (1962); *Gửi chiến trường chống Mỹ* (1966); *Từ nhớ đến thương* (thơ tuyển, 1980)...

23. Hoàng Trung Thông

Họ và tên khai sinh: Hoàng Trung Thông. Sinh năm 1925 tại Nghệ An, mất năm 1993 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Quê hương chiến đấu* (1955); *Đường chúng ta đi* (1960); *Những cánh buồm* (1964); *Đầu sóng* (1968); *Trong gió lửa* (1971); *Như đi trong mơ* (1977); *Chiến công tuổi thơ* (1983); *Hương mùa thơ* (1984); *Tiếng thơ không dứt* (1989); *Mời trăng* (1992)...

24. Huy Cận

Họ và tên khai sinh: Cù Huy Cận. Sinh năm 1919 tại Hà Tĩnh, mất năm 2005 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Trời mỗi ngày lại sáng* (1958); *Đất nở hoa* (1960); *Bài thơ cuộc đời* (1963); *Hai bàn tay em* (1967); *Phù Đổng Thiên Vương* (1968); *Những năm*

sáu mươi (1968); *Cô gái Mèo* (1972); *Chiến trường gần đến chiến trường xa* (1973); *Họp mặt thiếu niên anh hùng* (1973); *Những người mẹ, những người vợ* (1974); *Ngày hằng sống ngày hằng thơ* (1975); *Sơn Tinh,Thủy Tinh* (1976); *Ngôi nhà giữa nắng* (1978); *Hạt lại gieo* (1984); *Tuyển tập Huy Cận tập I* (1986); *Chim làm ra gió* (1991); *Tào Phùng* (1993); *Thơ tình Huy Cận* (1994); *Tuyển tập Huy Cận II* (1995); *Lời tâm nguyện cùng hai thế kỷ* (1997); *Ta về với biển* (1997); *Lửa hồng muối mặn* (2001)...

25. Huy Dung

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Huy Dung. Sinh năm 1931 tại Nghệ An. Các tác phẩm thơ chính: *Thiên nhiên giữa hồn tôi* (2001); *Nửa gánh* (2001); *Yêu có nguội dần?* (2002); *Cát pha lê* (2005); *Em từ đâu đến* (2006); *Nỗi niềm* (2011); *Tự vấn và dòng chảy* (2011)...

26. Hưởng Triều

Họ và tên khai sinh: Trương Gia Triều. Sinh năm 1926 tại Rạch Giá (nay là tỉnh Kiên Giang), mất năm 2007. Các tác phẩm thơ chính: *Con đường miền Nam* (1962); *Bài ca khởi nghĩa* (1970); *Hành trình* (1972); *Theo sóng Đồng Nai* (1975); *Đất nước lại vào xuân* (1978); *Những cái tên đồng bằng* (1986)...

27. Hữu Thỉnh

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Hữu Thỉnh. Sinh năm 1942 tại Vĩnh Phúc. Các tác phẩm thơ chính: *Âm vang chiến hào* (in chung, 1976); *Đường tới thành phố* (1979); *Từ chiến hào đến thành phố* (1985); *Khi bé Hoa ra đời* (in chung, 1985); *Thư mùa đông* (1994); *Trường ca biển* (1994); *Thương lượng với thời gian* (2005); *Trăng Tân Trào* (2019)...

28. Huỳnh Văn Nghệ

Họ và tên khai sinh: Huỳnh Văn Nghệ. Sinh năm 1914 tại Bình Dương, mất năm 1977. Các tác phẩm thơ chính: *Thơ Đồng Nai* (1949); *Bên dòng sông xanh* (1988); *Thơ Huỳnh Văn Nghệ* (1998); *Huỳnh Văn Nghệ tác giả, tác phẩm* (2008)...

29. Kim Thạch (Không tìm được thông tin)

30. Lâm Thị Mỹ Dạ

Họ và tên khai sinh: Lâm Thị Mỹ Dạ. Sinh năm 1949 tại Quảng Bình. Các tác phẩm thơ chính: *Trái tim sinh nở* (in chung, 1974); *Bài thơ không năm tháng* (1983); *Hái tuổi em đầy tay* (1990); *Mẹ và con* (1995); *Đề tặng một giấc mơ* (1999); *Hồn đầy hoa cúc dại* (2007); *Thơ tình Lâm Thị Mỹ Dạ* (2008)...

31. Lê Anh Xuân

Họ và tên khai sinh: Ca Lê Hiến. Sinh năm 1940 tại Bến Tre, hy sinh năm 1968 ở vùng ven Sài Gòn. Các tác phẩm thơ chính: *Tiếng gà gáy* (1965); *Có đâu như ở miền Nam* (in chung, 1968); *Nguyễn Văn Trỗi* (1968); *Hoa dừa* (197l); Thơ Lê Anh Xuân (1981)...

32. Lê Huy Mậu

Họ và tên khai sinh: Lê Huy Mậu. Sinh ngày 5/9/1949 tại Nghệ An. Các tác phẩm chính: *Đêm trăng non* (1990); *Thiếu nữ và mùa đông* (1997); *Những bước chân* (2001); *Cảm ơn mưa phùn* (2002)*; Cỏ thiêng* (2006)...

33. Liên Nam

Họ tên khai sinh: Đặng Nam Phong. Sinh năm 1934 tại Phú Yên. Các tác phẩm thơ chính: *Khẩu súng hành quân* (1970); *Núi rừng mở cánh* (1972); *Trên cát trắng* (1973); *Gió đỏ* (1975); *Tiếng*

hát mùa màng (1980); *Con suối chiến khu* (1985); *Tự do thiên nhiên* (1991); *Những ngày xa em* (1994); *Ngàn xanh* (1996); *Cuộc đời hai nửa* (2000)...

34. Lữ Huy Nguyên

Họ và tên khai sinh Nguyễn Huy Lư. Sinh năm 1939 tại Bắc Ninh, mất năm 1998. Các tác phẩm thơ chính: *Cô Tứ tóc vàng* (1971); *Trâu lá đa* (1975); *Năm tháng đi qua* (1976); *Chiều sâu thành phố* (1978); *Đôi mắt em nhìn* (1987); *Đêm Digan* (1991); *Bắt đền đôi mắt* (1991); *Paris* (1991); *Mùa thu nước Nhật* (1992); *Nghệ sĩ với tình yêu* (1995); *Một lần thăm Đức* (1995)...

35. Lưu Quang Thuận

Họ và tên khai sinh: Lưu Quang Thuận. Sinh năm 1921 tại Đà Nẵng, mất năm 1981 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Tóc thơm* (1942); *Việt Nam yêu dấu* (1943); *Lời thân ái* (1950); *Mừng đất nước* (1960); *Cảm ơn thời gian* (1982)...

36. Lưu Trùng Dương

Họ và tên khai sinh: Lưu Quang Lũy. Sinh năm 1930 tại Đà Nẵng. Các tác phẩm thơ chính: *Tập thơ của người lính* (1949); *Những người đáng yêu nhất* (1960); *Tình nguyện* (1963); *Nỗi nhớ màu xanh* (1975); *Trên đỉnh núi Thành ta hát* (1983); *Bài thơ tình về chim hải âu* (1988); *Thơ tặng anh bộ đội Cụ Hồ* (1990); *Bài ca người Đà Nẵng* (2000); *Tuyển tập thơ Lưu Trùng Dương* (2001)...

37. Minh Huệ

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Đức Thái. Sinh năm 1927 tại Nghệ An, mất năm 2003. Các tác phẩm thơ chính: *Tiếng hát quê hương* (1959); *Đất chiến hào* (1970); *Mùa xanh đến* (1972); *Đêm nay Bác không ngủ* (1985)...

38. Ngô Quân Miện

Họ và tên khai sinh: Ngô Quân Miện. Sinh năm 1925 tại Hà Nội, mất năm 2008. Các tác phẩm thơ chính: *Bông hoa cỏ - Mặt gương soi* (1981); *Đất ngọn nguồn* (in chung, 1982); *Bóng núi* (1993): *Nét hoa văn* (1999); *Ngô Quân Miện - Thơ với tuổi thơ* (2003)...

39. Nguyễn Bùi Vợi

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Bùi Vợi. Sinh năm 1933 tại Nghệ An, mất năm 2008 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Hạnh phúc* (1956); *Câu chuyện tình yêu thơ* (1957); *Quê xanh* (1974); *Mặt gương soi* (1982); *Gió nóng* (1983); *Thơ giữa đời thường (1986)...*

40. Nguyễn Duy

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Duy Nhuệ. Sinh năm 1948 tại Thanh Hóa. Các tác phẩm thơ chính: *Cát trắng* (1973); *Ánh trăng* (1984); *Mẹ và em* (1987); *Đường xa* (1989); *Quà tặng* (1989); *Về* (1994), *Thơ Nguyễn Duy* (2010), *Lục bát* (2016)...

41. Nguyễn Đình Thi

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Đình Thi. Sinh năm 1924 tại Luang Prabang (Lào), mất năm 2003 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Người chiến sĩ* (1958); *Bài thơ Hắc Hải* (1959-1961); *Dòng sông trong xanh* (1974); *Tia nắng* (1983); *Trong cát bụi* (1998); *Sóng reo* (2001)...

42. Nguyễn Đức Mậu

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Đức Mậu. Sinh năm 1948 tại Nam Định. Các tác phẩm thơ chính: *Thơ người ra trận* (in chung, 1971); *Cây xanh đất lửa* (1973); *Áo trận* (1976); *Mưa trong rừng*

cháy (1976); *Trường ca sư đoàn* (1980); *Hoa đỏ nguồn sông* (1987); *Từ hạ vào thu* (1992); *Bão và sau bão* (1994); *Cánh rừng nhiều đom đóm bay* (1998); *Bầy chim lá màu vàng* (2004); *Mở bàn tay gặp núi* (2008)...

43. Nguyễn Hà

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Hà. Sinh năm 1932 tại Hà Tây, mất năm 1999. Các tác phẩm thơ chính: *Mùa phù sa; Lá đỏ; Mắt hoa chờ; Trái lỡ thì...*

44. Nguyễn Hưng Hải

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Hưng Hải. Sinh năm 1959 tại Phú Thọ. Các tác phẩm thơ chính: *Ban mai chóng mặt* (1989); *Trước cửa thiền* (1991); *Đêm Thị Mầu* (1994); *Những vì sao mê sảng* (2001); *Thềm trăng* (2002); *Chiều không nhạt nắng* (2002)...

45. Nguyễn Khoa Điềm

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Khoa Điềm. Sinh năm 1943 tại Thừa Thiên Huế. Các tác phẩm thơ chính: *Đất ngoại ô* (1973); *Mặt đường khát vọng* (1974); *Ngôi nhà có ngọn lửa ấm* (1986); *Thơ Nguyễn Khoa Điềm* (1990)...

46. Nguyễn Minh Châu

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Minh Châu. Sinh năm 1930 tại Nghệ An, mất năm 1989 tại Hà Nội. Nguyễn Minh Châu là nhà văn, tác giả nhiều tiểu thuyết và truyện vừa nổi tiếng.

47. Nguyễn Ngọc Phú

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Ngọc Phú. Sinh năm 1959 tại Hà Tĩnh. Các tác phẩm thơ chính: *Đám mây mầu vảy cá* (1995); *Giấc mơ lưới* (1998); *Hoàng hôn độc bình* (2003); *Ngã ba Đồng Lộc* (2007)...

48. Nguyễn Phan Hách

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Phan Hách. Sinh năm 1944 tại Bắc Ninh, mất năm 2019 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Người quen của em* (1981); *Hoa sữa* (2000); *Vô tình* (2007)...

49. Nguyễn Trọng Oánh

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Trọng Oánh. Sinh năm 1929 tại Nghệ An, mất năm 1993. Các tác phẩm thơ chính: *Thơm hương bốn mùa* (1961); *Ngày đẹp nhất* (1974); *Lời người cầm súng* (1977)...

50. Nguyễn Trọng Tạo

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Trọng Tạo. Sinh năm 1947 tại Nghệ An, mất năm 2019 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Tình yêu sáng sớm* (in chung, 1974); *Gửi người không quen* (1989); *Sóng nhà đêm biếc* (in chung, 1984); *Đồng dao cho người lớn* (1994); *Thư trên máy chữ và Tản mạn thời tôi sống* (1995); *Nương thân* (1999); *Thơ trữ tình* (2004); *Thế giới không còn trăng* (2006); *Em đàn bà* (2008); *Ký ức mắt đen* (song ngữ Việt - Anh, 2010)...

51. Nguyễn Trung Thu

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Trung Thu. Sinh năm 1940 tại Hà Nội, mất năm 2009. Các tác phẩm thơ chính: *Em hoặc không ai cả* (1995); *Đêm Trường Sơn nhớ Bác* (1996); *Kỷ niệm về lời ru buồn* (1998)…

52. Nguyễn Văn Dinh

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Văn Dinh. Sinh năm 1932 tại Quảng Bình. Các tác phẩm thơ chính: *Trường ca Quảng Bình* (in chung, 1956); *Cánh buồm* (1976); *Gặp nụ cười* (1980); *Lá mướp lá bàng* (1987); *Chút mặn mòi (*1989); *Hoa quê Bác* (in chung, 1991); *Tự tình* (1991); *Giàn thiên lý* (1992); *Nhớ Bác Hồ* (2005)…

53. Nguyễn Văn Toại

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Văn Toại. Sinh năm 1940 tại Phú Thọ. Các tác phẩm thơ chính: *Thảo nguyên họa mi* (1992); *Gom nhặt tháng ngày* (2003)...

54. Nguyễn Xuân Sanh

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Xuân Sanh. Sinh năm 1920 tại Quảng Bình, mất năm 2020 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính**:** *Nhận ruộng* (1945); *Chiếc bong bóng hồng* (1957); *Tiếng hát quê ta* (1958); *Nghe bước xuân về* (1961); *Quê biển* (1966); *Sáng thơ* (1971); *Đảo dưa hấu* (1974); *Đất nước và Lời ca* (1978)...

55. Nông Quốc Chấn

Họ và tên khai sinh: Nông Văn Quỳnh. Sinh năm 1923 tại Cao Bằng, mất năm 2002. Các tác phẩm thơ chính: *Tiếng ca người Việt Bắc* (1959); *Người núi Hoa* (1961); *Đèo gió* (1968); *Bước chân Pác Bó* (1971); *Suối và biển* (1984)…

56. Phạm Đức

Họ và tên khai sinh: Phạm Văn Đức. Sinh năm 1945 tại Hải Dương. Các tác phẩm thơ chính: *Có một khoảng đời* (1984); *Đơn phương* (1990); *Hạt bông gạo nhảy dù* (1993); *Đàn đá* (1996); *Báo động* (1998); *Giữa hai ta* (2001); *Quầng mắt* (2003); *Thơ với tuổi thơ* (2004); *Giật mình* (2005); *81 bài thơ tình chọn lọc* (2006)...

57. Phạm Hổ

Họ và tên khai sinh: Phạm Hổ. Sinh năm 1926 tại Bình Định, mất năm 2007. Các tác phẩm thơ chính: *Những ngày xưa thân ái* (1957); *Ra khơi* (1960); *Đi xa* (1970); *Những ô cửa, những ngả đường* (1976); *Chú bò tìm bạn* (1970)…

58. Phạm Ngọc Cảnh

Họ và tên khai sinh: Phạm Ngọc Cảnh. Sinh năm 1934 tại Hà Tĩnh, mất năm 2014. Các tác phẩm thơ chính: *Gió vào trận bão* (1967); *Đêm Quảng Trị* (1972); *Ngọn lửa dòng sông* (1976); *Lối vào phía Bắc* (1982); *Trăng sau rằm* (1985); *Đất hai vùng* (1986); *Miền hương lặng* (1992); *Nhặt lá* (1995); *Bến tìm sông* (2001); *Khúc rong chơi* (2002); *Góc núi xôn xao* (1999); *Cát trinh nguyên* (2003)...

59. Phạm Tiến Duật

Họ và tên khai sinh: Phạm Tiến Duật. Sinh năm 1941 tại Phú Thọ, mất năm 2007. Các tác phẩm thơ chính: *Vầng trăng quầng lửa* (1970); *Thơ một chặng đường* (1971); *Ở hai đầu núi* (1981); *Vầng trăng và những quầng lửa* (1983); *Thơ một chặng đường (1994)*; *Nhóm lửa* (1996); *Tiếng bom và tiếng chuông chùa* (2000)...

60. Phan Thị Thanh Nhàn

Họ và tên khai sinh: Phan Thị Thanh Nhàn. Sinh năm 1943 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Tháng giêng hai* (in chung, 1970); *Chân dung người chiến thắng* (1977); *Bông hoa không tặng* (1987); *Nghiêng về anh* (1992); *Bài thơ cuộc đời* (2000); *Thơ với tuổi thơ* (2002)…

61. Prékimala Mak

Tác giả là người dân tộc Châu Ro

62. Quang Huy

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Quang Huy. Sinh năm 1936 tại Hải Dương, mất năm 2015. Các tác phẩm thơ chính: *Sao và đất; Nơi giáp mặt; Gió từ đâu; Đêm mùa hạ; Kể chuyện chim; Dòng suối thức; Từ quả trứng tròn; Thơ Quang Huy...*

63. Quốc Tấn (Không tìm được thông tin)

64. Sóng Hồng

Họ và tên khai sinh: Đặng Xuân Khu. Sinh năm 1907 tại Nam Định, mất năm 1988. Các phẩm thơ chính: *Thơ Sóng Hồng I; Thơ Sóng Hồng II.*

65. Tạ Hữu Yên

Họ và tên khai sinh: Tạ Hữu Yên. Sinh năm 1927 tại Ninh Bình. Các tác phẩm thơ chính: *Ngọn súng biên phòng* (1983); *Sấm dậy trưa hè* (1984); *Thung lũng lửa và hoa* (1987); *Nhớ Bác* (2001)…

66. Tế Hanh

Họ và tên khai sinh: Trần Tế Hanh. Sinh năm 1921 tại Quảng Ngãi, mất năm 2009 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Hoa niên* (1945); *Hoa mùa thi* (1948); *Nhân dân một lòng* (1960); *Bài thơ tháng Bảy* (1961); *Hai nửa yêu thương* (1963); *Khúc ca mới* (1966); *Đi suốt bài ca* (1970); *Câu chuyện quê hương* (1973); *Theo những tháng ngày* (1974); *Giữa những ngày xuân* (1977); *Con đường và dòng sông* (1980); *Bài ca sự sống* (1985); *Tế Hanh tuyển tập* (1987); *Vườn xưa* (1992); *Em chờ anh* (1994)…

67. Thái Giang

Họ và tên khai sinh: Thái Đình Thụy. Sinh năm 1933 tại Hà Tĩnh, mất năm 2015. Các tác phẩm thơ chính: *Lửa sáng rừng* (1962); *Gió từ cánh rừng* (1966); *Khi con người có Tổ quốc* (1973); *Tiếng hát* (1973)...

68. Thanh Hải

Họ và tên khai sinh: Phạm Bá Ngoãn. Sinh năm 1930 tại Thừa Thiên Huế, mất năm 1980 tại Huế. Các tác phẩm thơ chính: *Những đồng chí trung kiên* (1962); *Huế mùa xuân* (tập1, 1970, tập

2, 1975); *Dấu võng Trường Sơn* (1977); *Mưa xuân đất này* (1982); *Thanh Hải thơ tuyển* (1982)…

69. Thanh Quế

Họ và tên khai sinh: Phan Thanh Quế. Sinh năm 1945 tại Phú Yên. Các tác phẩm thơ chính: *Tên em, khuôn mặt em* (1975); *Trong mỗi ngày đời tôi* (1986); *Giãi bày* (1988); *Hái tiếng chim* (1991); *Những tháng năm vay mượn* (1993); *Mé biển đời tôi* (2000)...

70. Thanh Tịnh

Họ và tên khai sinh: Trần Thanh Tịnh. Sinh năm 1911, mất năm 1988 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Hận chiến trường* (1937); *Thơ ca* (1973); *Đi giữa mùa sen* (1980)…

71. Thu Bồn

Họ và tên khai sinh: Hà Đức Trọng. Sinh năm 1935 tại Quảng Nam, mất năm 2003. Các tác phẩm thơ chính: *Bài ca chim Chrao* (1962); *Tre xanh* (1969); *Mặt đất không quên* (1970); *Quê hương mặt trời vàng* (1975); *Badan khát* (1976); *Campuchia hy vọng* (1978); *Oran 76 ngọn* (1979); *Người vắt sữa bầu trời* (1985); *Thông điệp mùa xuân* (1985); *Một trăm bài thơ tình nhờ em đặt tên* (1995); *Ôi nhớ mưa nguồn* (1999)…

72. Thúc Hà

Họ và tên khai sinh: Hà Thúc Chỉ. Sinh năm 1934 tại Thừa Thiên Huế, mất năm 1994 tại Hải Phòng. Các tác phẩm thơ chính: *Mưa biển; Xem ảo thuật; Nhớ lắm Huế ơi!*

73. Tố Hữu

Họ và tên khai sinh:Nguyễn Kim Thành. Sinh năm 1920 tại Thừa Thiên Huế, mất năm 2002 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Từ ấy* (1946); *Việt Bắc* (1954); *Gió lộng* (1961); *Ra*

trận (1972); *Máu và Hoa* (1977); *Một tiếng đờn* (1992); *Ta với ta* (1999)...

74. Trần Đăng Khoa

Họ và tên khai sinh: Trần Đăng Khoa. Sinh năm 1958 tại Hải Dương. Các tác phẩm thơ chính: *Từ góc sân nhà em* (1968); *Góc sân và khoảng trời* (1973); *Khúc hát người anh hùng* (1974); *Bên cửa sổ máy bay* (1986); *Thơ Trần Đăng Khoa* (tập1, 1970, tập 2, 1983)...

75. Trần Hữu Thung

Họ và tên khai sinh: Trần Hữu Thung. Sinh năm 1923 tại Nghệ An, mất năm 2001. Các tác phẩm thơ chính: *Đồng tháng Tám* (1955); *Dặn con* (1955); *Ngày thu ấy* (1957); *Gió nam* (1962); *Đất quê mình* (1971); *Tiếng chim đồng* (1975); *Anh vẫn hành quân* (1983); *Sen quê Bác* (1985)...

76. Trần Nhuận Minh

Họ và tên khai sinh: Trần Nhuận Minh. Sinh năm 1944 tại Hải Dương. Các tác phẩm thơ chính: *Đấy là tình yêu* (1971); *Âm điệu một vùng đất* (1980); *Thành phố bên này sông* (1982); *Nhà thơ áp tải* (1989); *Hoa cỏ* (1992); *Giọt phù sa vạn dặm* (2000); *Bản Xô-nát hoang dã* (2003); *Gửi lại dọc đường* (2005); *Miền dân gian mây trắng* (2008)...

77. Trần Nhật Lam

Họ và tên khai sinh: Trần Đức Thụ. Sinh năm 1936 tại Hà Nội. Tác phẩm thơ chính: *Đất tôi yêu* (1973)...

78. Trần Ninh Hồ

Họ và tên khai sinh: Trần Hữu Hỷ. Sinh năm 1943 tại Bắc Giang. Các tác phẩm thơ chính: *Trăng hai mùa* (1976); *Viết cho một người* (1990); *Thấp thoáng trăm năm* (1996); *Giấc mơ vách*

núi (1999); *Thơ gửi cho thơ* (1999); *Lữ thứ với con người* (2004); *Cho người tôi thương nhớ* (2005); *Nhớ và quên* (2008)...

79. Trần Vương Luyện

Họ và tên khai sinh: Trần Vương Luyện. Sinh năm 1945 tại Hải Dương.

80. Văn Lê

Họ và tên khai sinh: Lê Chí Thụy. Sinh năm 1949 tại Ninh Bình. Các tác phẩm thơ chính: *Một miền đất, một con người* (1976); *Khoảng thời gian tôi biết* (1983); *Phải lòng* (1994); *Những cánh đồng dưới lửa* (1997, 2004)...

81. Văn Thảo Nguyên

Họ và tên khai sinh: Văn Thảo Nguyên. Sinh năm 1930 tại Hà Nội. Tác phẩm thơ chính: *Dáng người hôm nay* (1977)...

82. Vân Long

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Văn Long. Sinh năm 1934 tại Hưng Yên. Các tác phẩm thơ chính: *Tia nắng* (1962); *Vào thu* (1990); *Những khối tình câm* (1993); *Dưới lá xanh* (1999); *Vân Long - hành trình thơ* (tuyển tập 1952-2002); *Vân Long tác phẩm* (2009)...

83. Viễn Phương

Họ và tên khai sinh: Phan Thanh Viễn. Sinh năm 1928 tại An Giang. Các tác phẩm thơ chính: *Chiến thắng Hòa Bình* (1953); *Mắt sáng học trò* (1970); *Nhớ lời di chúc* (1972); *Như mây mùa xuân* (1978); *Phù sa quê mẹ* (1991)...

84. Việt Phương

Họ và tên khai sinh: Trần Quang Huy. Sinh năm 1928 tại Hà Nội, mất năm 2017 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Cửa mở* (1970); *Cửa đã mở* (2008); *Bơ vơ đông đảo* (2009)...

85. Võ Văn Trực

Họ và tên khai sinh: Võ Văn Trực. Sinh năm 1936 tại Nghệ An, mất năm 2019. Các tác phẩm thơ chính: *Trận địa quê hương* (1972); *Ngày hội của rạng đông* (1978); *Trăng phù sa* (1983); *Tiếng ru đồng nội* (1990); *Hương trong vườn bão* (1995); *Hy vọng* (2001); *Nắng sáng trời ngoại ô* (1979)...

86. Vũ Cao

Họ và tên khai sinh: Vũ Hữu Chỉnh. Sinh năm 1922 tại Nam Định, mất năm 2007 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Sớm nay* (1962); *Đèo trúc* (1973); *Núi Đôi* (1990)...

87. Vũ Đình Minh

Họ và tên khai sinh: Vũ Đình Minh. Sinh năm 1944 tại Vĩnh Phúc, mất năm 2010. Các tác phẩm thơ chính: *Lời từ đất* (1973); *Gió đồng* (1978); *Mưa trước cửa nhà* (1982); *Trong mưa* (1987)...

88. Vũ Quần Phương

Họ và tên khai sinh: Vũ Ngọc Chúc. Sinh năm 1940 tại Nam Định. Các tác phẩm thơ chính: *Cỏ mùa xuân* (in chung, 1969); *Hoa trong cây* (1977); *Những điều cùng đến* (1983); *Đợi* (1988); *Vầng trăng trong xe bò* (1988); *Vết thời gian* (1996); *Quên chữ... quên câu* (2000); *Giấy mênh mông trắng* (2003); *Chỗ ấy sóng...* (2008)...

89. Vũ Xuân Hoát

Họ và tên khai sinh: Vũ Duy Hoát. Sinh năm 1947 tại Hải Dương. Các tác phẩm thơ chính: *Cơn giông Hồ Gươm* (1988); *Chân trời mới thắp* (1992); *Thời tôi biết* (1996); *Thiên quê* (2000)...

90. Vương Trọng

Họ và tên khai sinh: Vương Đình Trọng. Sinh năm 1943 tại Nghệ An. Các tác phẩm thơ chính: *Khoảng trời quê hương* (1979);

Những ngày xa (1986); *Về thôi nàng Vọng Phu* (1991); *Mèo đi câu* (1996); *Lời trái đất* (1999); *Ngoảnh lại* (2001)...

91. Xuân Diệu

Họ và tên khai sinh: Ngô Xuân Diệu. Sinh năm 1917 tại Bình Định, mất năm 1985 tại Hà Nội. Các tác phẩm thơ chính: *Thơ thơ* (1938, 1939, 1968, 1970); *Gửi hương cho gió* (1945, 1967); *Ngọn Quốc kỳ* (1945, 1961); *Hội nghị non sông* (1946); *Dưới sao vàng* (1949); *Riêng chung* (1960); *Mũi Cà Mau - Cầm tay* (1962); *Một khối hồng* (1964); *Hai đợt sóng* (1967); *Tôi giàu đôi mắt* (1970); (1974); *Hồn tôi đôi cánh* (1976); *Thanh ca* (1982)...

92. Xuân Hoài

Họ và tên khai sinh: Bùi Xuân Hoài. Sinh năm 1941 tại Hà Tĩnh, mất năm 2006. Các tác phẩm thơ chính: *Hương quê* (in chung, 1971); *Tiếng chim vườn* (1976); *Sau những tháng năm* (1983); *Dưới trời mây trắng* (1987); *Bóng trưa* (1991); *Gửi người xa xứ* (1998); *Khói lam chiều* (2002)...

93. Xuân Hoàng

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Đức Hoàng. Sinh năm 1925 tại Bình Định, mất năm 2004. Các tác phẩm thơ chính: *Tiếng hát quê hương* (in chung, 1959); *Du kích sông Loan* (1963); *Miền Trung* (1967); *Hương đất biển* (1971); *Biển và Bờ* (1974); *Dải đất vùng trời* (1970); *Về một miền gió thổi* (1983); *Từ tiếng võng làng Sen* (1983); *Quãng cách lặng im* (1984); *100 bài Xônê* (1991); *Thơ tình gửi Huế* (1995)...

94. Xuân Miễn

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Xuân Miễn. Sinh năm 1922 tại Hà Nam, mất năm 1990. Các tác phẩm thơ chính: *Rung động*

(1938); *Lửa binh* (1946); *Khói lửa phương Nam* (1948); *Gói đất miền Nam* (1960); *Chặng đường hành quân* (1971); *An Phú Đông* (1982)...

95. Xuân Quỳnh

Họ và tên khai sinh: Nguyễn Thị Xuân Quỳnh. Sinh năm 1942 tại Hà Nội, mất năm 1988. Các tác phẩm thơ chính: *Tơ tằm - Chồi biếc* (in chung, 1963); *Hoa dọc chiến hào* (1968); *Gió Lào, cát trắng* (1974); *Lời ru trên mặt đất* (1978); *Sân ga chiều em đi* (1984); *Tự hát* (1984); *Hoa cỏ may* (1989); *Thơ Xuân Quỳnh* (1992, 1994); *Không bao giờ là cuối* (2011)...

96. Yến Lan

Họ và tên khai sinh: Lâm Thanh Lang. Sinh năm 1916 tại Bình Định, mất năm 1998 tại Bình Định. Các tác phẩm thơ chính: *Những ngọn đèn* (1957); *Tôi đến tôi yêu* (1965); *Lẵng hoa hồng* (1968); *Giữa hai chớp lửa* (1978); *Thơ Yến Lan* (1987)...

**** Tác giả nước ngoài***

97. Amrita Pritam

Amrita Pritam (1919 - 2005) là tiểu thuyết gia, nhà tiểu luận và nhà thơ người Ấn Độ, sáng tác bằng tiếng Ba Tư và tiếng Hindi.

98. Ba-tun-ga

Nhà thơ Mông Cổ

99. Cơ-lốt Pa-ri

Nhà thơ Pháp

100. Félix Pita Rodríguez

Félix Pita Rodriguez (1919-1990) là nhà báo, nhà thơ và nhà phê bình văn học Cuba.

101. Hollo Andras

Hollo Andras (1953-1992) là nhà thơ Hungary. Các tác phẩm thơ chính: *Bướm ép* (Préselt lepke, 1987); *Huyền thoại làng Ixôp Phônvi* (Isap Falvi legendát, 1988); *Các anh hãy cười còn tôi khóc* (Nevessetek énuýis sirok,1991)...

102. Isamael Gomes Braga

Isamael Gomes Braga (1891-1969) là nhà thơ Brasil.

103. Li-san-đơ-rơ Ô-tê-rô

Nhà thơ Cu-ba

104. Madeleine Riffaud

Madeleine Rifaud là nữ thi sĩ Pháp, sinh năm 1924 tại Paris.

105. M. R. Đa-giô

Nhà thơ In-đô-nê-xi-a

106. Nicolás Guillén

Nicolas Guillen (1902-1989) là nhà thơ Cuba và Mỹ Latinh. Các tác phẩm thơ chính: *Những môtip từ giấc mơ (*1930); *Công ty Đông Ấn* (1934); *Con thuyền giấy trên vịnh Caribê* (1978)...

107. Pavel Antokolsky

Pavel Antokolsky (1896-1978) là nhà thơ, dịch giả, nhà viết kịch Liên Xô.

108. Pi-tơ Xi-gơ

Nhà thơ Mỹ

109. Ryōkei Ōnishi

Ryōkei Ōnishi(1875-1983) là hòa thượng trụ trì chùa Thanh Thủy ở phía đông thành phố Kyoto, Nhật Bản.

110. Tiêu Tam

Tiêu Tam (1986-1983) tên thật là Tiêu Khắc Sâm là nhà thơ Trung Quốc, quê ở Tương Hương, Hồ Nam.

111. Tra-ba-ni A-khơ-mét

Nhà thơ An-giê-ri

112. Víctor Jara

Víctor Jara (1932 - 1973) là ca sĩ, nhạc sĩ, nhà giáo, đạo diễn sân khấu, nhà thơ và nhà hoạt động chính trị nổi tiếng Chile.

113. V. Phen-lơ-man

V. Phen-lơ-man là nhà thơ Liên Xô

114. Winston Orrillo

Winston Orrillo sinh năm 1941, là nhà thơ và nhà báo Peru.

115. Sergey Aphonin

Sergey Aphonin (1939- 2012) nguyên là phóng viên Thông tấn xã TASS (Liên Xô) thường trú tại Hà Nội trong những năm chiến tranh. Ông là nhà Việt Nam học và Hồ Chí Minh học có uy tín ở Nga.

Mục lục

Lời Nhà xuất bản 5

Hồ Chí Minh - tên Người là cả một niềm thơ 9

Phần 1: Các nhà thơ Việt Nam viết về Bác Hồ

1. Anh Chi

Bác 19

2. Anh Ngọc

Năm nay thăm vườn Bác 25

3. Anh Thơ

Nỗi nhớ chúng con mang xanh theo thời gian 26

4. Bảo Định Giang

Hát nữa đi em 28

5. Bằng Việt

Lương tâm 30

6. Bế Kiến Quốc

Hoa Bióoc cà biên giới mùa xuân 1941 32

7. Bùi Công Minh

Nơi Bác ở là một nhà sàn 34

8. Bùi Quang Thanh

Ca khúc tháng Năm 36

9. Chế Lan Viên

Ta nhận ta vào phẩm chất của Người 41

Bể và Người 45

Di chúc của Người 50

Đọc văn Người 52

Người đi tìm hình của nước 54

Người thay đổi đời tôi, Người thay đổi thơ tôi! 59

10. Chính Hữu

Rừng cây của Bác 63

11. Chử Văn Hòa

Tháng Năm nhớ Bác 64

12. Duy Thảo

Bên hồ sen nhớ Bác 66

13. Đào Nam Sơn

Thăm Pác Bó 69

14. Đặng Hiển

Giảng thơ Bác 70

15. Đỗ Trung Lai

Về nhà Bác ở làng Sen 71

16. Giang Nam

Con viết bài thơ dâng Bác 73

17. Hải Như

Chúng cháu canh giấc Bác ngủ, Bác Hồ ơi 76

Xin Bác cứ tập bài quyền buổi sáng 82

18. Hằng Phương

Bài thơ dâng tặng Bác cam 88

19. Hoài Vũ

Kính dâng lên Bác 89

20. Hoàng Hữu

Chúng tôi về bến tàu xưa ấy 91

21. Hoàng Long- Hoàng Lân

Bác Hồ - Người cho em tất cả 93

22. Hoàng Tố Nguyên

Con vẫn nghe tiếng Bác, Bác Hồ ơi! 94

23. Hoàng Trung Thông

Đọc thơ Bác 98

24. Huy Cận

Bác Hồ sống mãi với chúng con 100

25. Huy Dung

Mãnh liệt yêu thương 104

26. Hưởng Triều

Chỉ thị không lời 106

27. Hữu Thỉnh

Trăng Tân Trào 108

28. Huỳnh Văn Nghệ

Hình ảnh Bác Hồ trong lòng Nam Bộ 117

29. Kim Thạch

Như còn nghe hơi ấm của Người 120

30. Lâm Thị Mỹ Dạ

Bác là ca dao 121

31. Lê Anh Xuân

Nguyễn Văn Trỗi 123

32. Lê Huy Mậu

Đất nước Bác Hồ, đất nước vinh quang 128

33. Liên Nam

Con mang cả trái tim Người 130

34. Lữ Huy Nguyên

Nổi trống đồng non nước Việt Nam ơi! 132

35. Lưu Quang Thuận

Bác Hồ nhắc nhở trồng cây 136

36. Lưu Trùng Dương

Giữa quê hương Bác 138

Vinh quang thay thế hệ Hồ Chí Minh! 141

37. Minh Huệ

Đêm nay Bác không ngủ 145

38. Ngô Quân Miện

Đồi cây nhớ Bác 149

Trăng nơi nhà Bác 149

39. Nguyễn Bùi Vợi

Một trưa nắng cát 150

40. Nguyễn Duy

Dấu chân và con đường 153

41. Nguyễn Đình Thi

Nhớ Bác chiều thu 155

Quê hương Việt Bắc 156

42. Nguyễn Đức Mậu

Tháng Năm nhớ Bác 157

Về thăm nhà Bác 160

43. Nguyễn Hà

Từ lời khuyên của Bác 161

44. Nguyễn Hưng Hải

Bài thơ dâng Bác 163

Hương khói từ xa 165

Nghiêm trang hai người lính gác 166

45. Nguyễn Khoa Điềm

Nơi Bác từng qua 167

Thời đại Hồ Chí Minh 169

46. Nguyễn Minh Châu

Xuân về nhớ Bác 172

47. Nguyễn Ngọc Phú

Bác về thăm quê 174

48. Nguyễn Phan Hách

Nắng Ba Đình 175

49. Nguyễn Trọng Oánh

Quê Bác 176

50. Nguyễn Trọng Tạo

Vòm trời quê Bác tháng Năm 178

51. Nguyễn Trung Thu

Đêm Trường Sơn nhớ Bác 180

52. Nguyễn Văn Dinh

Bó hoa 181

Vườn Bác 181

Nhớ hàng cây Bác Hồ 182

53. Nguyễn Văn Toại

Quanh khóm trúc Người trồng 185

54. Nguyễn Xuân Sanh

Mẹ con 188

55. Nông Quốc Chấn

Bộ đội ông Cụ 190

56. Phạm Đức

Nghĩ về hũ gạo tiết kiệm của Bác 194

57. Phạm Hổ

Đón thư trung thu của Bác Hồ 196

Đôi dép thần kỳ 198

58. Phạm Ngọc Cảnh

Trăng lên 204

59. Phạm Tiến Duật

Bác ra đi 206

60. Phan Thị Thanh Nhàn

Giếng nước Bác Hồ 207

61. Prékimala Mak

Hồ Chí Minh 209

62. Quang Huy

Đi dưới ánh trăng của Bác 212

63. Quốc Tấn

Cây vú sữa trong vườn Bác 214

64. Sóng Hồng

Tin chiến thắng 216

65. Tạ Hữu Yên

Người dẫn đường dân tộc 217

66. Tế Hanh

Cây Bác Hồ 218

Con đường rợp bóng Hồ Chí Minh 220

67. Thái Giang

Chúng con biết Người ở lại 224

68. Thanh Hải

Cháu nhớ Bác Hồ 227

69. Thanh Quế

Nhớ Người 229

70. Thanh Tịnh

Trăm năm nhớ một chuyến đò 231

71. Thu Bồn

Gửi lòng con đến cùng Cha 233

72. Thúc Hà

Mùa xuân của Bác 236

73. Tố Hữu

Hồ Chí Minh 239

Sáng tháng Năm 242

Cánh chim không mỏi 246

Bác ơi! 248

Theo chân Bác 251

74. Trần Đăng Khoa

Ảnh Bác 257

Đất trời sáng lắm hôm nay 258

Em gặp Bác Hồ 259

Hà Nội có Bác Hồ 261

75. Trần Hữu Thung

Sen quê Bác 264

76. Trần Nhuận Minh

Dân ca 266

77. Trần Nhật Lam

Bài thơ nhớ Bác 268

78. Trần Ninh Hồ

"Bác đến" 270

79. Trần Vương Luyện

Quê hương Bác đã về thăm 271

80. Văn Lê

Vòng hoa viếng Bác 273

81. Văn Thảo Nguyên

Đêm tháng Năm 274

82. Vân Long

Về thăm nhà Bác 275

83. Viễn Phương

Viếng lăng Bác 277

84. Việt Phương

Người như sự sống mãi sinh sôi 278

Muôn vàn tình thân yêu trùm lên khắp quê hương 282

85. Võ Văn Trực

Đàn ong trong vườn Bác 289

86. Vũ Cao

Thơ của Bác 291

87. Vũ Đình Minh

Bác về Đền Hùng 295

88. Vũ Quần Phương

Thấm trong di chúc 297

89. Vũ Xuân Hoát

Bác choàng áo ấm cho con 301

90. Vương Trọng

Bác về thăm quê 303

91. Xuân Diệu

Ảnh cụ Hồ 308

Thơ dâng Bác Hồ 311

92. Xuân Hoài

Quê chung 313

93. Xuân Hoàng

Chỗ Bác ngồi câu 315

94. Xuân Miễn

Gói đất miền Nam 316

95. Xuân Quỳnh

Ở nơi đâu cũng thấy Bác mỉm cười 318

96. Yến Lan

Nghĩ về Bác 320

Phần 2: Các nhà thơ nước ngoài viết về Bác Hồ

97. Amrita Pritam (Ấn Độ)

Hồ Chí Minh 323

98. Ba-tun-ga (Mông Cổ)

Chúc Bác Hồ sống mãi 325

99. Cơ-lốt Pa-ri (Pháp)

Muôn năm Việt Nam 326

100. Félix Pita Rodríguez (Cuba)

Hồ Chí Minh - tên Người là cả một niềm thơ..... 328

101. Hollo Andras (Hungary)

Hồ Chí Minh, nhà thơ 332

102. Isamael Gomes Braga (Brasil)

Chúc tụng Bác Hồ 334

103. Li-san-đơ-rơ Ô-tê-rô (Cuba)

Bác Hồ..... 335

104. Madeleine Riffaud (Pháp)

Bác Hồ..... 336

105. M. R. Đa-giô (In-đô-nê-xi-a)

Vẻ bên trong của viên ngọc..... 337

106. Nicolás Guillén (Cuba)

Hồ Chí Minh..... 338

107. Pavel Antokolsky (Liên Xô)

Bức tượng đồng trong rừng sâu..... 339

108. Pi-tơ Xi-gơ (Mỹ)

Bác Hồ - người thầy của chúng ta..... 344

109. Ryōkei Ōnishi (Nhật Bản)

Trời xanh đón Người về..... 346

110. Tiêu Tam (Trung Quốc)

Mừng thọ Chủ tịch Hồ Chí Minh bảy mươi tuổi 347

111. Tra-ba-ni A-khơ-mét (An-giê-ri)

Hồ Chí Minh..... 349

112. Víctor Jara (Chile)

Quyền sống hoà bình..... 351

113. V. Phen-lơ-man (Liên Xô)

Bác Hồ..... 353

114. Winston Orrillo (Peru)

Bác Hồ về 355

115. Xergey Aphonin (Liên Xô)

Một biểu tượng giản đơn và cao thượng 357

Sơ lược tiểu sử tác giả..... 360

Vào Cõi Bác Xưa

Chịu trách nhiệm xuất bản
Giám đốc - Tổng Biên tập: **Trần Chí Đạt**
Chịu trách nhiệm nội dung
Phó Giám đốc - Phó Tổng Biên tập: **Ngô Thị Mỹ Hạnh**

Biên tập nội dung: Nguyễn Thị Lê - Nguyễn Kiều Minh Trang
Biên tập sách điện tử: Phạm Thị Thanh
Trình bày sách: Nguyễn Tuấn Đạt
Sửa bản in: Nguyễn Kiều Minh Trang
Trình bày bìa: Xưởng nghệ thuật ART TREE

Trong quá trình biên soạn, những người làm sách đã cố gắng liên hệ với các tác giả để xin phép, trao đổi và chỉnh lý lại một vài dị bản; nhưng vẫn còn nhiều tác giả do không tìm được số điện thoại và địa chỉ, nên chúng tôi rất mong sự đại lượng và chia sẻ. Nhà xuất bản mong sớm nhận được thông tin từ các tác giả để Nhà xuất bản trân trọng gửi sách biếu.

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG
Website: www.nxbthongtintruyenthong.vn, book365.vn, ebook365.vn

Trụ sở: Tầng 6, Tòa nhà Cục Tần số vô tuyến điện - 115 Trần Duy Hưng, quận Cầu Giấy, TP. Hà Nội

Điện thoại: 024.35772141 Điện thoại Phát hành: 024.35772138
Fax: 024.35579858 E-mail: nxb.tttt@mic.gov.vn

Chi nhánh TP. Hồ Chí Minh: 211 đường Nguyễn Gia Trí, P25, quận Bình Thạnh, TP. Hồ Chí Minh

Điện thoại: 028.35127750 Fax: 028.35127751
E-mail: cnsg.nxbtttt@mic.gov.vn

Chi nhánh TP. Đà Nẵng: 42 Trần Quốc Toản, quận Hải Châu, TP. Đà Nẵng

ĐT: 0236.3897467 Fax: 0236.3843359
E-mail: cndn.nxbtttt@mic.gov.vn

Chi nhánh Tây Nguyên: 46 đường Y Jút, phường Thống Nhất, TP. Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk

ĐT: 0262.3808088 E-mail: cntn.nxbtttt@mic.gov.vn

Số đăng ký kế hoạch xuất bản: 4692-2023/CXBIPH/15-151/TTTT

Số quyết định xuất bản: 448/QĐ-NXB TTTT ngày 29/12/2023

Nộp lưu chiểu Quý I năm 2024

Mã ISBN: 978-604-80-9007-4

"...Máy chữ thôi reo, nhớ ngón đàn
Thong dong chiếc gậy gác bên bàn
Còn đôi dép cũ mòn quai gót
Bác vẫn thường đi giữa thế gian."

(*Theo chân Bác* - Tố Hữu)

ISBN: 978-604-80-5987-3

9 786048 059873

8 935217 113279

SÁCH NHÀ NƯỚC ĐẶT HÀNG